

BEHEERSPLAN ONROEREND ERFGOED

Datum ter goedkeuring ingediend 05.07.2016

VML GEMEENTELIJKE JONGENSSCHOOL
IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER
Leegstraat 4 - 9060 Zelzate
Bescherminingsbesluit nr. 4387 - 27.05.2005

OPDRACHTGEVER:
GO! ONDERWIJS VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
WILBROECKKAAI 36
1000 BRUSSEL

MADE ARCHITECTS

KARUUR
ARCHITECTEN

BEHEERSPLAN OPGEMAAKT DOOR:
THV MADE - KARUUR
DE CONINCKPLEIN 21
2060 ANTWERPEN

0. INHOUDSTAFEL

1.	IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED	P.4
2.	HISTORISCHE NOTA	
2.1.	VOORMALIGE GEMEENTELIJKE JONGENSSCHOOL	P.12
	<u>2.1.1. Exterieur</u>	
	<u>2.1.2. Interieur</u>	
2.2.	IJZEREN HANGBRUG MET TUIN EN VIJVER	P.22
3.	INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN	
3.1.	NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW	P.26
	<u>3.1.1. Constructieve opbouw</u>	
	<u>3.1.2. Exterieur</u>	
	<u>3.1.3. Interieur</u>	
	<u>3.1.4. Diagnosenota</u>	
3.2.	KLASSENBAK MET TURNZAAL	P.96
	<u>3.2.1. Constructieve opbouw</u>	
	<u>3.2.2. Exterieur</u>	
	<u>3.2.3. Interieur</u>	
	<u>3.2.4. Diagnosenota</u>	
3.3.	IJZEREN HANGBRUG MET TUIN EN VIJVER	P.122
	<u>3.3.1. Tuin met vijver</u>	
	<u>3.3.2. Hangbrug</u>	
	<u>3.3.3. Diagnosenota</u>	
4.	BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN	
4.1.	NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW	P.128
4.2.	KLASSENBAK MET TURNZAAL	P.130
4.3.	IJZEREN HANGBRUG MET TUIN EN VIJVER	P.131

5.	VISIE OP TOEKOMSTIG BEHEER	
5.1.	NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW	P.128
	<u>5.1.1. Hoofddoelstelling</u>	
	<u>5.1.2. Nevendoelstellingen</u>	
5.2.	KLASSENBAK MET TURNZAAL	P.132
	<u>5.2.1. Hoofddoelstelling</u>	
	<u>5.2.2. Nevendoelstellingen</u>	
5.3.	IJZEREN HANGBRUG MET TUIN EN VIJVER	P.137
	<u>5.3.1. Hoofddoelstelling</u>	
	<u>5.3.2. Nevendoelstellingen</u>	
6.	OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN DE BEHEERSMAATREGELEN	
6.1.	NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW	P.143
	<u>6.1.1. Instandhoudingswerken</u>	
	<u>6.1.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen</u>	
	<u>6.1.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen</u>	
6.2.	KLASSENBAK MET TURNZAAL	P.151
	<u>6.1.1. Instandhoudingswerken</u>	
	<u>6.1.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen</u>	
	<u>6.1.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen</u>	
6.3.	IJZEREN HANGBRUG MET TUIN EN VIJVER	P.156
	<u>6.1.1. Instandhoudingswerken</u>	
	<u>6.1.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen</u>	
	<u>6.1.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen</u>	
7.	VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE	
7.1.	INSTANDHOUDINGSWERKEN	P.164
7.2.	RESTAURATIEDOSSIER: EENMALIGE MAATREGELEN	P.164
7.3.	ONDERHOUD ERFGOEDWAARDEN: WEDERKERENDE MAATREGELEN	P.165
8.	BIJLAGEN	P.166

1. IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED

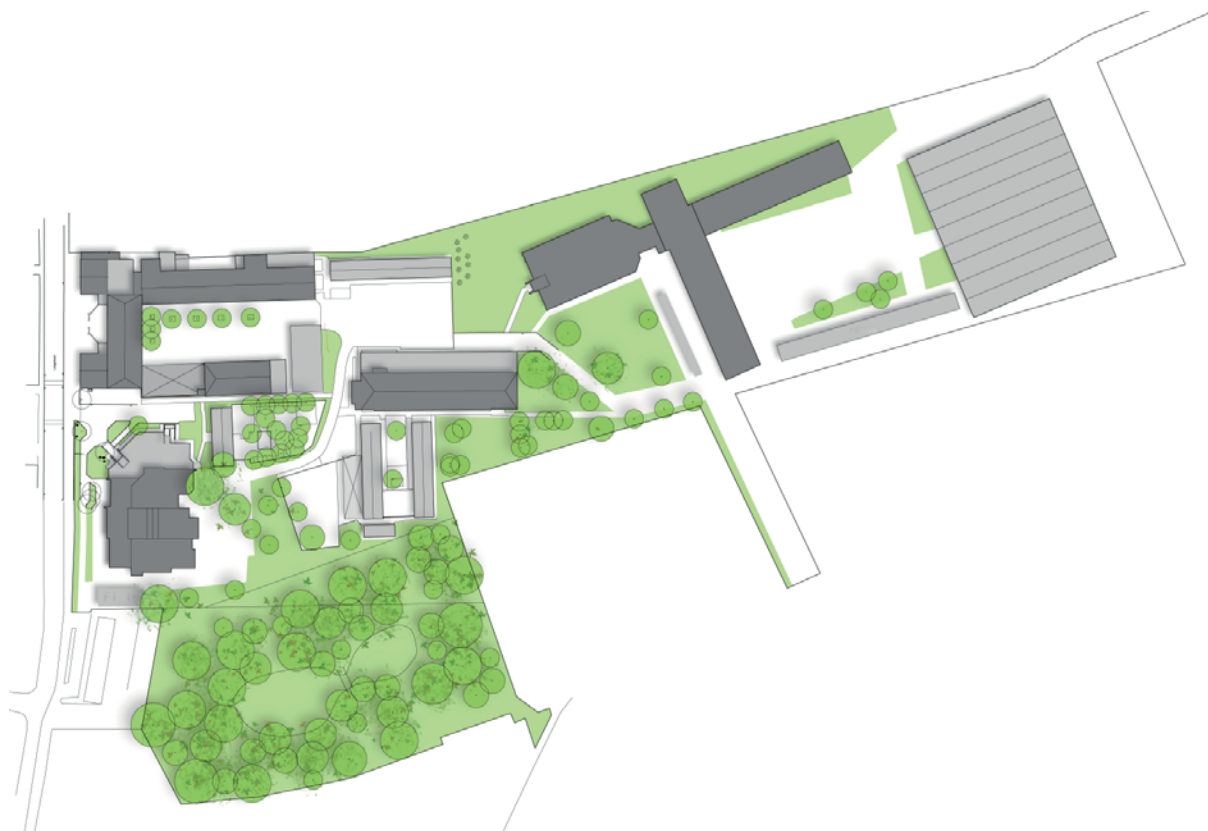
AANLEIDING

De aanleiding voor de opmaak van het beheersplan kadert binnen de opdracht voor de uitvoering van de totaalrenovatie en - restauratie van een deel van de scholencampus KA MS BS te Zelzate. De scholencampus spreidt zich uit over een groot terrein dat aan de westzijde grenst aan de Leegstraat en aan de oostzijde aan de De Meyerstraat. Op de site bevinden zich diverse schoolafdelingen waaronder het Atheneum, de Midden-school, de Basisschool en de kleuterschool. De ontwerpopdracht focust op de lagere- en kleuterschool, het deelgebied gelegen tussen de Leegstraat en de nieuwe sporthal centraal in de site. De site bestaat er uit een amalgaam van gebouwen, paviljoenen, containers en diverse verspreide speelplaatsen. De paviljoenen en containers zijn tijdelijk en dienen te worden vervangen door hedendaagse klassen en bijhorende infrastructuur. Het streefdoel bestaat er in de leesbaarheid van het aangenomen deelgebied te verhogen met groot respect voor het aanwezige patrimonium. Hierbij is het opportuun om het project in te bedden in een lange-termijnvisie aan de hand van een masterplan. Binnen de revalorisatie van de schoolsite werd er geopteerd om het beschermde monument aan de Leegstraat, dat sinds lange tijd leeg staat en sterk is verwaarloosd, te restaureren. Het essentiële uitgangspunt van de restauratie is de 19de eeuwse uitstraling van het neoclassicistisch monument aan te zuiveren en terug te laten functioneren als het gelaat en uithangbord van de school.

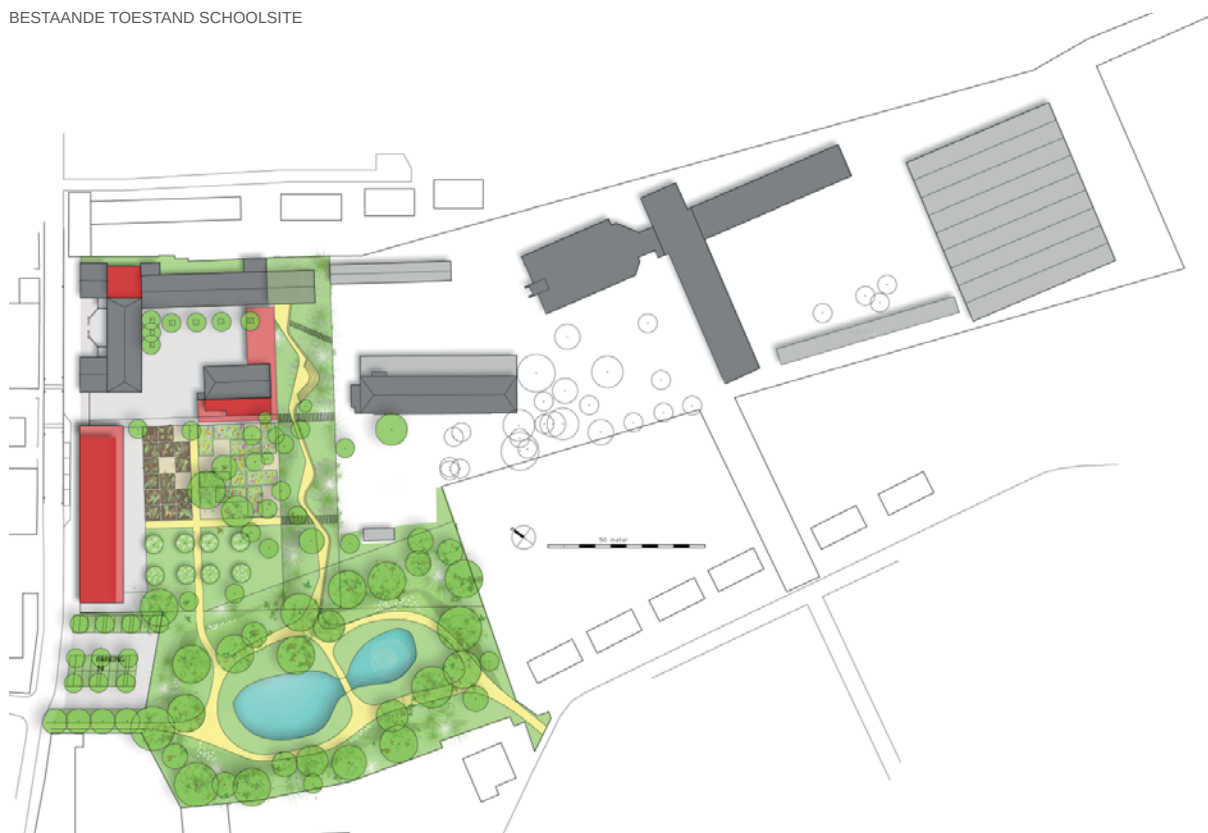
DOEL

Met de opmaak van een beheersplan wordt er getracht om de ambities op langere termijn daadwerkelijk te kunnen verwoorden en concretiseren. Het beheersplan dient het kortetermijndenken te overstijgen en zou zo garanties moeten bieden voor het duurzame beheer van de schoolsite. Het is vooral belangrijk dat uit het beheersplan een gebiedsgerichte visie blijkt die rekening houdt met de aanwezige erfgoedvormen op de site. In dit document zullen onder meer alle werkzaamheden, beheersmaatregelen en diensten opgenomen worden die essentieel zijn voor het correcte beheer van het afgebakend gebied binnen de schoolsite en dit voor een periode van twintig jaar. Naast een gedetailleerde beschrijving van de uit te voeren werken (per type en per onderdeel) wordt een voorstel uitgewerkt voor de frequentie van de werken, rekening houdend met budgetten en tijd. Essentieel hierbij is dat een correct beheer er voor zorgt dat er geen gevolgschade optreedt waardoor het historisch schoolpatrimonium zonder al te zware kosten op een duurzame manier voor de volgende generaties wordt geconserveerd.

Alhoewel het beheersplan dus effectief dienst doet als leidend instrument vinden wij het wel essentieel dat dit document niet als onwrikbaar, statisch gegeven wordt gezien maar eerder als werkinstrument. Op basis van tussentijdse evaluaties, bijvoorbeeld om de vijf jaar, dient nagekeken te worden of het beheersplan dient geactualiseerd te worden in functie van mogelijke gewijzigde omstandigheden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat er lichte verschuivingen optreden in de functionele werking van het monument, er kunnen nieuwe producten of technieken op de markt komen,....

BESTAANDE TOESTAND SCHOOLSITE

MASTERPLAN NIEUWE TOESTAND SCHOOLSITE

AFBAKENING EN IDENTIFICATIE

Het beheersplan beperkt zich tot een deel van de site, meer bepaald de leegstaande basisschool, de centraal gelegen turnzaal (door ons herbestemd als centrumgebouw) en de beschermde vijver en brug, inclusief de groene corridor hier naar toe. De voorbouw van de leegstaande basisschool is beschermd als monument, terwijl de linkervleugel en de turnzaal in de inventaris werden opgenomen. De vijver met brug zijn eveneens beschermd als monument, de omliggende tuin is opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed. De overige schoolgebouwen zijn niet beschermd of geïnventariseerd en behouden hun functie, ook in de verre toekomst, en vallen dus buiten het eigenlijke beheersplan.

Concreet valt het volgende bouwkundige erfgoed onder het beheersplan;

Het neoclassicistisch hoofdgebouw (1877 - 1933)

- Leegstraat 4, 9060 Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelsnummers 234Y7
- Beschermd als monument wegens de architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde
- Definitief besluit 27.05.2005, nr. 4387

Linkervleugel met klassen en turnzaal (1926-1933)

- Leegstraat 4, 9060 Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelsnummers 234Y7
- Vastgesteld op de inventaris Onroerend Erfgoed, geografische inventarisaties tussen 01.09.2003 29.02.2004

Ijzeren hangbrug en vijver (1880-1885?)

- Leegstraat zonder nummer, 9060 Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelsnummers 236L
- Beschermd als monument wegens de architectuurhistorische en industrieel-archeologische waarde
- Definitief besluit 27.05.2005, nr. 4387

Tuin met gietijzeren brug (1880-1885?)

- Leegstraat zonder nummer, 9060 Zelzate, 2de afdeling, sectie C, perceelsnummers 236L
- Vastgesteld op de inventaris Onroerend Erfgoed op 28.11.2014.

EIGENDOMSITUATIE

Het eigendom van de scholensite ligt bij GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Het beheer van de site valt onder de verantwoordelijkheid van het Gemeenschapsonderwijs. Er is geen sprake van erfdienstbaarheden.

OMGEVINGSPLAN BESTAANDE TOESTAND SCHOOLSITE

- GRAFISCHE AFBAKENING VAN DE SITE
- GEBIED WAARVOOR EEN BEHEERSPLAN ZAL WORDEN OPGEMAAKT
- BESCHERMD ONROEREND ERFGOED
- ERFGOED VASTGESTELD OP DE INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

- 1 NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW
- 2 LINKERVLEUGEL MET KLASSEN EN TURNZAAL
- 3 IJZEREN HANGBRUG EN VIJVER
- △ AANDUIDING OPNAME FOTO'S VOLGENDE PAGINA'S

FOTO 1 - STRAATGEVEL BESCHERMD NEOCLASSICISTISCH MONUMENT

FOTO 2 - STRAATGEVEL BESCHERMD NEOCLASSICISTISCH MONUMENT

FOTO 3 - ZIJGEVEL BESCHERMD NEOCLASSICISTISCH MONUMENT

FOTO 4 - ACHTERGEVEL BESCHERMD NEOCLASSICISTISCH MONUMENT

FOTO 5 - BESCHERMD NEOCLASSICISTISCH MONUMENT

FOTO 6 - LINKERVLEUGEL MET KLASSEN, VASTGESTELD OP DE INVENTARIS

FOTO 7 - TURNZAAL EN OVERDEKTE SPEELPLAATS, VASTGESTELD OP DE INVENTARIS

FOTO 8 - IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER, BESCHERMD ALS MONUMENT

FOTO 11 - IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER
BESCHERMD ALS MONUMENT

FOTO 9 - IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER, BESCHERMD ALS MONUMENT

FOTO 10 - IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER, BESCHERMD ALS MONUMENT

FOTO 12 - IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER
BESCHERMD ALS MONUMENT

2. HISTORISCHE NOTA

2.1. VOORMALIGE GEMEENTELIJKE JONGENSSCHOOL

De historische nota schetst de totstandkoming en ontwikkeling van de voormalige gemeentelijke jongensschool vanaf zijn ontstaan tot de huidige toestand. Uit het overzicht van de evolutie van het onroerend erfgoed kan worden afgeleid welke elementen uit de verschillende fases vandaag nog bewaard zijn gebleven. De historische nota zal als vertrekpunt worden gebruikt bij het opmaken van de waardenstelling voor het bouwkundig erfgoed. Voor de analyse wordt er vertrokken vanuit de context op het geheel. De verschillende erfgoed elementen worden pas belicht in het hoofdstuk inventaris van de erfgoedelementen.

De tekst van de inventaris onroerend erfgoed werd als basis gebruikt voor het historisch onderzoek, hieraan werd extra verworven informatie afkomstig van verschillende bronnen gekoppeld. Zo werd het archief van de gemeente Zelzate geraadpleegd. Bijkomend werd ook info ingewonnen bij de Heer Guy Hoebeke van de Heemkundige Kring De Vierschaar en Mevrouw Arlette Janssens van de heemkundige kring De Turfsteker, voormalig directrice van de gemeentelijke lagere school. Het onderzoek van het bouwkundig erfgoed in situ diende de resultaten te vervolledigen.

CHRONOLOGIE VAN DE BOUWFASES

Het beschermde monument werd in 1877 gebouwd naar een ontwerp van de Gentse architect E. de Perre-Montigny en fungeerde in eerste instantie als gemeentelijke jongensschool. Het nieuwe schoolgebouw kreeg een opmerkelijke neoclassicistische architectuur in U-vorm met onder meer het huis voor de bestuurder in de linkervleugel.

In het vooruitzicht van het omvormen tot Rijksmiddelbare school (KB van 16.08.1927) werden in 1925 plannen gemaakt door architect Leon De Schilder om achteraan, links en rechts van de speelplaats twee vleugels toe te voegen, een oostvleugel met twee bouwlagen voor klaslokalen en een westvleugel met overdekte speelplaats en turn- en feestzaal. De oostvleugel is boven de deur 1926 gedateerd. Aan de voorbouw werden twee okselportalen toegevoegd, met elkaar verbonden door een fraai ijzeren art-decohek ter aflijning van het voorhofje.

In 1933 werd onder leiding van architect en stedenbouwkundige Geo Bontinck het hoofdgebouw vooraan vergroot door toevoeging van een bovenverdieping op de middenvleugel, wat inwendig ook aanpassingen vereiste en een trap. De buitengevels werden vereenvoudigd en voorzien van een uniforme grijze cementering.

In het tijdschrift 'de Sint-Laurensklok' is te lezen dat de school in 1940, bij het begin van Wereldoorlog II beschadigd geraakte. Door het toenemende aantal leerlingen en de omvorming tot Koninklijk Atheneum in 1962 werd het gebouwenpatrimonium gevoelig uitgebreid. De bouwfase van een aantal van de aanbousels en bijgebouwen kon niet exact worden gedateerd.

- Gemeente-archief Zelzate, 874.1, Bouwvergunningen (1902-1929).
- Kadaster Gent, Archief.
- BR. LEOPOLD, De gemeenteschool 1830-1879, (St. Laurensklok, XLIV, 3, 1972, p. 51-62).
- BR. LEOPOLD, Evolutie van het onderwijs te Zelzate, (St. Laurensklok, 1961, nr.1j34,p.16-31).
- Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Assenede, Eeklo, Kaprijke, Maldegem en Sint-Laureins, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 21N, (onuitgegeven werkdocumenten).

CHRONOLOGIE VAN DE BOUWFASES

2.1.1. Extérieur

1. VOORGEVEL MONUMENT

De oude jongensschool was in het straatbeeld van de Leegstraat een beeldbepalend gebouw in een opmerkelijke neoclassicistische architectuur. De U-vormige aanleg met twee hogeroplopende zijvleugels en binnenhofje hadden een sterke ruimtewerking en imposant voorkomen. De zijvleugels van drie op drie traveeën en twee bouwlagen onder lage zinken zadeldaken waren oorspronkelijk met elkaar verbonden door een middenvleugel van zes traveeën en slechts één bouwlaag. De middenvleugel werd bekroond door een zinken schilddak. Het dominante karakter werd initieel nog meer onderstreept door de bepleisterde en witgeschilderde gevels. De begane grond was zo gelijnd door schijnvoegen. Arduinen pui- en cordonlijsten markeren de gevels horizontaal. De twee frontgevels kregen een zeer klassieke opstand met ionische pilasters en frontonbekroning, afgelijnd door een tandlijst en ingeschreven omlijste oculus.

De onderste bouwlaag van het monument wordt geritmeerd door rondboogvensters in dito spaarvelden. De rechthoekige bovenvensters op de bovenste bouwlagen zijn gevat in een geriemde omlijsting met oren onder rechte druiplijst. De oude foto's tonen aan dat er met de tijd steeds meer vensteropeningen in de gevels werden gemaakt. Zo zien we dat de deur van de rechterzijvleugel oorspronkelijk in de laatste travee stond en niet centraal zoals nu het geval is. In de gevels van de zijvleugels, die uitgeven op het binnenhofje, werden een aantal nieuwe gevelopeningen gemaakt of juist dichtgezet. De oude foto's tonen dat er in de huidige toestand bijna geen schrijnwerk uit 1877 meer aanwezig is. Het gebouw werd gekenmerkt door rondboogvensters met bovenwaaier in de onderste bouwlaag en meer klassieke rechthoekige vensters met bovenlicht in de bovenste bouwlaag. De ramen van de zijvleugels waren telkens opgebouwd uit twee opendraaiende raamvleugels waarbij elke vleugel nogmaals werd onderverdeeld in drie raamvlakken. De onderste glaspanelen werden steeds voorzien van een glasvlak in reliëf. Door de beperkte afmeting van de ruiten gebruikte men in de 19de eeuw lichte metalen roeden als raamverdeling, dit lijkt ook hier het geval. Typisch voor ramen uit deze tijd is de in het bovenlicht doorschietende bekroning van de naald in de vorm van een halve cirkel. De elegante naald is wederom uitgevoerd in metaal. Een opvallend detail is dat de bovenwaaier van sommige ramen was opgevat als een klapvenster. Deze openklappende bovenwaaiers werden onderverdeeld in drie glasvlakken. De ramen van de middenvleugel waren in tegenstelling met de rest onderverdeeld in drie delen, mogelijks overeenkomstig aan die van de achtergevel. De onderregels van de bovenwaaiers werden mooi uitgelijnd met deze van de buitendeuren. De hoge dubbele paneeldeuren belegd met lijstwerk en bekroond met rondbogig bovenlicht zijn kenmerkend voor de neoclassicistische architectuur. De omlijste oculi hadden initieel een kruisverdeling. De donkere afwerkingslaag van het schrijnwerk stond in sterk contrast met de zuivere witte afwerking van de gevels.

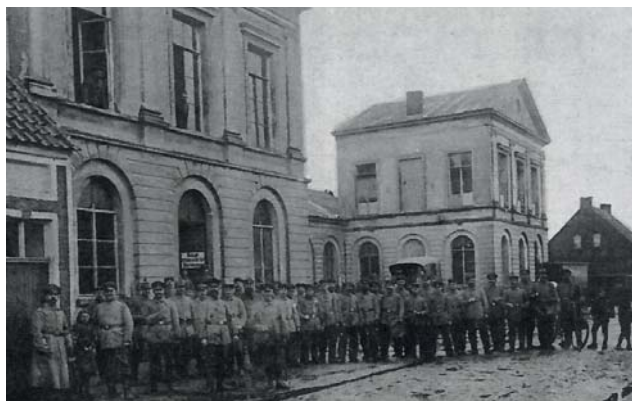
VERMOEDELIJK BEGIN 20STE EEUW

ANNO 1910

De binnenhoeken van de voorgevel werden in 1926 uitgebouwd tot portaaltes onder plat dak. De okselpor-
taaltjes werden verbonden door een fraai ijzeren art-decohekwerk met medaillonmotief op een geprofileerde
arduinen voet. De rechte voorzijde heeft een centraal toegangshek en arduinen pijlertjes met bolornament op
de hoeken. In 1933 werd het hoofdgebouw vooraan vergroot door toevoeging van een bovenverdieping op
de middenvleugel. Het nieuwe schilddak werd bedekt met asbesthoudende leien. Op de replica van één van
de postkaarten die ons werd toegestuurd door Mevrouw Arlette Janssens zijn de wijzigingen in het beeld van
het schoolgebouw duidelijk waarneembaar. De verbouwingen van anno 1926 en 1933 sluiten mooi aan bij de
oorspronkelijke neoclassicistische architectuur. Het arduinen lijstwerk en de bakgoten met tandlijst werden
doorgetrokken in de nieuwe toegevoegde bouwvolumes. Ook kregen de nieuwe rechthoekige bovenvensters,
naar analogie met de bestaande, dezelfde geriemde omlijsting en geprofileerde bovendorpel. Naast de eerder
vermelde wijzigingen zien we dat naast de linkerzijvleugel een nieuw bouwvolume van twee bouwlagen onder
een plat dak werd opgetrokken. De buitengevels werden echter wel vereenvoudigd en voorzien van een uni-
forme grijze cementering. Zoals afleesbaar op de bovengenoemde replica ondervond het buitenschrijnwerk
enkele drastische vernieuwingen. Op de onderste bouwlaag werden de oorspronkelijke neoclassicistische
rondboogvensters vervangen door een drietal nieuwe types. Een eerste type dat kan worden teruggevonden
maakte terug opgang aan het begin van de 20ste eeuw. Het betreft het guillotineraam met vaste bovenwaaier
onderverdeeld in drie vlakken. De guillotineraamen zijn telkens voorzien van een rolluik. Rolluiken werden
gangbaar dankzij de technologische vooruitgang omstreeks 1880. Een tweede type raam werd toegepast in
de onderste bouwlaag van de middenvleugel. Deze rondboogvensters met bovenlicht zijn opgedeeld in drie
panelen waarvan het middelste, tevens meest brede, paneel opengaand was. Het middelste vlak van het bo-
venlicht werd nogmaals verdeeld in twee vlakken door middel van een slank houten profiel. Een laatste type
raam kan worden teruggevonden aan de zijgevels van de okselportalen. Dit zijn driedelige vaste rondboogven-
sters. Ook de deuropeningen kregen een nieuw type buitendeur. De rondbogige deur van de okselpor-
taaltjes werd opgevat als een dubbele paneeldeur met bovenwaaier. De bovenste panelen van de deurvleugels waren
ingevuld met glaspanelen beveiligd met een sierlijk gietijzeren art-deco rooster. De bovenwaaier is identiek
aan die van de guillotineraamen. De deur van de linkerzijvleugel werd uitgevoerd als een dubbele paneeldeur
met bovenwaaier. Het aantal panelen per vleugel verminderde wel ten opzichte van de oorspronkelijke neo-
classicistische deuren. Opvallend is dat de bovenwaaiers van de nieuwe types buitenschrijnwerk beduidend
hoger werden uitgevoerd dan de originele. Op de nieuwe bouwlaag werden de rechthoekige vensters op iden-
tiek wijze als de bestaande uitgewerkt. De ramen en bovenwaaiers werden in een lichte kleur afgewerkt terwijl
de buitendeuren een donkere afwerking kregen.

Wanneer we het monument anno 2015 aanschouwen zien we nog enkele duidelijke verschillen met de oude
foto's. Zo is het opvallend dat er momenteel geen enkele schouw meer bovendaks zichtbaar is zoals oor-
spronkelijk wel het geval was. De later toegevoegde deur met betonnen luifeltje in de middelste travee van de
rechterzijvleugel dateert waarschijnlijk uit de jaren 60. Ook het originele schrijnwerk van de bovenste bouw-
laag werd vervangen door nieuw schrijnwerk naar oud model. De middenregels van de ramen werden verdikt
uitgevoerd in functie van de verlaagde plafonds binnen. Centraal op de middenvleugel werd nog een oorlogs-
gedenkplaat aangebracht.

TIJDENS WO I

TUSSEN 1933 EN 1962

2. ZIJGEVEL MONUMENT

De zijgevel was oorspronkelijk afgewerkt met een rotsbepleistering. Dit ruwe en sterk reliëfhoudend pleisterwerk maakte opgang in de late 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw. De gevel werd verder verfijnd met accenten in simili-pierre op de pilasters en rondom de rondboogvensters en -spaarvelden. Op de hoek van de Kerkstraat met de Leegstraat staat vandaag nog een pand met de zijgevel afgewerkt in rotsbepleistering. Dit pand, vastgesteld op de inventaris, is het voormalige brouwershuis van de vroegere brouwerij Leyn dat slechts drie jaar na de bouw van de voormalige jongensschool werd gebouwd.

In 1933 werd het hoofdgebouw vooraan vergroot door toevoeging van een bovenverdieping op de middenvleugel. De oorspronkelijke rotsbepleistering aan de zijgevel maakte toen plaats voor een monotone laag cementpleister. Nog later werden in de zijgevel de rondbogige gevelopeningen vervangen door banale rechthoekige vensters, uit dezelfde periode als de deur met betonnen luifeltje in de middelste travée van de rechterzijvleugel.

VERMOEDELIJK BEGIN 20STE EEUW

ANNO 2015

3. ACHTERGEVEL MONUMENT

Wanneer we de oude postkaart van de achtergevel van het monument vergelijken met de huidige toestand merken we weinig verschillen. De voornaamste wijziging situeert zich ter hoogte van het dak van de overdekte luifel die een verhoogde lichtstraat kreeg. De ophoging van de middenvleugel is vandaag nog steeds duidelijk leesbaar aan de achtergevel doordat er een ander type baksteen werd gebruikt. De gecementeerde banden op de gevel werden waarschijnlijk later toegevoegd om een link te maken met de gevel van de klassenbalk. Het buitenschrijnwerk op de gelijkvloerse verdieping is nog hetzelfde als op de oude foto. Het betreft vaste rondbogige vensters verticaal opgedeeld in drie delen. De rechthoekige verticale delen worden elk nogmaals horizontaal onderverdeeld door slanke metalen roeden. Het stijl- en regelwerk is sterk geprofileerd. De huidige grote rechthoekige vensters op de eerste verdieping zijn wel meer recent vervangen. Oorspronkelijk waren deze ramen onderverdeeld in vierkante raamvlakken. Het regel- en stijlwerk was op de oude foto's ook sterk geprofileerd net zoals de vensters op de benedenverdieping. Ofwel werden deze ramen afgestemd op de reeds bestaande van de gelijkvloerse verdieping ofwel werd het schrijnwerk in de achtergevel globaal vervangen na de ophoging van de middenvleugel in 1933. Het eerste scenario lijkt het meest waarschijnlijk aangezien het schrijnwerk van de eerste verdieping aan de voorgevel ook perfect werd afgestemd op het reeds bestaande schrijnwerk. Ook lijken we op één van de oude foto's aan de zijgevel van de middenvleugel een driedelig bovenlicht te herkennen conform de bestaande. Dit impliceert dat de huidige ramen op de onderste bouwlaag waarschijnlijk wel de originele ramen uit 1877 zijn.

TUSSEN 1933 EN 1962

ANNO 2015

TUSSEN 1933 EN 1962

ANNO 2015

4. GEVELS VAN DE IN 1926 AANGEBOUWDE OOSTVLEUGEL

Een andere oude foto die we ontvingen van Mevrouw Arlette Janssens toont de in 1926 gebouwde oostvleugel met klassen. Op deze oude foto zien we dat de tweede verdieping initieel als een dakverdieping (mansarde) werd uitgewerkt boven een zwaar geprofileerde lijst. Het is niet bekend wanneer de klassenbalk werd opgehoogd. Ook de verdeling van het buitenschrijnwerk wijkt af ten opzichte van de actuele toestand. De oude ramen waren onderverdeeld in drie delen. De opengaande raamvleugels waren bovenaan afgerond. De vaste bovenwaaier werd aan de zijkanten onderverdeeld in vier vlakken door middel van fijne roeden. Het middelste vlak van de bovenwaaier werd telkens verijnd door een elegante ellipse onderverdeling.

5. BEDAKING MONUMENT EN OOSTVLEUGEL

In 1933 werd het hoofdgebouw van het monument vergroot door toevoeging van een bovenverdieping op de middenvleugel. Het nieuwe schilddak werd toen bedekt met asbesthoudende leien. De bedaking van de zijvleugels van het monument zijn nog zoals initieel voorzien bedekt met een zinken bekleding met staande naad, maar werden meer recent gerenoveerd. De oostvleugel en de turnzaal werden tijdens de ophoging van de klassenbalk voorzien van een rood keramische pannendak.

VOORGEVEL MONUMENT

AANZICHT ACHTERAAN SPEELPLAATS

LANGSSNEDE EN ACHTERGEVEL MONUMENT

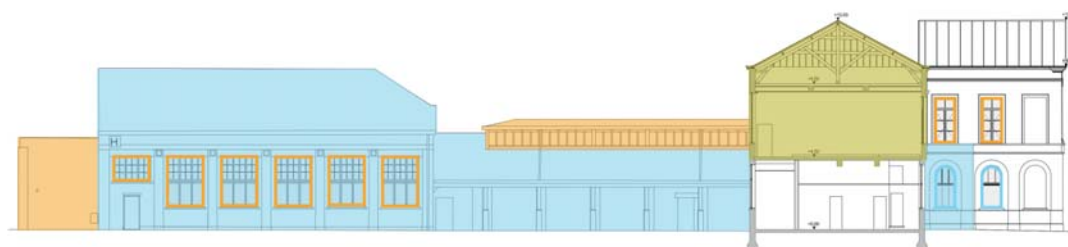
ZIJGEVEL MONUMENT EN TURNZAAL

AANZICHT GEVEL KLASSENBAK VANOP SPEELPLAATS

ACHTERGEVEL KLASSENBAK

AANZICHT TURNZAAL VANOP SPEELPLAATS

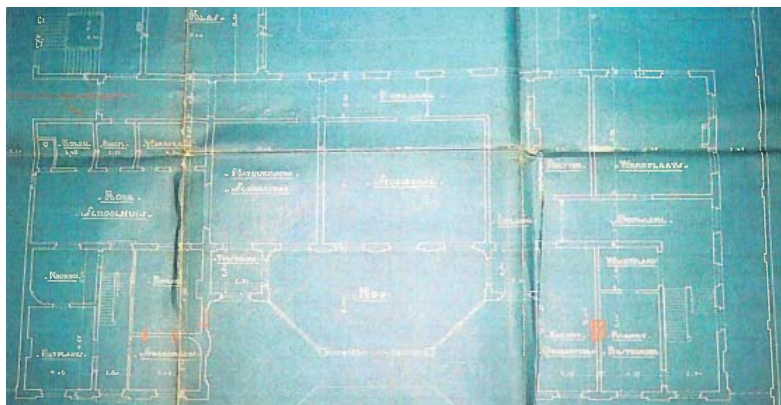
2.1.2 Interieur

1. PLANWIJZINGEN

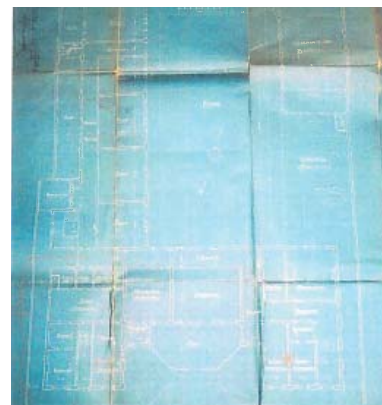
De oorspronkelijke plannen van E. de Perre-Montigny (1877) werden niet teruggevonden in het Archief van de gemeente Zelzate. De blauwdruk van architect Leon De Schilder omstreeks 1926 werd daarom als onderlegger gebruikt voor een analyse op planniveau. De blauwdruk betreft enkel de gelijkvloerse verdieping, zodat er over de hoger gelegen verdiepingen enkel voorzichtige uitspraken kunnen worden gedaan.

De blauwdruk toont vooraan een U-vormig complex met in de linkerzijvleugel de woning van de bestuurder en in de rechtervleugel de burelen voor de bestuurder en het personeel. De linkervleugel is opgebouwd als typische dubbelhuis met centrale gang en kamers aan weerszijde. In de rechtervleugel leidde een houten diensttrap in de uiterst rechtertravee naar de bovenverdieping. De dwarsvleugel huisvestte verschillende klaslokalen verbonden door een circulatiegang aan de speelplaatszijde. Tussen de middenvleugel en de linkerzijvleugel was de 'koer' van het schoolhuis gelegen met aangrenzend de wasplaats en sanitaire voorzieningen. Bij het toevoegen van een bovenverdieping in 1933 werd een nieuwe betonnen trap voorzien. Vermoedelijk is het ook in deze periode dat de kenmerkende terrazzovloeren werden geplaatst. In latere verbouwingscampagnes werd de rechterzijvleugel ingrijpend verbouwd. De diensttrap verdween er ten behoeve van een nieuwe houten trap in de middelste travee naar analogie met de linkerzijvleugel. Ook werden er een aantal nieuwe muren opgetrokken en bestaande verplaatst. We zien dat de middenvleugel met de oorspronkelijke ruime klaslokalen steeds meer werd opgedeeld in allerlei kleinere ruimtes. In de zone tussen de linkerzijvleugel, middenvleugel en klassenbalk vonden er na 1926 nog verschillende wijzigingen plaats.

Op het bouwplan van architect L. De Schilder zien we achteraan links de nieuwe schoolvleugel van elf traveeën en aan de rechterzijde een overdekte speelplaats en turn- en feestzaal. Het is dankzij deze toevoegingen omstreeks 1926 dat het geheel een U-vormige plattegrond kreeg. Een monumentale bordestrap in de linkertravee verzorgde de verbinding tussen de beide gebouwen. Achteraan werd de turnzaal met de schoolvleugel verbonden door een muur waar ook het sanitaire volume werd ondergebracht. In latere verbouwingscampagnes werden zowel de rechter- als de linkerschoolvleugel verlengd. Hiervoor dienden de trappen te worden aangepast. De verbindingsmuur, inclusief het sanitair, werden ten behoeve van de aanpassingen gesloopt. De algemene indeling van de klassen wijzigde echter nauwelijks.

DETAIL BLAUWDRIK ANNO 1926

BLAUWDRIK ANNO 1926

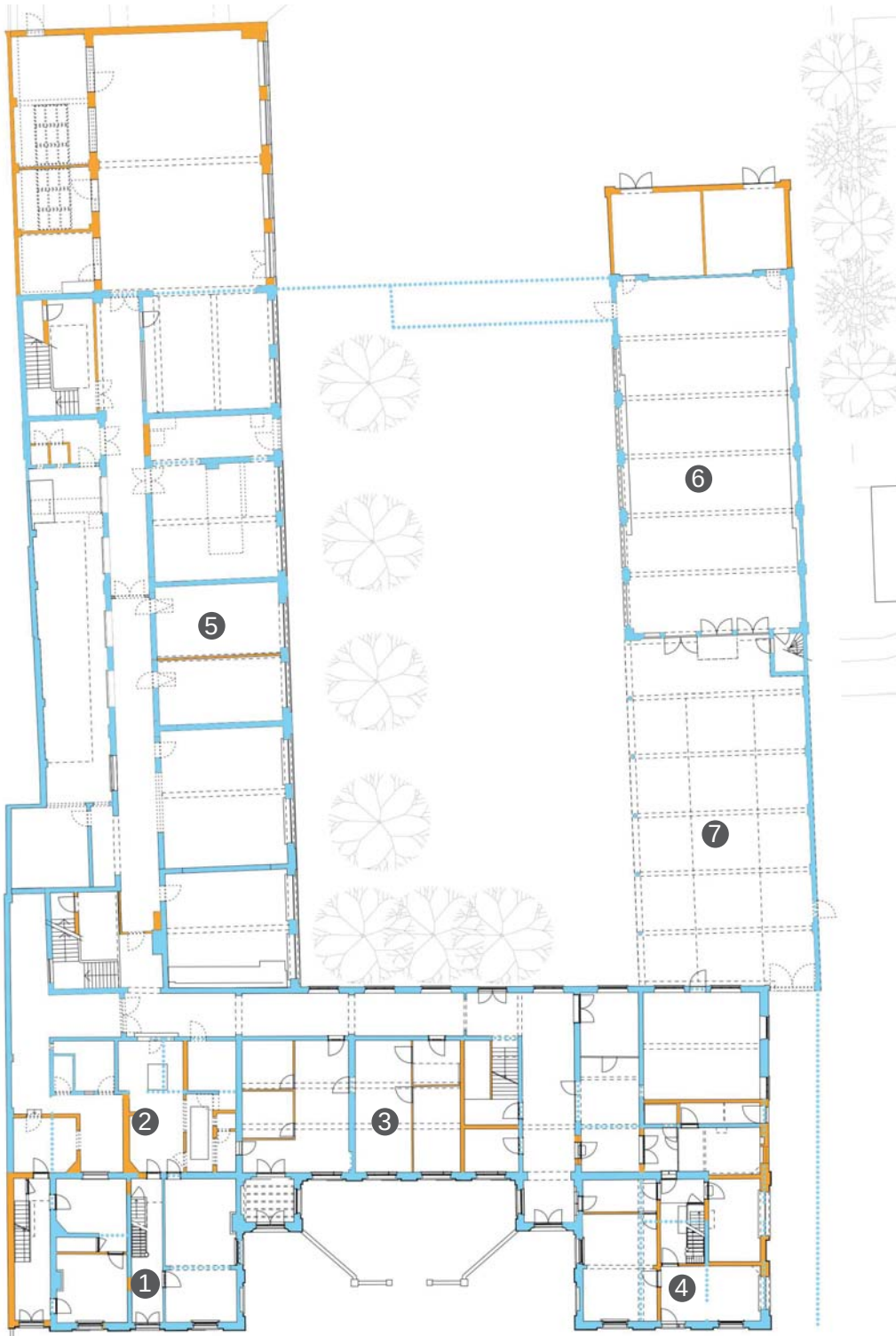
Legende volgende pagina

PLAN +0 - BESTAANDE TOESTAND - BOUWFASES TUSSEN 1926 EN 2015

- ANNO 1926
- VERDWENEN MUREN 1926
- NA 1926

- ① LINKERVLEUGEL MET WONING BESTUURDER
- ② KOER VAN HET SCHOOLHUIS MET WASPLAATS EN SANITAIR
- ③ MIDDENVLEUGEL MET KLASSEN, WERKPLAATS PORTIER
- ④ RECHTERVLEUGEL MET BURELEN BESTUURDER EN PERSONEEL
- ⑤ SCHOOLVLEUGEL MET KLASSEN
- ⑥ TURN- EN FEESTZAAL
- ⑦ OVERDEKTE SPEELPLAATS

2. INTERIEURAFWERKING

De evolutie en de fasering van de interieurafwerking wordt uitgebreid behandeld in hoofdstuk 3 Inventaris van de erfgoedelementen - huidige toestand. Dit hoofdstuk omvat de bouwhistorische analyse van het materiaalgebruik, de afwerkklagen en de verschillende interieuronderdelen.

2.2. IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER EN TUIN

De historische nota geeft een inzicht in de totstandkoming en ontwikkeling van de ijzeren hangbrug met vijver en tuin. De nota dient als vertrekpunt voor het opmaken van de waardenstelling.

Over de historiek van het perceel zelf kon weinig worden achterhaald in de archieven. Het onderzoek in situ van de brug met vijver en tuin diende dan ook als primaire bron. Op de gietijzeren brug zelf werden geen gietmerken of namen van constructeurs gevonden. Naast het onroerend goed zelf werden wetenschappelijke artikels en studies geraadpleegd die we ontvingen van Micheal de Bouw, professor aan de Universiteit Antwerpen en specialist inzake ijzeren constructies. Artikels zoals '19^e eeuwse sierbruggen in België', 'De smeedijzeren hangbrug in Bazel' en 'Nineteenth-Century Iron Suspension Footbridges in Flanders' vormden zo de voorname onderleggers voor de analyse. Ook de inventaris onroerend erfgoed werd als bron geraadpleegd.

IJZEREN HANGBRUG ZELZATE

IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER ZELZATE

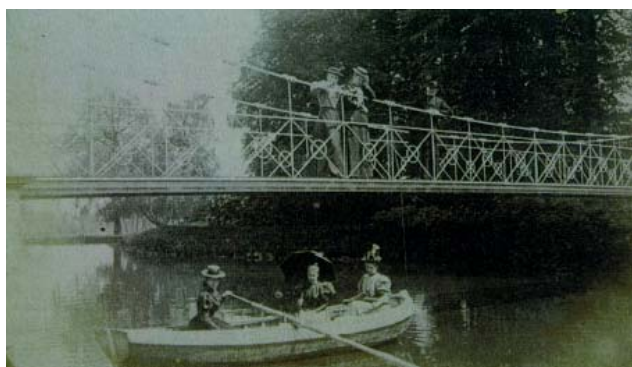
- Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Assenede, Eeklo, Kaprijke, Maldegem en Sint-Laureins, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 21N, (onuitgegeven werkdocumenten).
- I. WOUTERS, M. DE BOUW, *19^e eeuwse sierbruggen in België*, in Bruggen (Nederlandse Bruggen Stichting), jrg. 6 (2008) 1, p. 18-24.
- I. WOUTERS, M. DE BOUW EN G.G. NIEUWMEIJER, *Nineteenth-century Iron Suspension Footbridges in Flanders*, in Dunkeld, M. (eds.) e.a. Proceedings of the second International Congress on Construction History, Volume 3, Cambridge, Construction History Society, p.3389-3401.
- I. WOUTERS, M. DE BOUW, *De smeedijzeren hangbrug in Bazel*, onuitgegeven bron Vrije Universiteit Brussel, 2007.
- I. WOUTERS, M. DE BOUW, *Investigation on the restoration of the iron suspension bridge at the castle of Wissekerke*, onuitgegeven bron Vrije Universiteit Brussel, 2007.

DE LUSTTUIN

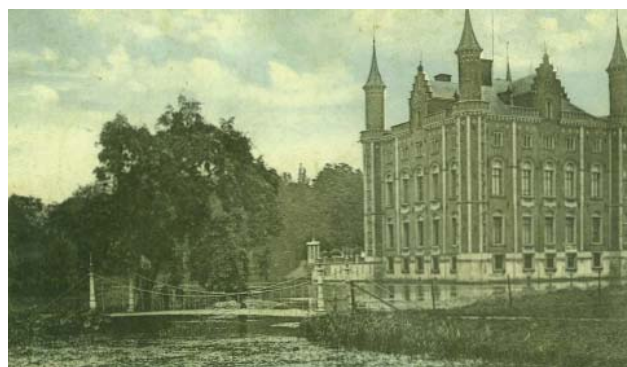
Volgens het kadaster kwam het perceel waarop vijver en brug zich bevinden in hoofdzaak tot stand tussen 1880 en 1885. De tuin werd ontworpen als lusttuin achter een herenwoning van de rijke Brusselse handelaar Ivo Van Oost. Het kadaster geeft wel de contouren van het perceel, maar geeft geen aanduiding van waterpartij of brug. Het herenhuis werd later afgebroken, enkel de vijver en hangbrug bleven bewaard.

Naar alle waarschijnlijkheid werd de lusttuin aangelegd volgens de Engelse landschapsstijl. Deze stijl, die zich afzette tegen de strak vormgegeven Franse tuinen, kende veel navolging op het Europese continent. De stijl maakte onder andere frequent gebruik van natuurlijke vormen, asymmetrische structuren, boomgroepen, waterpartijen en terreinglooiingen. Hoewel de tuin omheen de waterpartij sterk verwilderd is kunnen we vandaag toch nog enkele originele concepten van de Engelse tuin terugvinden. Zo zijn de grillige vijver en het reliëfrijk terrein nog leesbare getuigen en valt de padenstructuur (onverhard) nog gedeeltelijk af te leiden. Ook de verschillende oude boomgroepjes met eiken, robinia's, rode beuk (*Fagus sylvatica*), tamme kastanje (*Castanea sativa*) en paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) zijn kenmerkend voor de Engelse tuinstijl. Op lager niveau zijn er nog enkele waardevolle struiken terug te vinden zoals de lijsterbes, hulst, gele kornoelje,....

Hangbruggen werden wel vaker toegepast als luxueuze toevoeging aan een lusttuin of kasteelpark. Ze moesten de zelf gecreëerde hindernissen overwinnen en waren een romantische geste in het landschap. De ijzeren hangbrug in de tuin van Zelzate maakte waarschijnlijk ook deel uit van een wandeling en bood de wandelaar een mooi zicht op de centrale waterpartij.

HANGBRUG KASTEEL WISSEKERKE 1897 - uit: I.WOUTERS EN M. DE BOUW, 19e eeuwse sierbruggen in België, Bruggen (Nederlandse Bruggen Stichting), jrg. 6 (2008) 1, p. 18.

POSTKAART KASTEEL TER WALLE TE OLSENE - uit: I.WOUTERS EN M. DE BOUW, 19de eeuwse sierbruggen in België, Bruggen (Nederlandse Bruggen Stichting), jrg. 6 (2008) 1, p. 20.

TYPOLOGIE VAN DE HANGBRUG

Gezien de hangbrug in Zelzate niet goed is gedocumenteerd, wordt er een analyse gemaakt op basis van een vergelijkende studie. Voor Vlaanderen werd door het VVIA (Vlaamse Vereniging voor Industrieel Erfgoed) een overzicht gemaakt van de nog aanwezige sierbruggen gelegen in publieke parken en kasteeltuinen. Het overzicht bevat slechts zes ijzeren hangbruggen, daterend van 1824 tot 1905 met overspanningen tussen 8 en 28 meter. Dit wijst op de zeldzaamheid van de sierhangbrug in onze streken.

Typologisch kunnen we de brug aan het einde van de 19de eeuw dateren zodat voorlopig een vermoedelijke constructiedatum 1880-1885, overeenkomstig met de aanleg van de tuin, aanvaardbaar lijkt. Aan het begin van de 19de eeuw werd er in Engeland geëxperimenteerd met de technische mogelijkheden van ijzer. In 1820 bouwde Samuel Brown de bekende ijzeren hangbrug, de Union bridge, over de Tweed. Dit vormde de basis voor de verdere verspreiding van de techniek over de rest van Europa. Binnen de hangbruggen kunnen er twee stromingen worden onderscheiden; de ketting-hangbruggen, die gebruikt werden in Engeland en Duitsland, en de kabel-hangbruggen gangbaar in Amerika, Frankrijk en Zwitserland. In dit geval kunnen we spreken

van een kabel-hangbrug aangezien de twee draagkabels opgebouwd zijn uit stalen draden die rond een kern zijn geslagen. Initieel werd het houten brugdek door dunne smeedijzeren staven aan de hoofddraagkabels opgehangen. De oorspronkelijke verankering van de draagkabels in de grond op beide oevers ontbreekt vandaag. De hoofddraagkabels hangen op tussen twee sierlijke gecanneleerde pylonen die zijn verankerd op bak- en natuurstenen bruggenhoofden. Over het brugdek werd in een latere fase een laag beton gestort, dit waarschijnlijk ter versteviging van de sterk verweerde houten planken van het brugdek. Typisch aan deze brug zijn de stalen kabels, de gietijzeren pylonen, het smeedijzeren profielstaal en de boutverbindingen. De constructieve opbouw van de brug wordt verder uitgediept in de volgende hoofdstukken.

Typologisch en structureel vertoont de hangbrug van Zelzate de meeste overeenkomsten met de hangbrug van het kasteel Ter Walle in Olsene, dit zowel qua schaal als qua bouwkundige onderdelen. Het kasteel Ter Walle werd gebouwd in 1854 door de Gentse architect Louis Minard. Het kasteel wordt omringd door een grote waterpartij met centraal een hangbrug. De brug is naar analogie met die van Zelzate eenvoudig opgebouwd. Een stalen draadkabel loopt er van de ene oever naar de andere, langsheen vrijstaande gietijzeren kolommen. Het houten brugdek wordt ondersteund door vier evenwijdige smeedijzeren liggers die van de ene naar de andere oever lopen. De buitenste liggers worden door verticale stijlen opgehangen aan de hangkabels. De twee binnenste liggers zijn verankerd aan het bruggenhoofd en steunen via dwarsverbindingen op de buitenste liggers. De toegepaste profielen zijn erg slank. De brug werd in 2006 gerestaureerd. Erg gelijkend met de brug in Zelzate zijn de gecanneleerde gietijzeren kolommen en het ritme van de verticale stijlen.

Andere hangsierbruggen in België zijn; de hangbrug van het kasteel in Wissekerke (1824), de parkbrug in Antwerpen (1869), de parkbrug in Vilvoorde (1899) en de hangbrug van kasteel Cortewalle (1900 -1905). De bruggen zijn gelegen in een kasteelpark, privé-tuin of stadspark. De overspanningslengtes liggen tussen de 16 en 28 meter, wat opvallend groter is dan de 8 meter overspanning van de brug in Zelzate. De meeste types hebben stalen getorste hoofdkabels. Enkel de hoofdkabels van de brug in Wissekerke zijn opgevat met platte smeedijzeren oogstaven naar Engels voorbeeld. De pylonen van de brug in het Antwerpse stadspark zijn, net als in Zelzate, uitgevoerd als holle gietijzeren kolommen. Bij de bruggen in het stadspark van Vilvoorde en het kasteel Cortewalle zijn dit eerder portiekstructuren. De meeste bruggen werden al eens gerestaureerd waarbij sterk verweerde onderdelen moesten worden vervangen. De uiterst slechte conditie van de brug in Zelzate doet vermoeden dat de brug nooit eerder werd gerestaureerd en dat alle brugelementen bijgevolg, uitgezonderd het betonnen brugdek, origineel zijn.

LINKS - HANGBRUG KASTEEL TER WALLE - uit; I.WOUTERS EN M. DE BOUW, 19e eeuwse sierbruggen in België, Bruggen (Nederlandse Bruggen Stichting), jrg. 6 (2008) 1, cover.

RECHTS - VOORAANZICHT IJZEREN HANGBRUG ZELZATE

IJZEREN HANGBRUG - KASTEEL WISSEKERKE BAZEL (1824)

IJZEREN HANGBRUG - STADSPARK ANTWERPEN (1867-1869)

IJZEREN HANGBRUG - HANSENSPARK VILVOORDE (1898)

3. INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN – HUIDIGE TOESTAND

De huidige toestand wordt geïllustreerd met recente plannen en foto's die een duidelijk beeld moeten geven van het onroerend erfgoed. De bedoeling van de inventarisatie is een basis aan te reiken om uitspraken te kunnen doen over de noodzakelijke beheersmaatregelen tot op het gewenste detailniveau. De inventarisatie omvat ook een bouwhistorische analyse van de algemene constructieve opvatting en het materiaalgebruik van alle bouwonderdelen.

De inventarisatie van de erfgoedelementen wordt per onderdeel opgesplitst. In eerste instantie wordt dieper ingegaan op het beschermde neoclassicistische hoofdgebouw aan de Leegstraat. Een volgend deel bespreekt de erfgoedelementen van de linkervleugel met klassen en turnzaal, opgenomen op de inventaris bouwkundig erfgoed. In het laatste deel worden de erfgoedelementen van de ijzeren hangbrug en vijver geïnventariseerd. De opdeling in deze drie onderdelen zal in de volgende hoofdstukken telkens worden hernomen.

3.1. NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW

Dit deel omvat een beknopte bouwhistorische analyse van de algemene constructieve opvatting en het materiaalgebruik van het beschermde gedeelte van de voormalige jongensschool. De analyse verwerkt de verzamelde informatie in situ en het steekproefgewijs onderzoek naar bouwsporen, van zowel het interieur als het exterieur en koppelt dit vervolgens aan de eerder vastgestelde bouwfases. De opmetingsplannen van de bestaande toestand kunnen worden teruggevonden in bijlage 4.

3.1.1. Constructieve opbouw

Het monument is grotendeels opgebouwd uit drie grote delen volgens een U-vormig grondplan. De rechter- en linkerzijvleugel bestaan uit twee bouwlagen en drie traveeën onder een zadeldak. De middenvleugel is een rechthoekige volume van twee bouwlagen en zes traveeën onder een schilddak. Links van de linkervleugel bevindt zich nog een later aangebouwd rechthoekig volume van twee bouwlagen en één travee onder een plat dak. Achter de linkerzijvleugel en links van de middenvleugel werden nog verschillende bijgebouwen geplaatst met een verschillende typologie.

De basis van de bestaande bovengrondse constructie wordt gevormd door een massiefbouw met dragende muren voor de verticale elementen en houten roostering of betonplaten op betonbalken voor de horizontale elementen. Het gebouw is slechts beperkt onderkelderd.

1. FUNDERING

In situ werden twee onderzoekspuiten gemaakt zodat de aanzetdiepte en type fundering konden worden achterhaald. Er werd één put gemaakt ter hoogte van de achtergevel van het beschermd monument en één ter hoogte van de klassenbalk. Beide gebouwen werden zoals verwacht gefundeerd met vertand metselwerk.

2. METSELWERK BUITENMUREN

Het baksteenmetselwerk werd ter plaatste geobserveerd. Hierbij konden een tweetal types baksteen worden onderscheiden; een purperachtige baksteen (scheldesteentje?) met formaat 210x90x60 en een oranje rode baksteen vermoedelijk de Beerse steen of machinale klinkaard (boerkes 180 x 85 x 65).

De purpere baksteen (210x90x60) werd teruggevonden bij een aantal muren van het beschermd monument. De steen werd zo aangetroffen bij de onderste bouwlaag van de achtergevel van de middenvleugel en de achtergevel van de linkerzijgevel. Ook de originele scheimuren en bepaalde muurdelen van de aanbouwsels tussen het monument en de klassenbalk zijn opgebouwd uit dit type baksteen. Het betreft hier de originele bakstenen van bij de bouw van het monument in 1877. Er werd gemetst volgens een staand verband opgevoegd met kalkmortel.

De ophoging van de middenvleugel van het monument werd uitgevoerd in een oranje rode baksteen volgens staand verband. Het gaat hier om een duidelijk kleiner type dan die van de onderste bouwlaag. Waarschijnlijk betreft het een beerse steen of machinale klinkaard.

3. TROGGEWELVEN

De kelders, die zich gedeeltelijk onder zowel de linker- als de rechterzijvleugel van het monument bevinden, worden overwelfd door troggewelven met metalen liggers (IPE 140). Troggewelven kwamen voor vanaf de 19de eeuw.

4. HOUTEN ROOSTERING

De verdiepingsvloeren van de zijvleugels aan de Leegstraat zijn traditioneel opgebouwd uit een houten roostering. De houten roosteringen in de linkertravee van de rechterzijvleugel steunen langs één zijde op een zware houten hoofdbalk. De balk zitten ter hoogte van de plaats waar een originele draagmuren werd verwijderd. Ook de zoldervloer van de middenvleugel is opgebouwd uit een houten roosteringen die draagt op zware houten draagbalken.

5. BETONNEN DRAAGVLOEREN

Om de dikte en opbouw van de verdiepingsvloeren te achterhalen werden een aantal kernboringen op verschillende plaatsen in zowel het monument als de klassenbalk gemaakt. De resultaten van de boringen bevestigden de eerder aangenomen chronologie van de bouwfasen.

Bij het optrekken van de eerste verdieping van de middenvleugel, omstreeks 1933, koos men ook voor een betonnen vloerplaat van 10 cm dik met onder- en bovenwapening. De betonnen vloerplaten steunen op betonnen balken en bakstenen binnen- en buitenmuren.

6. ZOLDERSPANTEN

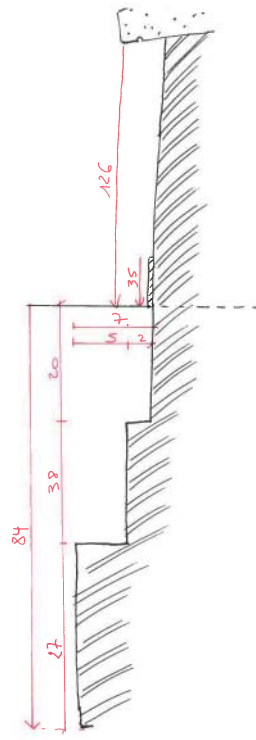
De verschillende dakconstructies van de voormalige jongensschool zijn opgebouwd uit gordingen en kepers die steunen op spanten. De spanten verschillen per dakdeel.

De kapconstructie van de zijvleugels van het monument bestaan uit een centraal spant waarop de gordingen afsteunen. De dakconstructie lijkt er doorheen de jaren te zijn aangepast en verstevigd. De gordingen worden zo op verschillende plaatsen door houten stijlen afgedragen naar de onderliggende stalen liggers (IPE 180).

De dakgordingen van het schilddak van de middenvleugel worden gedragen door zeven parallelle spantconstructies. De spanten zijn opgebouwd uit twee spantbenen die aan elke zijde ondersteund worden door korbelen. Centraal worden de schuine spantbenen ondersteund door een priemstijl met twee steekschoren langs beide kanten. De priemstijl steunt telkens op een houten verdeelslof die rechtstreeks draagt op de houten roostering van de zoldervloer.

VERTANDE METSELWERK FUNDERING BESCHERMD MONUMENT

SCHETS VERTANDE FUNDERING
BESCHERMD MONUMENT

DWARSSNEDE BESCHERMD MONUMENT

FOTO'S BOVENAAN; TROGGEWELVEN KELDER

FOTO'S ONDERAAN; BOVENAAN LINKS OP DE FOTO EEN NOG ORIGINELE MUUR VAN OMSTREEKS 1877, RECHTS DE ACHTERGEVEL VAN HET MONUMENT MET ZICHTBARE OPHOGING MET ANDER BAKSTEENFORMAAT, ONDERAAN LINKS DE ACHTERGEVEL VAN DE LINKERZIJVLEUGEL EN AANBOUW MET ZICHTBAAR BOUWSPOR TER HOOGTE VAN DE AANSLUITING VAN BEIDE WANDEN

FOTO'S VOLGENDE PAGINA

BOVENAAN VAN LINKS NAAR RECHTS; ZOLDERSPANT VAN DE LINKERZIJVLEUGEL VAN HET MONUMENT, RECHTS DE SPANTSTRUCTUUR VAN DE MIDDENVLEUGEL

ONDERAAN; RESULTATEN VAN DE KERNBORINGEN TER HOOGTE VAN DE VERDIEPINGSVLOER

3.1.2. Extérieur

1. BUITENGEVELS EN DAKEN

De materialiteit van de gevels en daken wordt aangeduid op de verschillende gevelaanzichten door middel van een collage. Per gevelaanzicht wordt een gevelfragment uitgelicht met bijhorende gevelaanwijzer. Deze gevelaanwijzer met nummering geeft de aanwezige materialen per gevelfragment weer. Onderaan worden de materialen telkens geïllustreerd door middel van foto's. Het buitenschrijnwerk wordt in een volgend deel besproken.

- 1 VOORGEVEL
- 2 ACHTERGEVEL
- 3 ZIJGEVEL
- 4 ACHTERGEVEL LINKERZIJVLEUGEL

1.1. VOORGEVEL

De oude jongensschool is in het straatbeeld van de Leegstraat een beeldbepalend gebouw in een opmerkelijke neoclassicistische architectuur. Het dominante karakter werd oorspronkelijk nog meer onderstreept door de zuiver witte gevel, onderaan gelijnd door schijnvoegen. Door de grijze cementering kreeg het gebouw een vereenvoudigd, eerder monotoon uitzicht. Het schilddak is bedekt met asbestcement leien.

GEVELAANWIJZER VOORGEVEL

- ① GEPROFIEERDE HOUTEN FRONTONBEKRONING AFGELIJND MET TANDLIJST, LICHT BLAUW GRIJS GESCHILDERD
- ② ASBESTCEMENT LEIEN
- ③ HOUTEN GEPROFIEERDE BAKGOOT MET TANDLIJST, LICHT BLAUW GRIJS GESCHILDERD
- ④ STUCWERK LIJST
- ⑤ IONISCH KAPITEEL, GEGOTEN ORNAMENT UIT KALK EN GIPS?
- ⑥ GEPROFIEERDE BOVENDORPEL, GEGOTEN ORNAMENT UIT KALK EN GIPS?
- ⑦ GERIEMDE OMLIJSTING MET OREN IN STUCWERK
- ⑧ BASSEMENT PILASTER, GEGOTEN ORNAMENT UIT KALK EN GIPS?
- ⑨ BLAUWE HARDSTENEN DRUIPLIJSTEN
- ⑩ GRIJZE GEVEL CEMENTPLEISTER
- ⑪ ZINKEN REGENAFVOERBUIJS MET GIETIJZEREN VOETSTUK
- ⑫ GEPROFIEERDE BLAUWE HARDSTENEN PLINT
- ⑬ IJZEREN ART-DECO HEKWERK OP BLAUWE HARDSTENEN VOET

1.2. ZIJGEVEL

De zuidwestgevel is in de loop der jaren sterk verbouwd. De verschillende bouwsporen- en littekens worden momenteel onder een dikke cementlaag verborgen. Verschillende nieuwe raamopeningen werden op niet harmonieuze wijze in de gevel gemaakt. De originele rondbogige vensters op de gelijkvloerse verdieping zijn verdwenen. Ook de originele rotsbepleistering, met versieringen op de pilasters en rondom de rondboogvensters, is niet meer aanwezig. Op de zadeldaken van de zijvleugels ligt een zinken dakbedekking met staande naad.

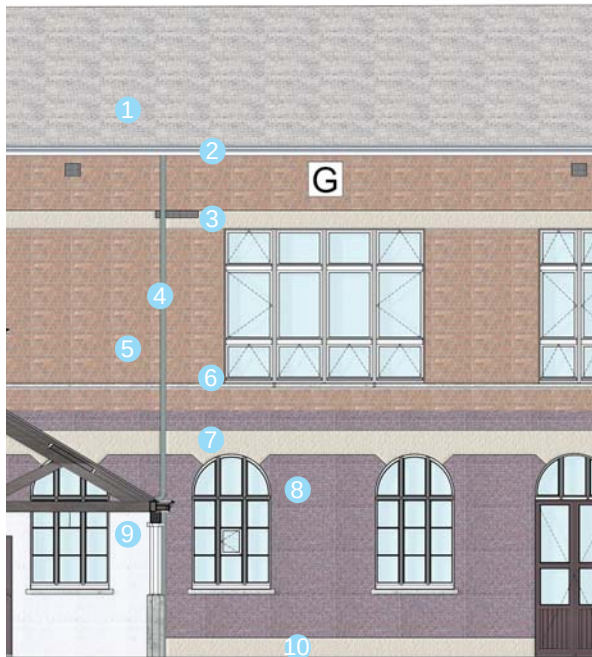
- ① ZINKEN DAKBEDEKKING MET STAANDE NAAD
- ② ASBESTCEMENT LEIEN
- ③ HOUTEN GEPROFILEERDE BAKGOOT, LICHT BLAUW GRIJS GESCHILDERD
- ④ BEIGE GEVEL CEMENTPLEISTER
- ⑤ BLAUWE HARDSTENEN DRUIPLIJST
- ⑥ BLAUWE HARDSTENEN DRUIPLIJSTEN
- ⑦ ZINKEN REGENAFVOERBUIS
- ⑧ GEPROFILEERDE BLAUWE HARDSTENEN PLINT
- ⑨ GECEMENTEERDE PLINT

GEVELAANWIJZER ZIJGEVEL

1.3. ACHTERGEVEL MIDDENVLEUGEL

In 1933 werd onder leiding van architect en stedenbouwkundige Geo Bontinck het hoofdgebouw vooraan vergroot door toevoeging van een bovenverdieping op de middenvleugel. De ophoging van de middenvleugel is vandaag nog steeds duidelijk leesbaar aan de speelplaatszijde aangezien er een ander type baksteen werd gebruikt. Het schilddak is bedekt met asbestcement leien.

- ① ASBESTCEMENT LEIEN
- ② HOUTEN GEPROFIEERDE BAKGOOT, WIT GESCHILDERD
- ③ GECEMENTEERDE BAND
- ④ ZINKEN REGENAFVOERBUIS
- ⑤ ORANJE ROOD BAKSTEEN PARAMENT
- ⑥ BLAUWE HARDSTENEN DRUIPLIJST
- ⑦ GECEMENTEERDE BAND
- ⑧ PURPER BAKSTEEN PARAMENT
- ⑨ WIT GESCHILDERD METSELWERK
- ⑩ GECEMENTEERDE PLINT

GEVELAANWIJZER ACHTERGEVEL

1.4. ACHTERGEVEL RECHTERZIJVLEUGEL

De achtergevel van de rechterzijvleugel is zeer eenvoudig opgevat en staat in schril contrast met de veel rijker uitgewerkte neoclassicistische voorgevel. De huidige toestand is het resultaat van verschillende verbouwingscampagnes. Ter hoogte van het latere aangebouwde volume zien we de aansluiting van twee verschillende baksteentypes in de vorm van een getrapte bouwnaad. De achtergevel werd in een vroegere fase gedomineerd door twee verticale schouwen, de bouwsporen hiervan zijn nog steeds afleesbaar op de gevel. Twee raamopeningen werden verstevigd en onderbroken door een betonnen latei.

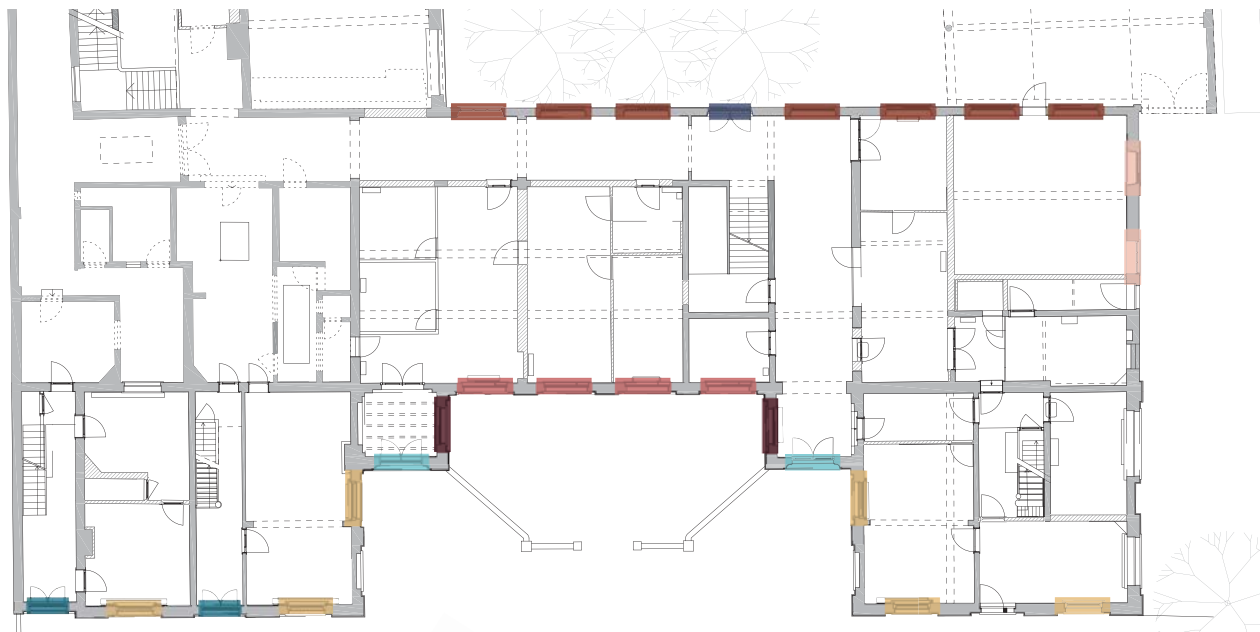
- ① HOUTEN DAKRAND
- ② HOUTEN GEPROFILEERDE BAKGOOT, WIT GRIJS GESCHILDERD
- ③ PURPER BAKSTEEN PARAMENT
- ④ HOUTEN DAKRAND, WIT GESCHILDERD
- ⑤ BETONNEN LATEI
- ⑥ ORANJE ROOD BAKSTEEN PARAMENT
- ⑦ BLAUWE HARDSTENEN DORPEL

GEVELAANWIJZER ACHTERGEVEL RECHTERZIJVLEUGEL

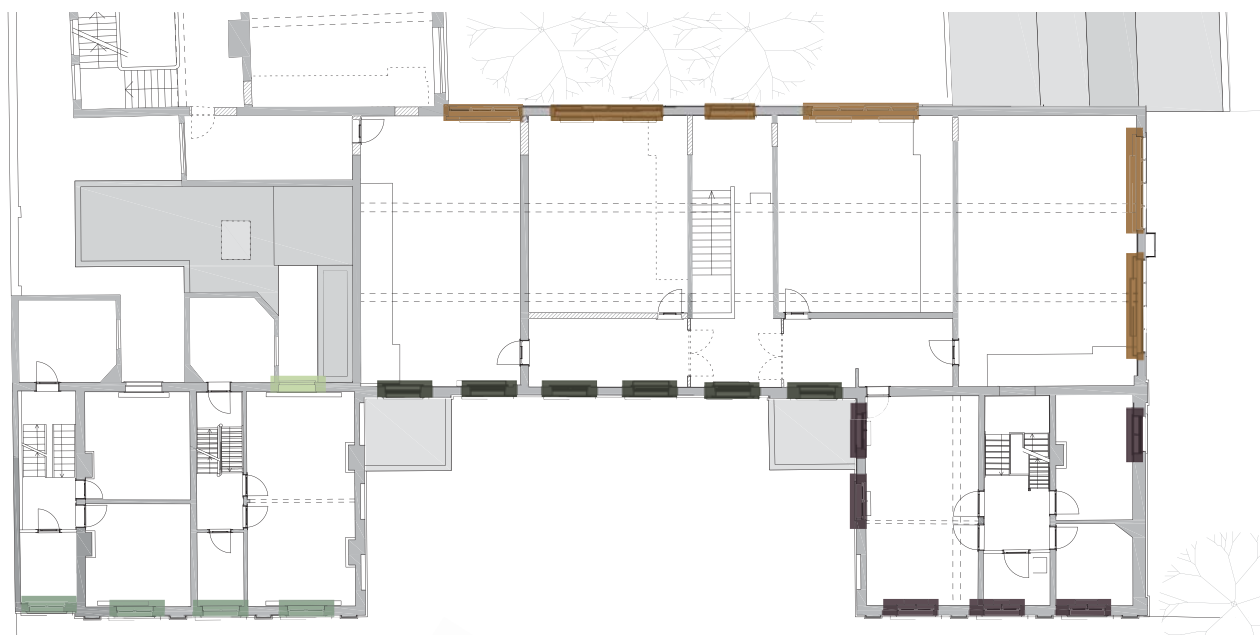

2. BUITENSCHRIJNWERK

Het bestaande buitenschrijnwerk werd op systematische wijze geïnventariseerd. Allereerst wordt er een overzicht gegeven van de verschillende types schrijnwerk op zowel plan als gevelaanzicht. Vervolgens wordt elke type kort besproken, vermoedelijk gedateerd en geïllustreerd aan de hand van detailopmetingen en foto's. Het huidige schrijnwerk is zeer heterogeen van aard, ook is er weinig samenhang tussen het schrijnwerk in voor- en achtergevel. Het schrijnwerk bleek sterk onderhevig aan de verschillende vastgestelde verbouwingscampagnes. Vermoedelijk kunnen we slechts enkele raamtipes toeschrijven als 'origineel' uit 1877.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK
legende volgende pagina

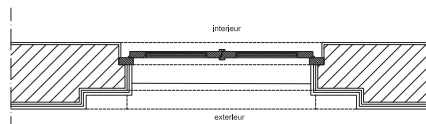
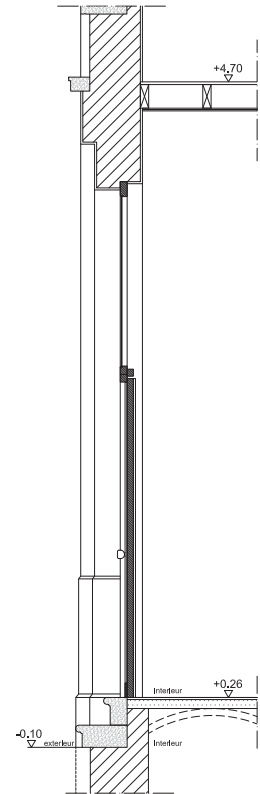
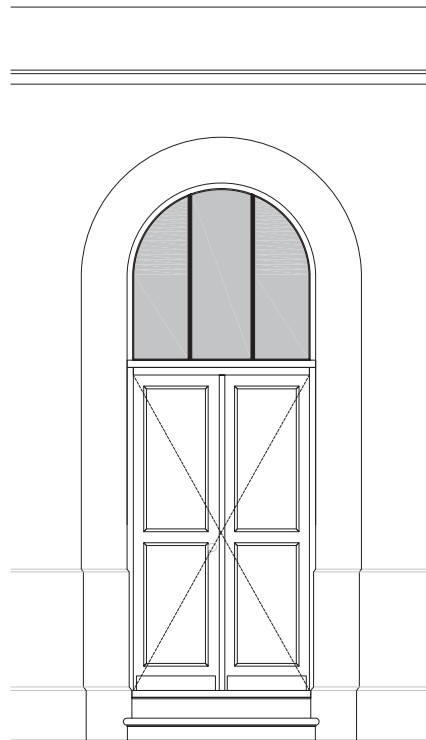

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK
legende volgende pagina

2.1. BUITENDEUR TYPE 1

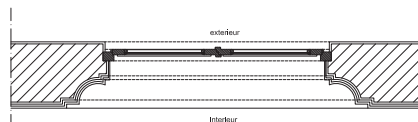
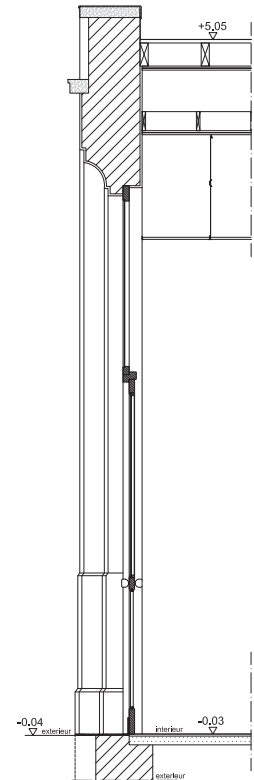
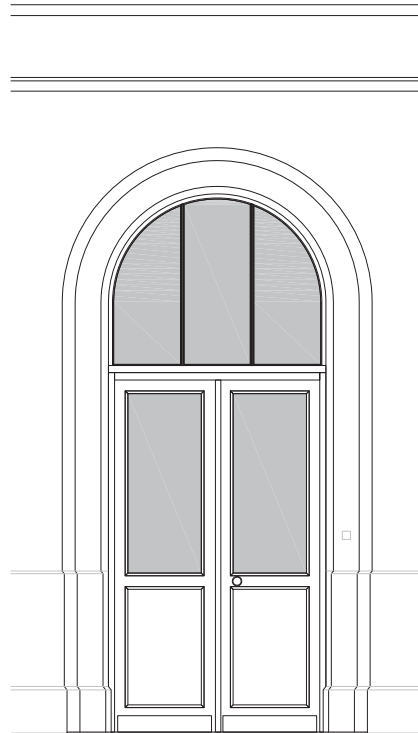
Deurtype 1 is uitgevoerd als een houten rondbogige dubbele paneeldeur met bovenwaaier onderverdeeld in drie delen. Elke deurvleugel wordt onderverdeeld in twee panelen. Het houten schrijnwerk heeft een licht blauwe afwerkingslaag. Dit type is zeker niet origineel en dateert waarschijnlijk uit de periode wanneer de linkervleugel een nieuwe aanbouw kreeg.

VOORGEVEL MET AANDUIDING DEURTYPE 1

2.2. BUITENDEUR TYPE 2

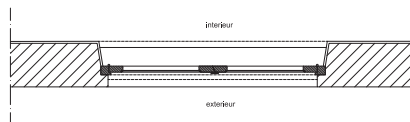
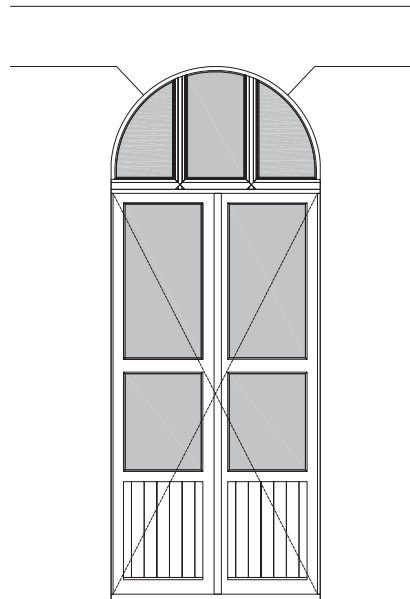
Deurtype 2 is uitgevoerd als een houten rondbogige dubbele paneeldeur met bovenwaaier onderverdeeld in drie delen. De bovenste panelen van de deurvleugels waren ingevuld met glaspanelen beveiligd met een sierlijk gietijzeren art-deco rooster. Dit type dateert waarschijnlijk van de verbouwingen omstreeks 1926.

VOORGEVEL MET AANDUIDING DEURTYPE 2

2.3. BUITENDEUR TYPE 3

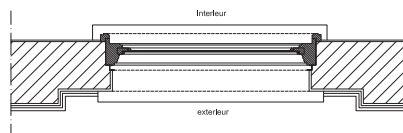
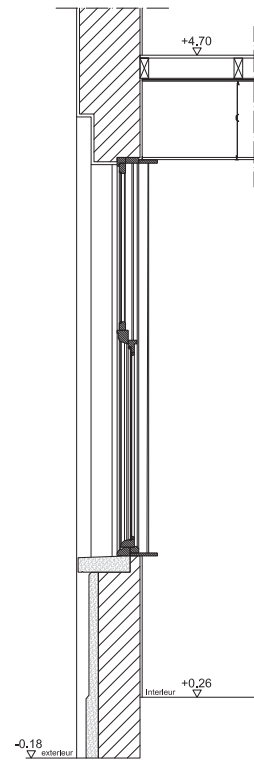
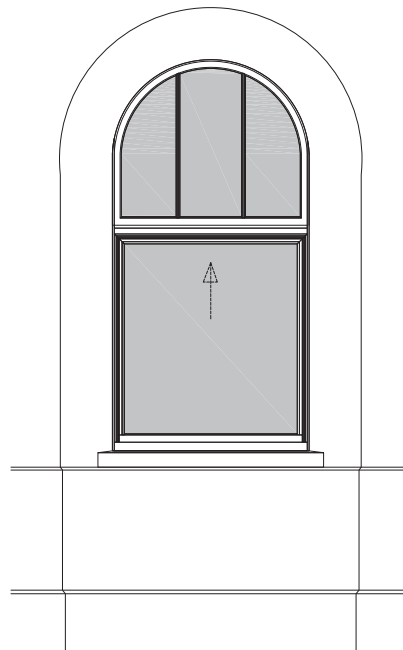
Deurtype 3 is uitgevoerd als een houten rondbogige dubbele paneeldeur met bovenwaaier onderverdeeld in drie delen. De deurvleugels worden onderverdeeld in drie panelen, waarvan de twee bovenste ingevuld zijn met glas. Het bovenlicht dateert vermoedelijk van de initiële bouwfase in 1877, de deur zelf is waarschijnlijk later toegevoegd. De deurvleugels hebben een bruine en het bovenlicht een witte afwerkingslaag.

ACHTERGEVEL MIDDENVLEUGEL MET AANDUIDING DEURTYPE 1

2.4. BUITENRAAM TYPE A

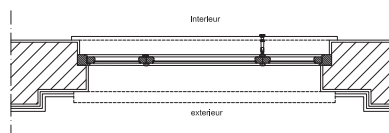
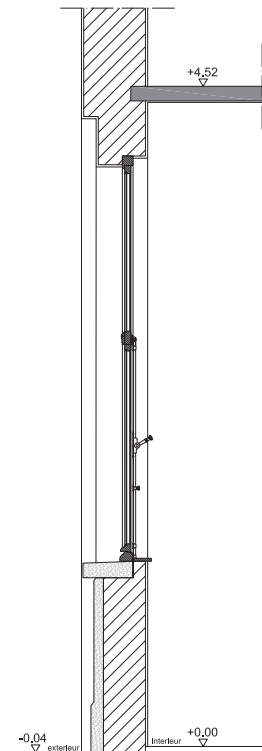
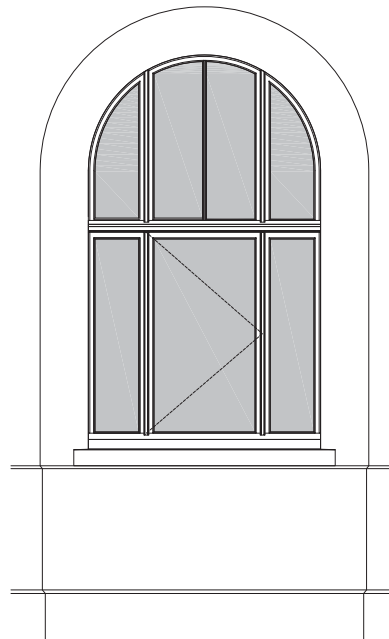
Raamtype A betreft een houten rondbogig guillotineraam met vaste bovenwaaier onderverdeeld in drie delen. De guillotineramen zijn telkens voorzien van een rolluik. Dit type dateert waarschijnlijk van de verbouwingen omstreeks 1926. Het houten schrijnwerk heeft een licht blauwe afwerkingslaag.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE A

2.5. BUITENRAAM TYPE B

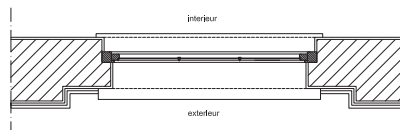
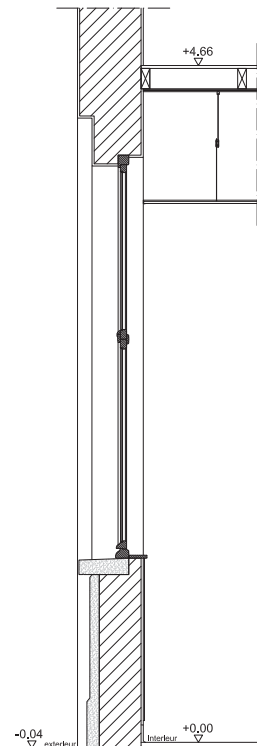
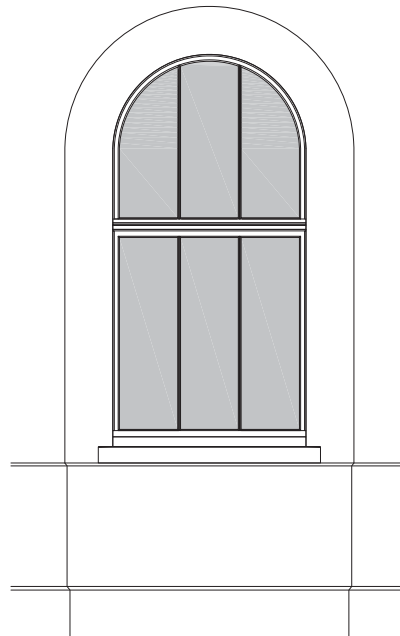
Raamtype B is een houten rondbogig type opgedeeld in drie delen waarvan het middelste, tevens meest brede, paneel opengaand is. Het bovenlicht is ook verdeeld in drie met het middelste vlak van het bovenlicht nogmaals verdeeld in twee vlakken door middel van een slank houten profiel. Dit type dateert waarschijnlijk van de verbouwingen omstreeks 1926. Het houten schrijnwerk heeft een licht blauwe afwerkingslaag.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE B

2.6. BUITENRAAM TYPE B'

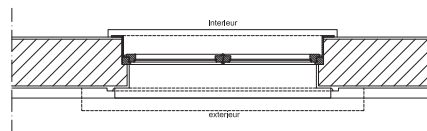
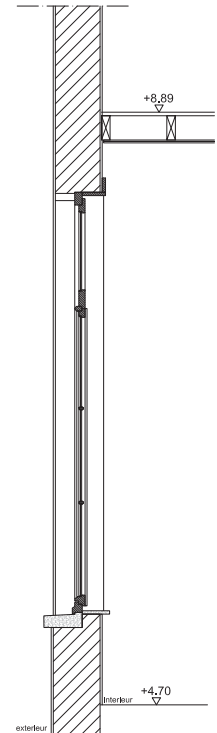
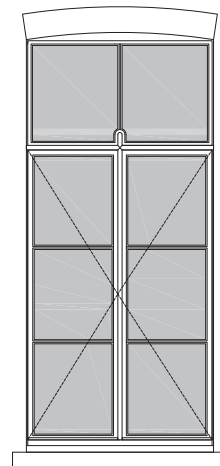
Raamtype B' is een vast rondbogig venster met bovenlicht, verdeeld in drie door slanke metalen profielen. Dit type dateert waarschijnlijk van de verbouwingen omstreeks 1926. Het houten schrijnwerk heeft een licht blauwe afwerkingslaag.

ZIJGEVEL LINKERZIJVLEUGEL MET AANDUIDING RAAMTYPE B'

2.7. BUITENRAAM TYPE C

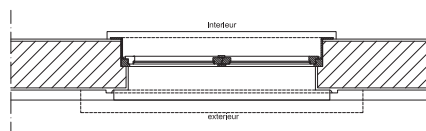
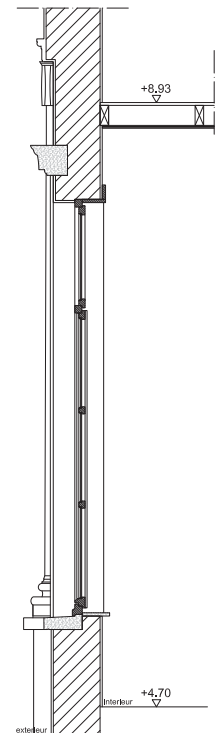
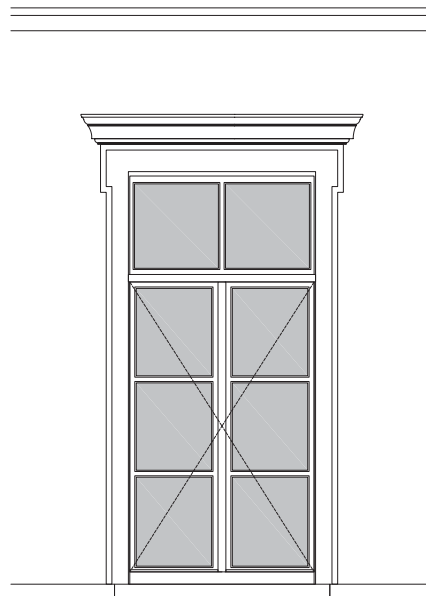
Dit type is het enige venster dat dateert van omstreeks 1877. Het betreft een klassiek rechthoekig venster met bovenlicht. Het venster is opgebouwd uit twee opendraaiende raamvleugels waarbij elke vleugel nogmaals wordt onderverdeeld in drie vlakken. De ruiten in de raamvleugels worden gescheiden door lichte metalen roeden. Het bovenlicht bevat een doorschietende bekroning van de naald in de vorm van een halve cirkel. Het houten schrijnwerk is wit afgewerkt.

ACHTERGEVEL LINKERZIJVLEUGEL MET AANDUIDING VAN RAAMTYPE C

2.8. BUITENRAAM TYPE C'

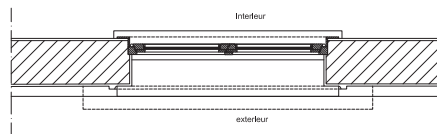
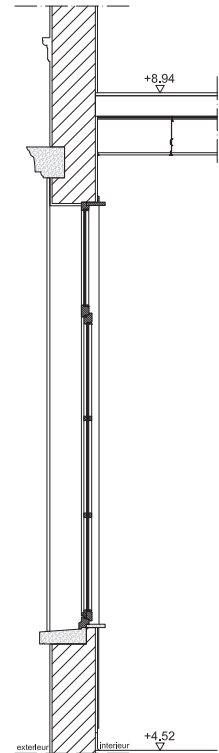
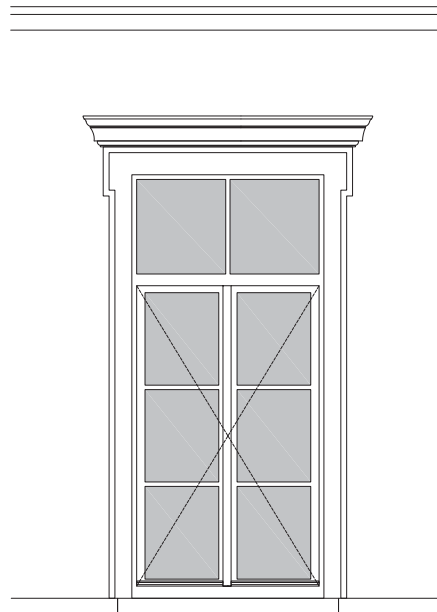
Het betreft een rechthoekig venster met bovenlicht als variant op het originele raamtype C. Het venster is opgebouwd uit twee opendraaiende raamvleugels waarbij elke vleugel nogmaals wordt onderverdeeld in drie vlakken. De ruiten in de raamvleugel worden gescheiden door slanke houten profielen. Het houten schrijnwerk is lichtblauw afgewerkt.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE C'

2.9. BUITENRAAM TYPE C"

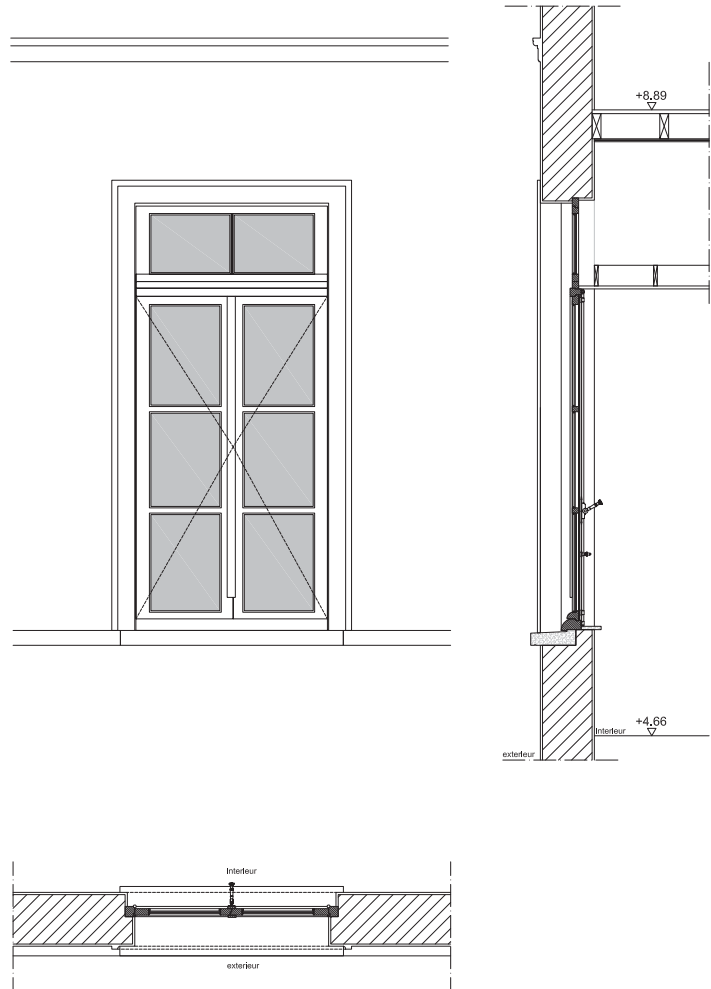
Het betreft een rechthoekig venster met bovenlicht als variant op het originele raamtype C. Het venster is opgebouwd uit twee opendraaiende raamvleugels waarbij elke vleugel nogmaals wordt onderverdeeld in drie vlakken. De ruiten in de raamvleugels worden gescheiden door slanke houten profielen. Het houten schrijnwerk is wit afgewerkt. Het schrijnwerk werd reeds voorzien van dubbel glas.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE C"

2.10. BUITENRAAM TYPE C'''

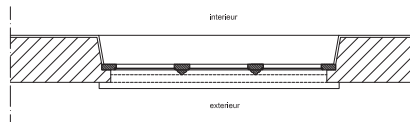
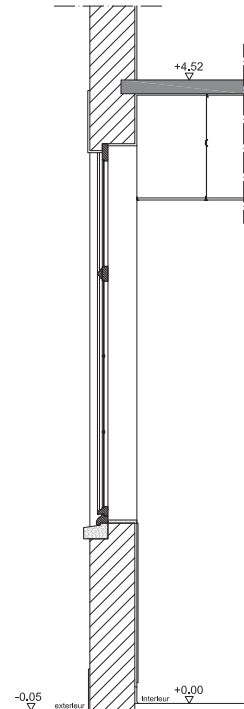
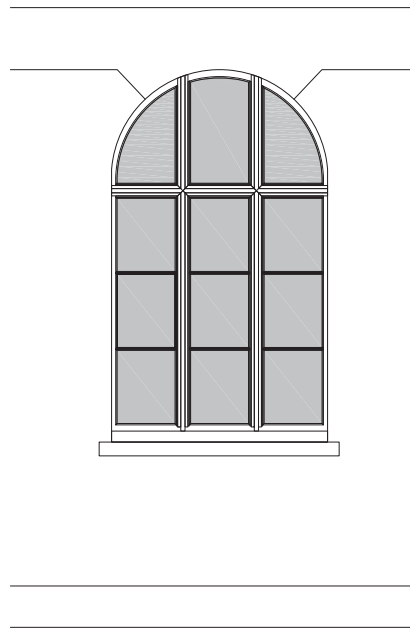
Het betreft een rechthoekig venster met bovenlicht als variant op het originele raamtype C. Het venster is opgebouwd uit twee opendraaiende raamvleugels waarbij elke vleugel nogmaals wordt onderverdeeld in drie vlakken. De ruiten in de raamvleugel worden gescheiden door slanke houten profielen. De middenstijl is verdikt uitgevoerd in functie van de verlaagde plafonds binnen. Het houten schrijnwerk is lichtblauw afgewerkt.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE C'''

2.11. BUITENRAAM TYPE D

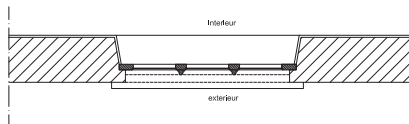
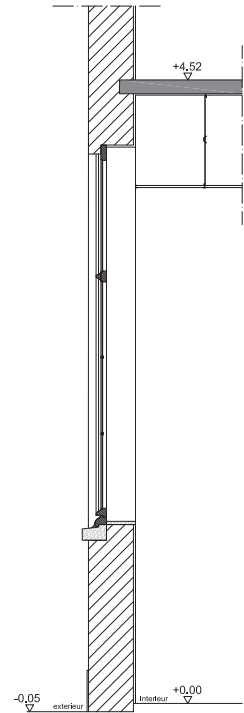
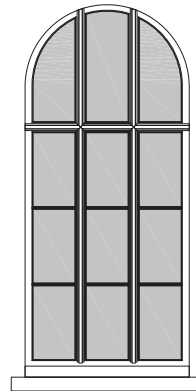
Het betreft vaste rondbogige vensters verticaal opgedeeld in drie delen. De rechthoekige verticale delen worden elk nogmaals horizontaal onderverdeeld door slanke metalen roeden. Het stijl - en regelwerk is sterk geprofileerd. Het is zeer waarschijnlijk dat dit type dateert van de initiële bouwphase in 1877. Het houten schrijnwerk heeft een witte afwerkingslaag.

ACHTERGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE D

2.12. BUITENRAAM TYPE D'

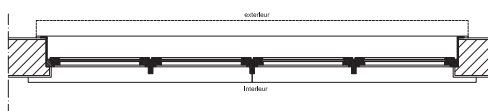
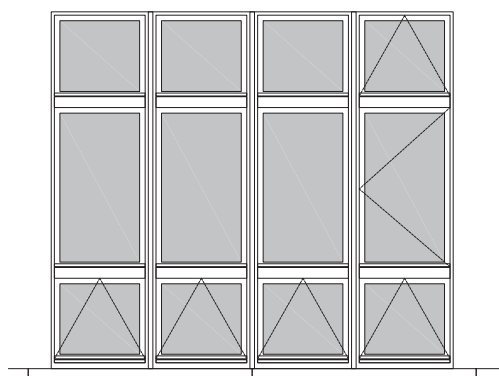
Het betreft een variant op raamtype D. Het is een vast rondbogig venster verticaal opgedeeld in drie delen. De rechthoekige verticale delen worden elks nogmaals horizontaal onderverdeeld door slanke metalen roeden. Het stijl - en regelwerk is sterk geprofileerd. Het is zeer waarschijnlijk dat dit type dateert van de initiële bouw-fase. Het houten schrijnwerk heeft een bruine afwerkingslaag.

ZIJGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE D'

2.13. BUITENRAAM TYPE E

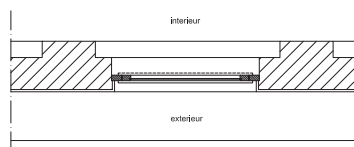
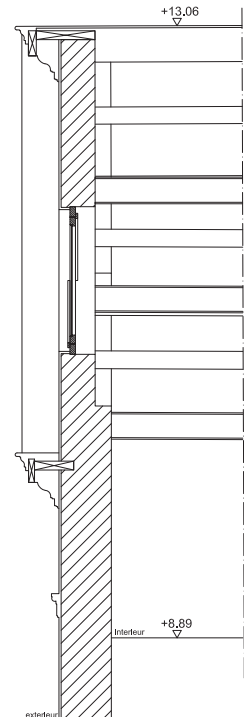
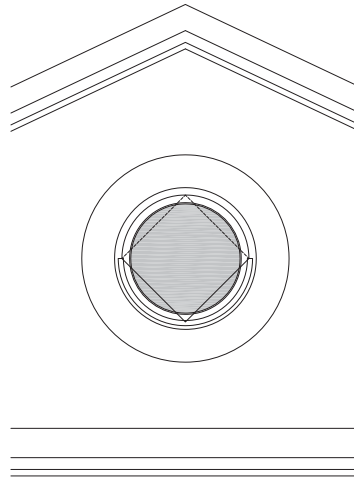
Raamtype E omvat verschillende varianten van rechthoekig houten buitenschrijnwerk. Dit type wordt telkens opgedeeld in verticale delen afhankelijk van de voorkomende breedtemaat. Horizontaal worden de ramen telkens in drie delen opgedeeld, met onder- en bovenaan vierkante panelen. Het stijl- en regelwerk is zeer zwaar uitgewerkt. De onder- en bovenpanelen kunnen op kip worden gezet afhankelijk van de verschillende varianten. Bepaalde rechthoekige middenpanelen zijn opengaand. Het betreft meer recent schrijnwerk, reeds voorzien van dubbel glas. Het houten schrijnwerk heeft een witte afwerkingslaag.

ACHTERGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE E

2.14. BUITENRAAM TYPE F

Raamtype F is een oculus ingeschreven in een stucwerk omlijsting. Het type is niet meer het originele raam van 1877, op oude foto's zien we dat het raam oorspronkelijk een kruisverdeling had. De oculus is een wentelraam en is lichtblauw afgewerkt.

VOORGEVEL MET AANDUIDING RAAMTYPE F

3.1.3. Interieur

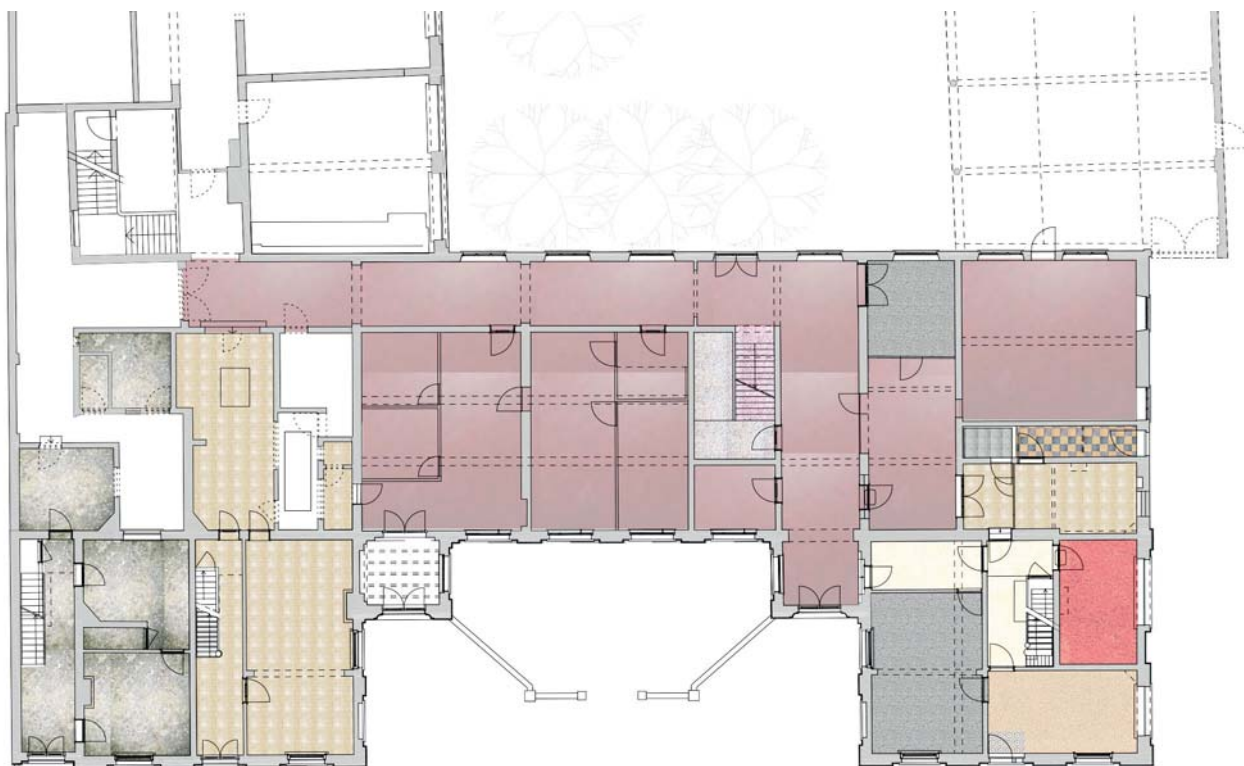
1. VLOERAFWERKING

De bestaande vloerafwerking werd geïnventariseerd en samengevat op grondplannen van de bestaande toestand. Er wordt telkens een onderscheid gemaakt tussen de vastgestelde en de vermoedelijke vloerafwerking. Op verschillende plaatsen stapelen verschillende lagen afwerking zich namelijk op. Op bepaalde plaatsen was het mogelijk de onderste vloerafwerking te detecteren, dit gebeurde echter plaatselijk waardoor er geen algemene conclusies betreffende de gehele vloerafwerking konden worden genomen. Naast een aanduiding op plan worden de verschillende materialen kort besproken en verduidelijkt door foto's in situ genomen.

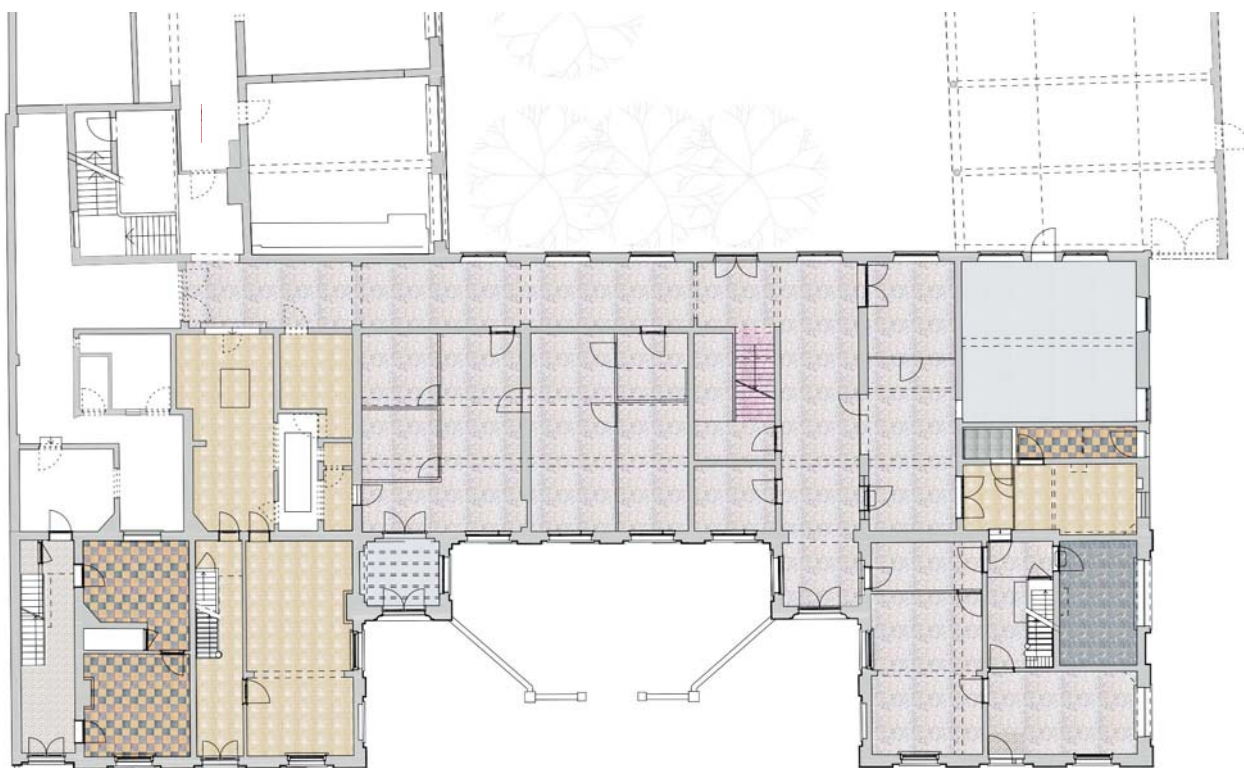
Het grootste deel van de vloeren op de gelijkvloerse van de middenvleugel werden vermoedelijk tijdens de verbouwingscampagne in 1926 voorzien van een terrazzovloer. In 1933 werd de middenvleugel opgehoogd, ook hier koos men toen voor een terrazzo afwerking. Waarschijnlijk werden deze vloeren in de jaren zestig of zeventig weggestopt onder een laag asbesthoudende vinyltegels. Op de gelijkvloerse verdieping kon er bijna geen vloerafwerking worden vastgesteld die dateert van de initiële bouwfase in 1877. Naar alle waarschijnlijkheid is enkel de vloerafwerking van de uiterst linkse ruimtes in de linkerzijvleugel origineel. Deze zone kende namelijk weinig verbouwingen en is gelegen boven de troggewelven van de kelder. De afwerking betreft zwart gele cementtegels in dambordpatroon maar dit is niet duidelijk waar te nemen door de laag duivenuitwerpsels in deze zone. De verdiepingen van de zijvleugels zijn afgewerkt met een houten plankenvloer die op sommige plaatsen bedekt wordt met balatum.

LEGENDE SCHEMA'S VLOERAFWERKING VOLGENDE PAGINA'S

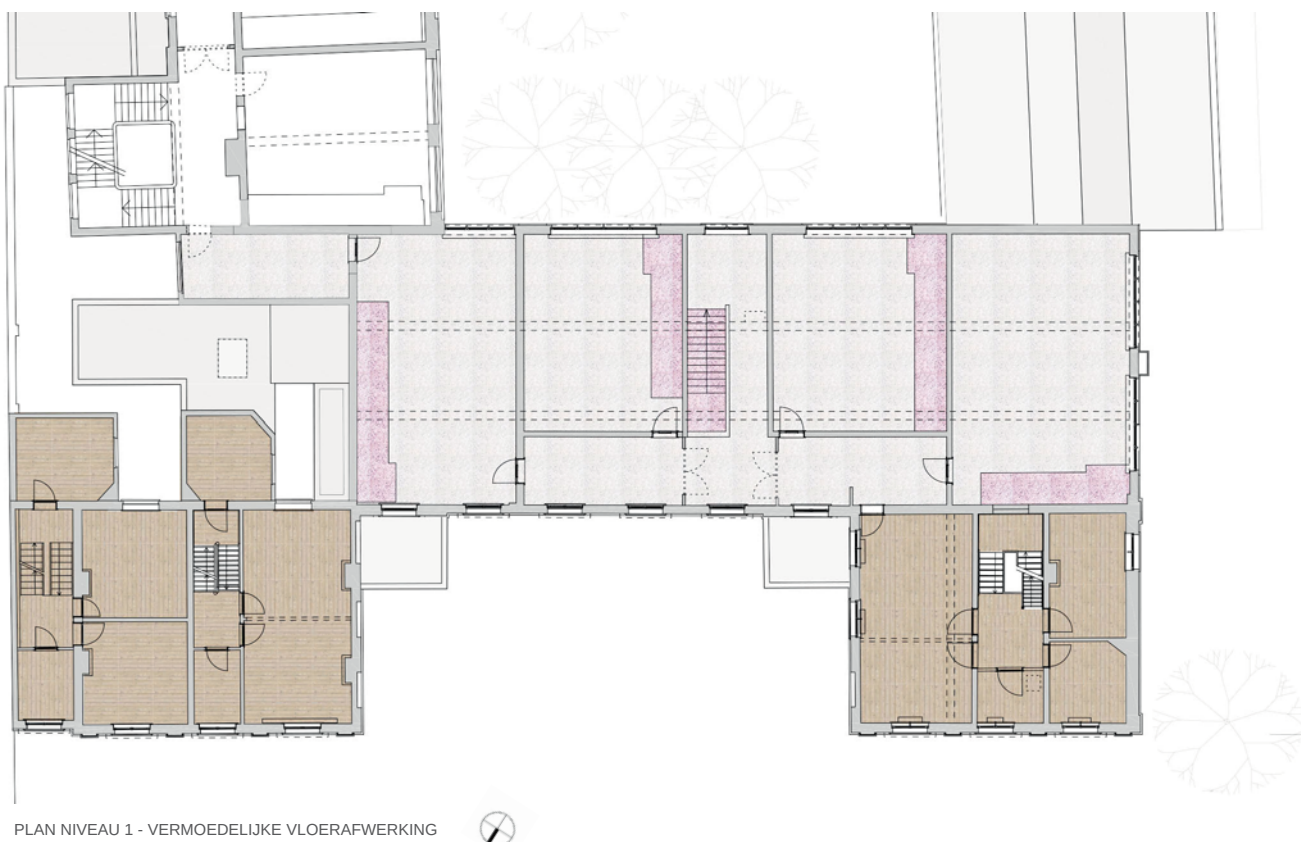
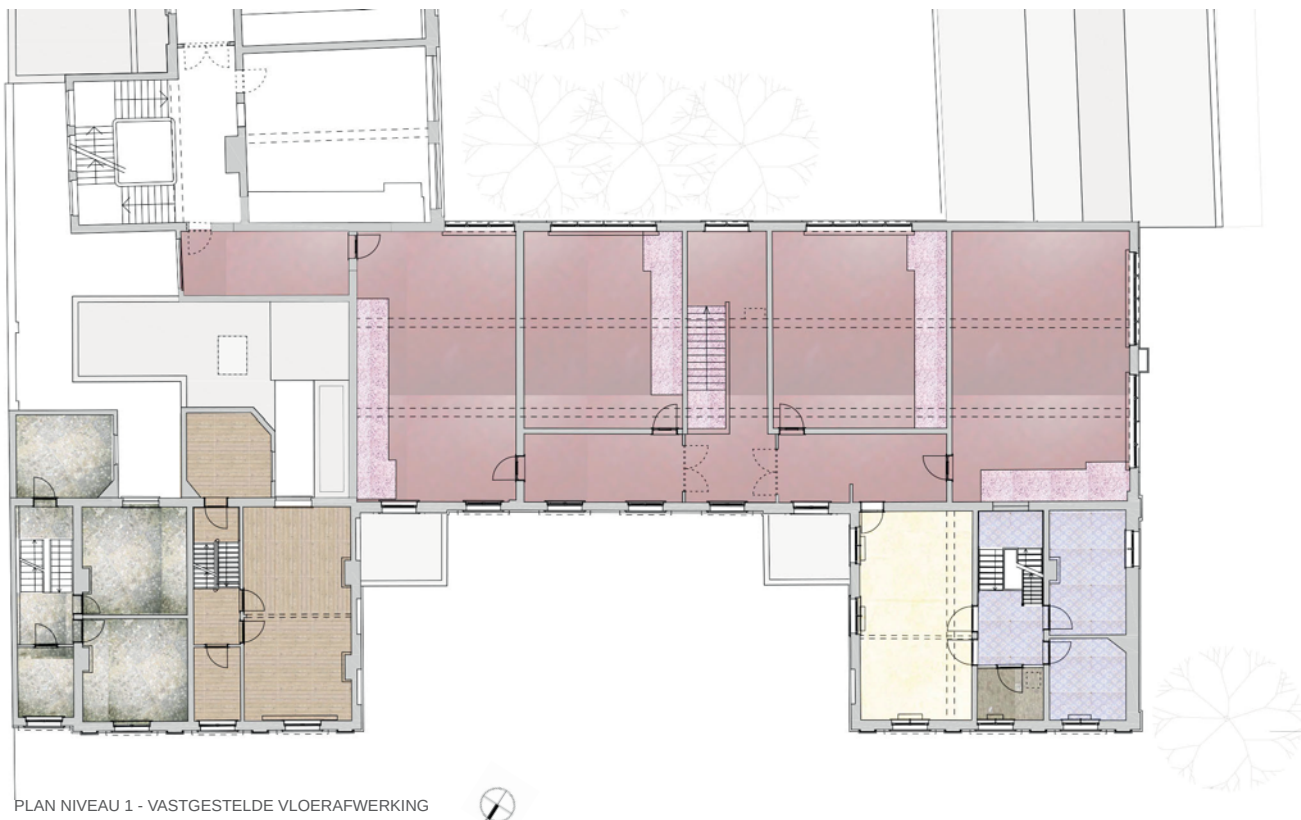
	COLOFINYL TEGELS (ASBESTHOUDEND)		ROOD GEVLEKTE LINOLEUM
	GRIJZE TAPIJTTEGEL		LICHT BEIGE LINOLEUM
	ORANJE TAPIJTTEGELS		BALATUM
	ZWART GELE CEMENTTEGELS		TERRAZZOVLOER
	GRIJZE KERAMISCHE TEGELS		TERRAZZOVLOER - LICHT ROOS
	VEELKLEURIGE MOTIEFTEGELS		HOUTEN PLANKENVLOER
	LICHTGEEL GEVLAMDE TEGELS		CEMENTERING
	LICHTGRIJS GEVLAMDE TEGELS		ONHERKENBAAR (DUIVENUITWERPSELS)

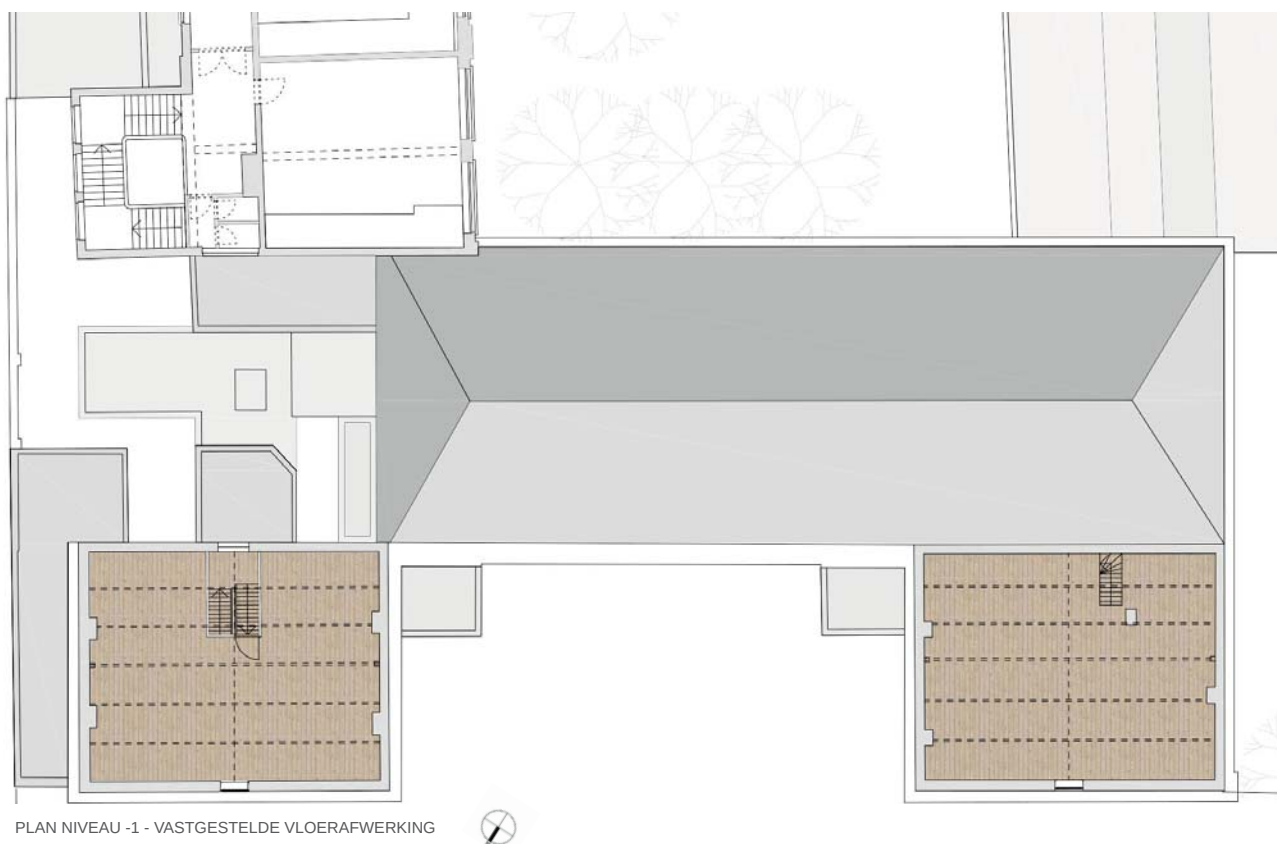
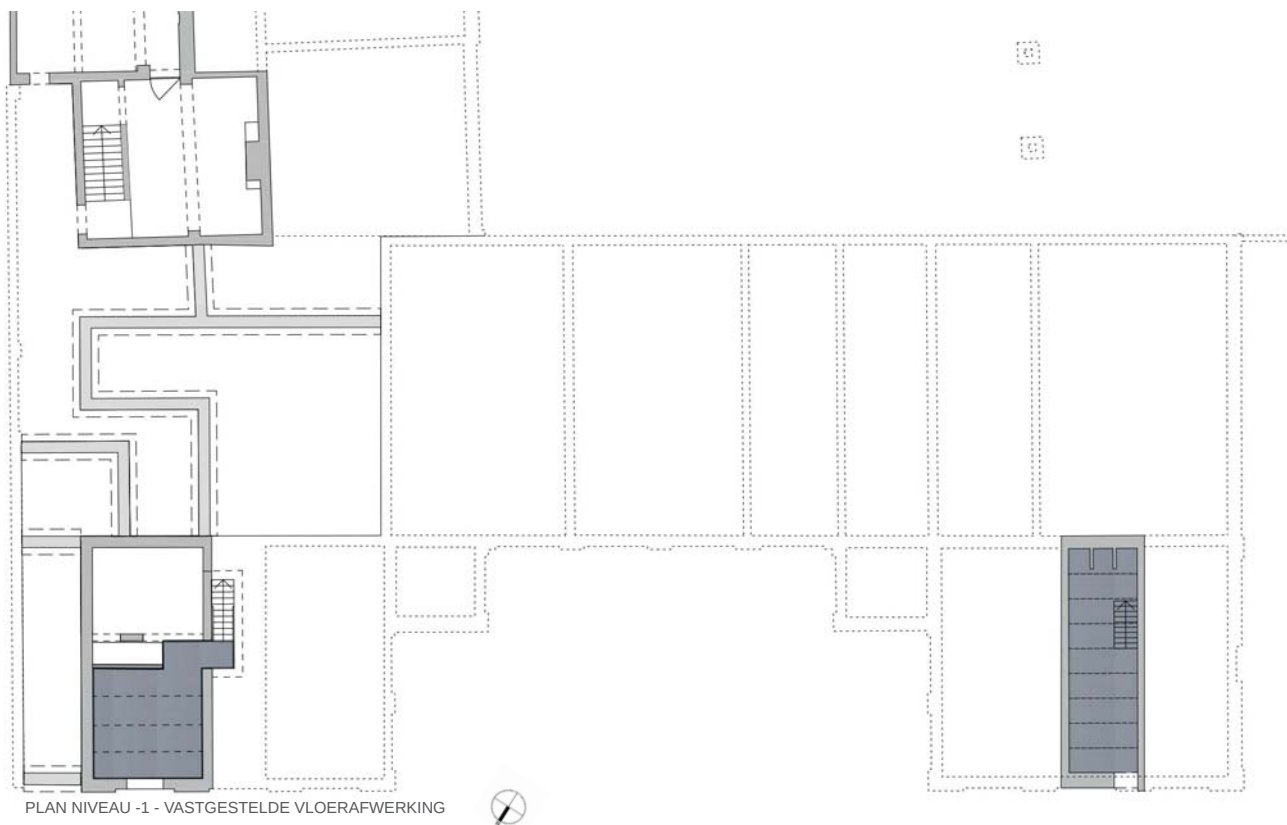

PLAN NIVEAU 0 - VASTGESTELDE VLOERAFWERKING

PLAN NIVEAU 0 - VERMOEDELIJKE VLOERAFWERKING

1.1. COLOFINYL TEGELS (ASBESTHOUDEND)

Het grootste deel van de gelijkvloerse en eerste verdieping van de middenvleugel is bedekt met bruin/bordeaux vinyltegels. De tegels werden met een asbesthoudende bitumenlijm geplakt op de onderliggende terrazzovloeren. Asbest was vanaf de tweede wereldoorlog tot in de jaren tachtig erg populair. Het gebruik van asbesthoudende vloertegels werd vaker in scholen toegepast en dit tot de jaren zeventig. De vinyltegels zullen tijdens de restauratiecampagne worden verwijderd zodat de waardevolle terrazzovloeren terug tot hun recht zullen komen.

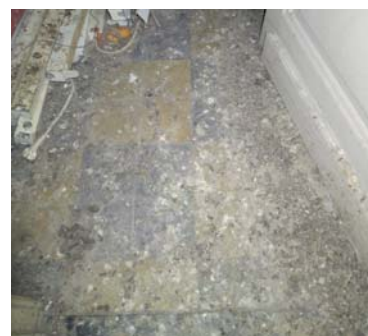
1.2. VEELKLEURIGE MOTIEFTEGELS

Het betreft veelkleurige motieftegels van 15 op 15 cm. Vanaf 1880-1890 verschenen rijker gedecoreerde, veelkleurige tegels in diverse neostijlen. Na 1900 kwam er ook een ruim gamma van motieven met een uitgesproken art nouveau - invloed op de markt. We vinden deze tegels slechts terug op twee plaatsen in het monument; onderaan de trap van de uiterst linker aanbouw en aan de inkom van de middelste travee van de rechterzijvleugel.

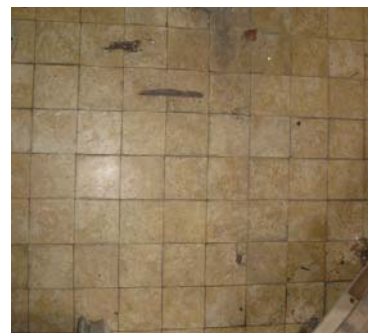
1.3. ZWART GELE CEMENTTEGELS

Uiterst links in de linkerzijvleugel op de gelijkvloerse verdieping ligt onder een laag duivenuitwerpsels waarschijnlijk een originele cementtegelvloer uit 1877. Deze zone kende namelijk weinig tot geen planwijzigingen. Het betreft droog geperste cementtegels van formaat 15 op 15 cm in een dambordpatroon met afwisselend vierkanten van zwart en gele vlakken van 30 op 30 cm. De eerste Belgische cementtegels kwamen vermoedelijk op het einde van de jaren 1840 op de markt.

1.4. LICHTGEEL GEVLAMDE KERAMISCHE TEGELS

Het gaat om droog geperste lichtgeel gevlamde tegels van formaat 10 op 10 en 15 op 15 cm geplaatst in recht verband. Op sommige plaatsen worden de vloeren afgeboord door rode gevlamde tegels. Na de Eerste Wereldoorlog, en zeker vanaf 1930, verdwenen de drukke patronen ten voordele van eenvoudige textuurpatronen die verwijzen naar natuursteenmaterialen zoals de in de massa gespikkelde porfiertegels of de gevlamde keramische tegels. In een aantal ruimtes op de gelijkvloerse verdieping, meestal op de plaatsen waar de meeste planwijzigingen gebeurden vinden we deze tegels terug.

1.5. BALATUM

Balatum is een gladde vloerbedekking opgebouwd uit met bitumen geïmpregneerd vilt en voorzien van een decoratief bedrukte slijtvaste bovenlaag. Balatum dat in rollen verkocht werd kende zijn grootste populariteit in het midden van de vorige eeuw toen het een goedkoop en makkelijker aan te brengen alternatief vormde voor linoleum. We vinden deze vloerafwerking terug ter bescherming van de houten planken vloeren op de eerste verdieping van de rechterzijvleugel.

1.6. TERRAZZOVLOER

Naar alle waarschijnlijkheid liggen op zowel de eerste als de tweede verdieping van het monument terrazzovloeren. Omstreeks 1926 werd de gelijkvloerse verdieping van de middenvleugel en rechterzijvleugel voorzien van dergelijk vloertype. Ook met de ophoging van de middenvleugel in 1933 werd er gekozen voor een afwerking in terrazzo. In de hal op de gelijkvloerse verdieping werd in een testzone de asbesthoudende vinyltegels verwijderd. Daarom is het enkel voor deze zone mogelijk om uitspraken te doen over de samenstelling van de terrazzovloer. De terrazzovloer bestaat er uit fijne natuurstenen granulaten en cement. De vloer is opgedeeld in vlakken van ongeveer 90 bij 100 cm die worden gescheiden door middel van inlegbanden in marmarmozaïek. De vlakscheidende mozaïekenbanden bestaan uit witte vierkante vlakjes van 2 op 2 cm. Op de kruising van de inlegwerkbanden is telkens een zwart mozaïekje ingelegd. Langs de muren zijn de vlakken afgewerkt met een dubbele boord marmarmozaïek van 2 keer 2 cm. Deze randboord bestaat uit zwart/witte vierkante vlakjes in dambordpatroon. Na het maken van enkele kernboringen kon de dikte van de vloerafwerking bepaald worden op 15mm. De terrazzo bevat waarschijnlijk de onderstaande natuursteengranulaten. De onderstreepte natuursteensoorten zijn het meest waarschijnlijk;

- Rood – type Rouge-Griotte, Marrone Mogano of een rode graniet uit Scandinavië
- Wit – type Euville (geelwit) of Ulmer wit
- Grijs – type Sainte-Anne grijs of Bardiglio
- Zwart – type Noir de mazy of Nero Ebano
- Okerkleurig – type Verona Gallio

In Italië was deze terrazzo-techniek al eeuwen oud maar het duurde tot het begin van de 20ste eeuw vooraleer er in onze streken hiervoor belangstelling ontstond. Het waren geëmigreerde Italianen die dit soort vloeren bij ons introduceerden. Gezien de hoge kwaliteit van de vloeren, zeer fijne granulaten vermengd met weinig cement, kunnen deze naar alle waarschijnlijkheid worden toegeschreven aan Italiaanse ambachtsslui.

1.7. TERRAZZOVLOER - LICHT ROOS

Bij de toevoeging van de nieuwe verdieping in 1933 werden de klassen voorzien van een podiumopstapje afgewerkt met terrazzo. De samenstelling van de terrazzo lijkt dezelfde als die van de terrazzo trapbekleding van de middenvleugel. Na het maken van een kernboring kon de dikte van de afwerking worden bepaald op 10 mm. De cement werd hier echter bijgekleurd met een rood/roze tint. De granulaten zijn groter en er werd meer bindmiddel gebruikt dan bij de terrazzo op de gelijkvloerse verdieping.

1.8. HOUTEN PLANKENVLOER

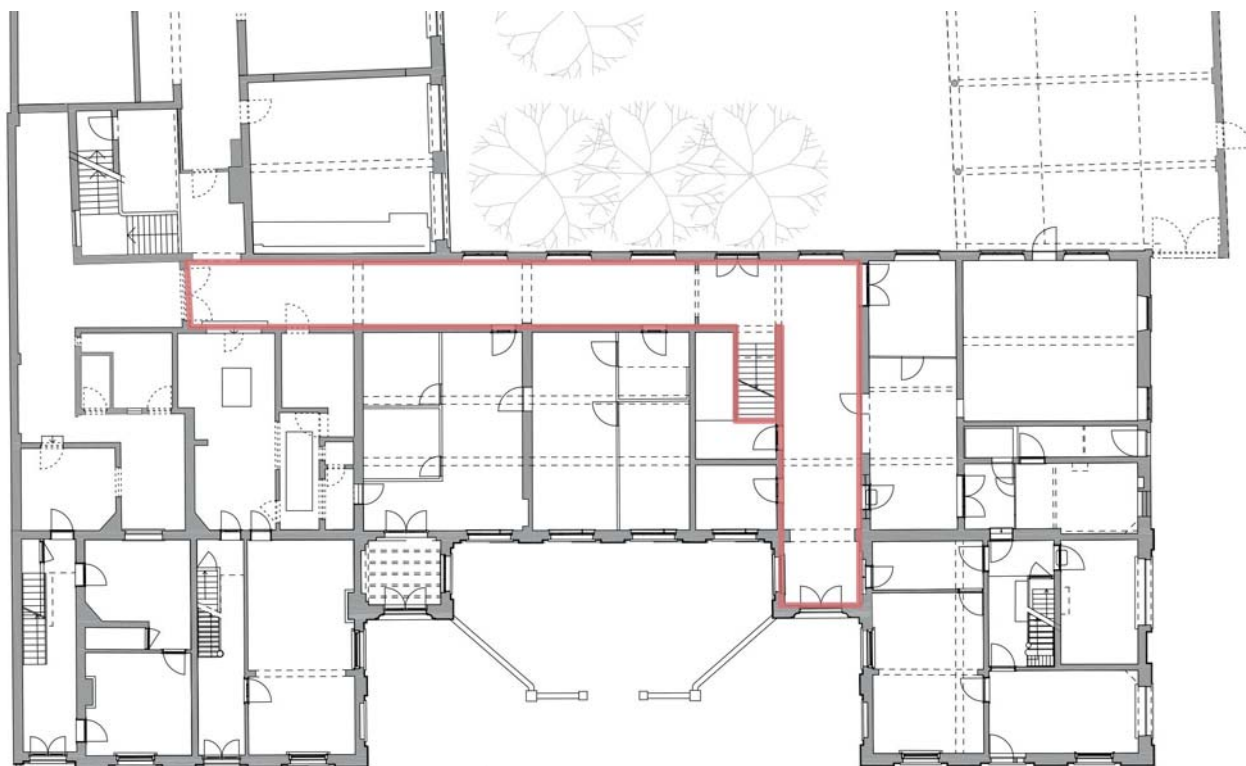
De eerste en tweede verdieping van de zijvleugels worden afgewerkt met een houten plankenvloer. De planken zijn op een niet-zichtbare manier bevestigd door middel van tand- en groef. De breedte van de stroken varieert van ruimte tot ruimte.

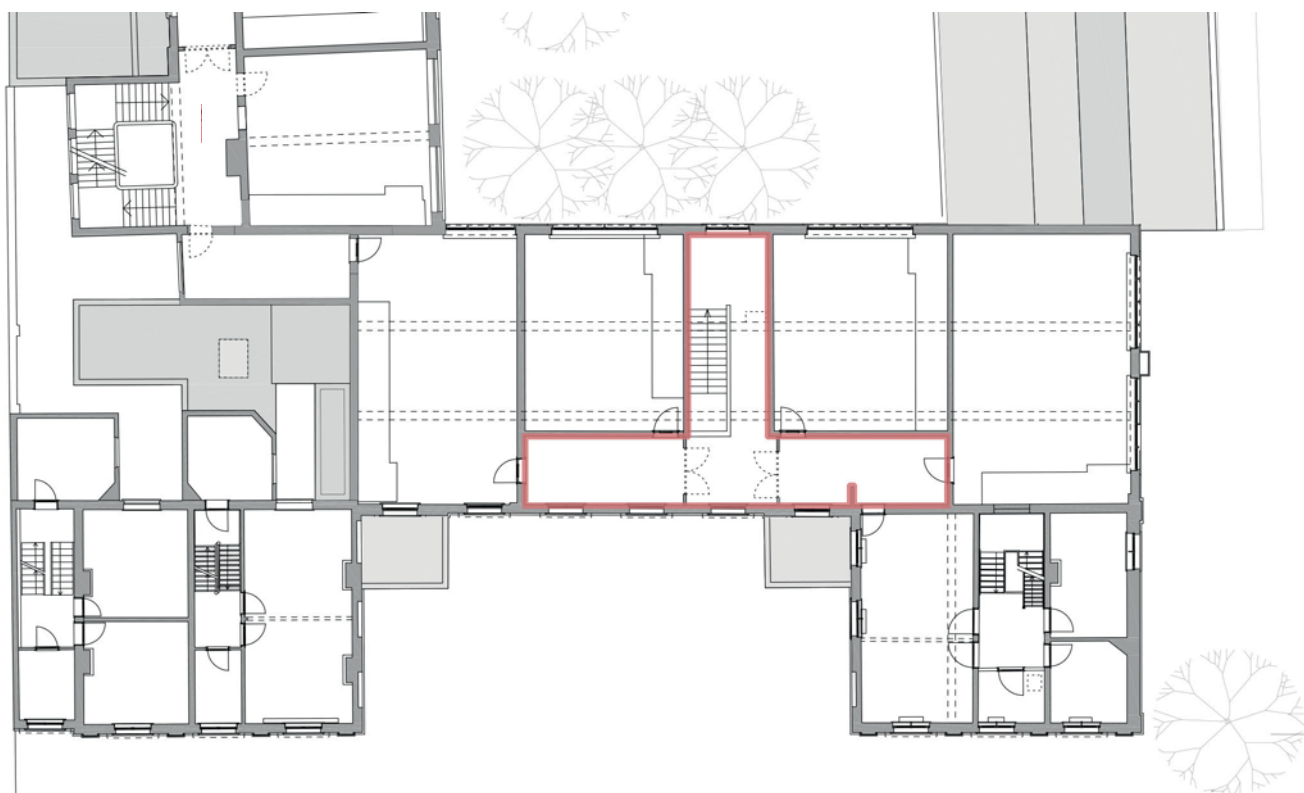
2. LAMBRISERINGEN

In al de trappenhallen en de circulatieruimtes van het monument en de klassenbalk vinden we een steentapijt lambrisering terug. Dit doet vermoeden dat de lambriseringen in een latere fase werden aangebracht, waarschijnlijk na de ophoging van de middenvleugel in 1933 en vermoedelijk gelijktijdig met de ophoging en verlenging van de klassenbalk in een nog latere fase. Naar alle waarschijnlijkheid was de lambrisering onderaan afgewerkt met een lat. De lambrisering lijkt uit andere granulaten dan de trapbekleding te zijn opgebouwd, dit bevestigt het vermoeden dat de lambrisering in een latere fase dan de bouw van de trap werd aangebracht. Het bindmiddel van de lambrisering werd rozig bijgekleurd. Op de gelijkvloerse verdieping heeft de lambrisering een hoogte van 130 cm en op de eerste verdieping 125 cm, inclusief plinten. De lambrisering meet slechts 8 mm dik.

PLAN NIVEAU 0 - AANDUIDING LAMBRSERING

PLAN NIVEAU +1 - AANDUIDING LAMBRISERING

— STEENTAPIJT LAMBRISERING

3. PLAFOND- EN WANDAFWERKING

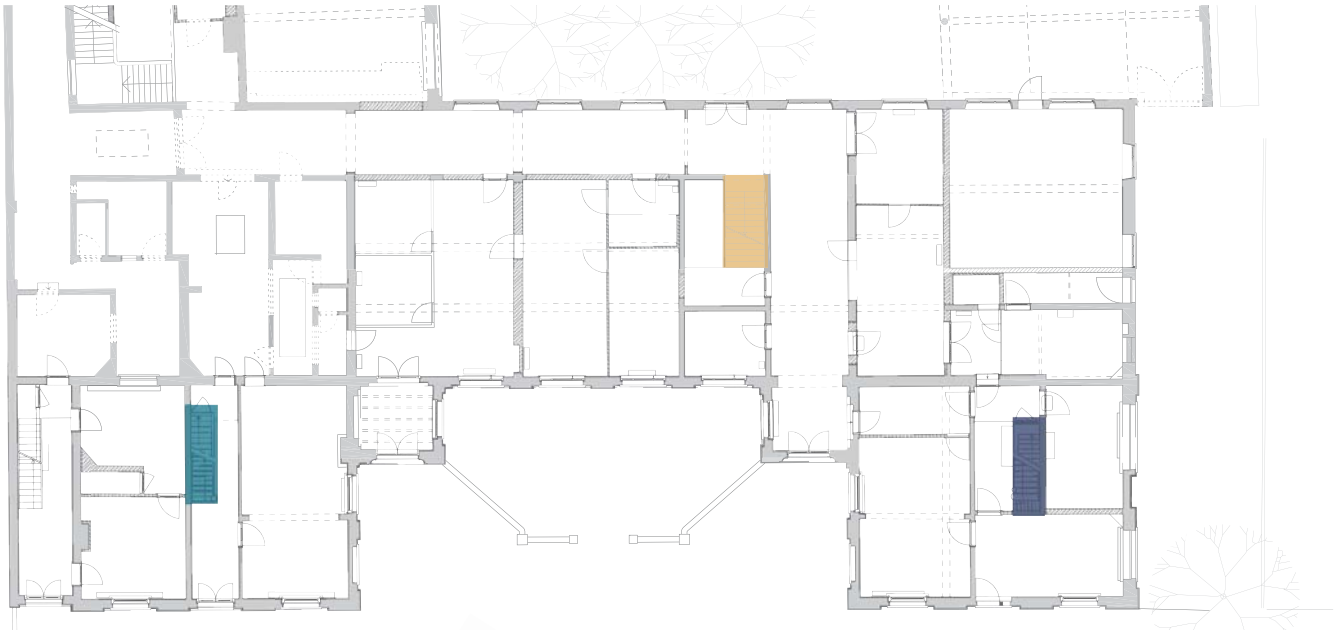
De huidige plafonds van het monument zijn bepleisterd. Er konden twee types pleisterwerk worden onderscheiden; pleisterwerk aangebracht op een houten draagstructuur en pleisterwerk aangebracht op een betonnen ondergrond. Het pleisterwerk op de houten draagstructuur is klassiek opgevat volgens een meerlagig systeem. Deze meerlagige pleistermortel is geplaatst op houten rinkellatten die dwars op de bovenliggende houten draagstructuur zijn gespijkerd. Bij dit type pleisterwerk plaatst men eerst een raaplaag op de rinkellatten, deze laag is relatief kalkarm en bevat veel vulmiddel (zand). De baarden van deze laag zorgen voor de stevigheid. De tweede laag die wordt aangebracht is veel dunner, kalkrijker en heeft fijn zand als toeslagstof. De plafonds die konden worden bekeken in situ zijn eenvoudig afgewerkt, er werden geen stucwerklijsten teruggevonden. Het pleisterwerk op de betonnen ondergrond werd vermoedelijk rechtstreeks aangebracht.

De wanden zijn overal bepleisterd met een meerlagige pleistermortel. Enkele lichte wanden zijn opgebouwd overeenkomstig de plafonds met houten pleisterlatten dwars op de latwerkstructuur van de wand. Op sommige plaatsen zijn de wanden nog gedeeltelijk afgewerkt met behangpapier.

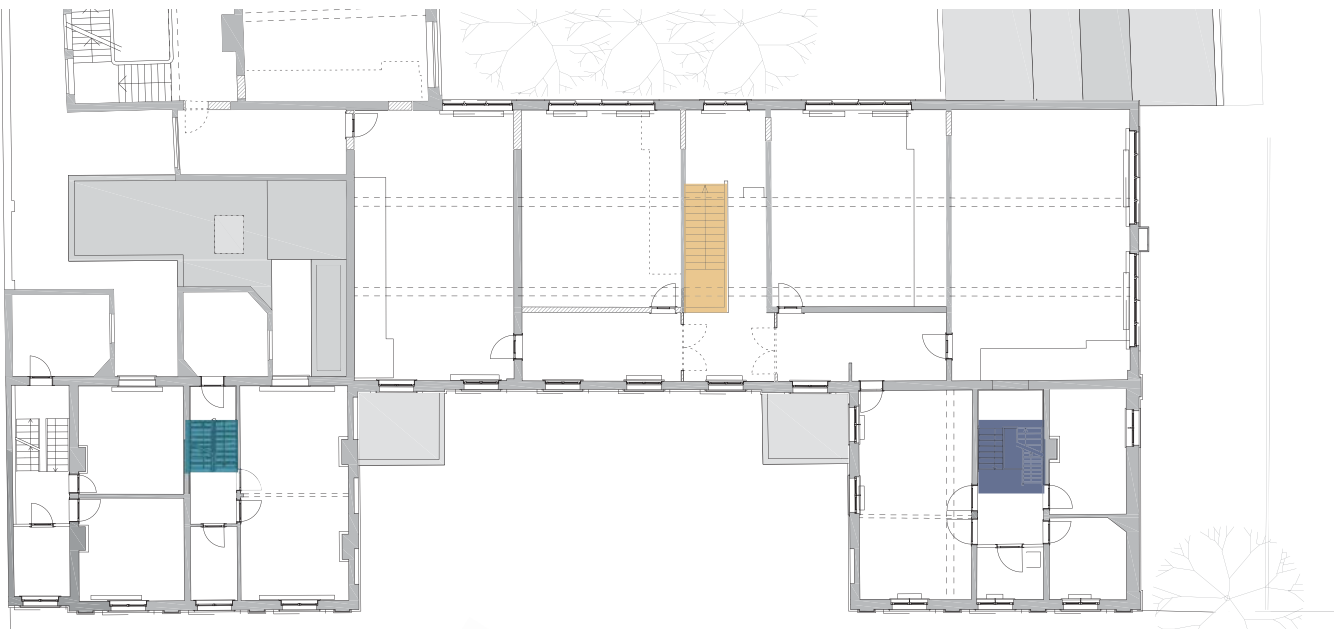

4. TRAPPEN

De aanwezige trappen werden aangeduid op plan en in detail opgemeten. In de zijvleugels worden de verdiepingen met elkaar verbonden door klassieke houten bordestrappen, terwijl in de middenvleugel de verbinding gebeurt door middel van een betonnen trap.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS TRAPPEN

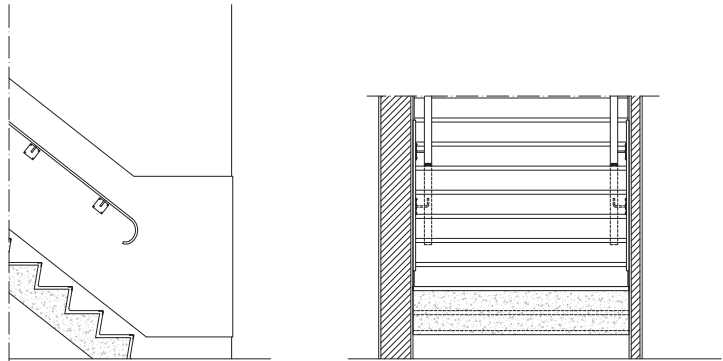
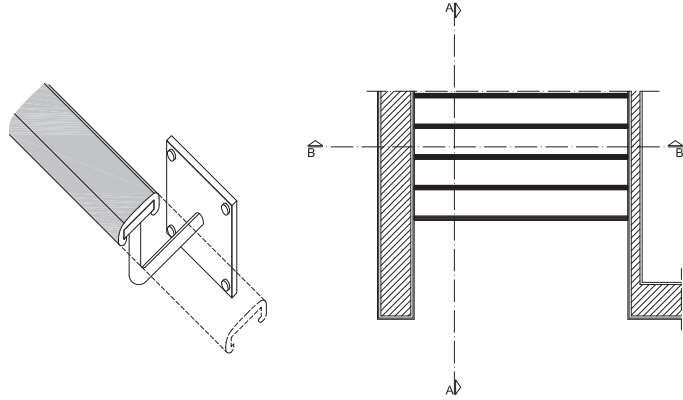

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS TRAPPEN

- TRAP A.G.11 / A.E.12
- TRAP A.G.16 / A.E.15
- TRAP A.G.03

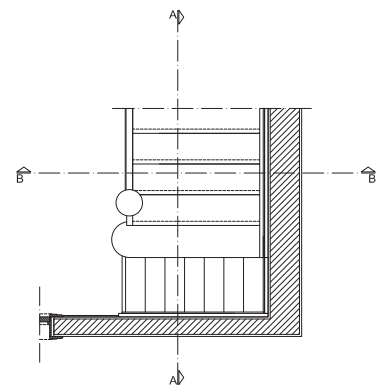
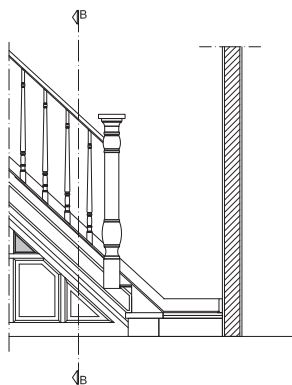
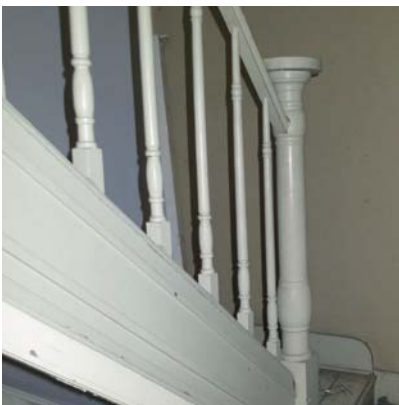
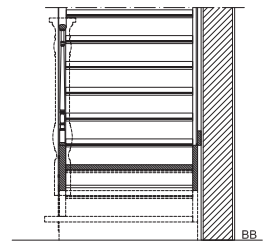
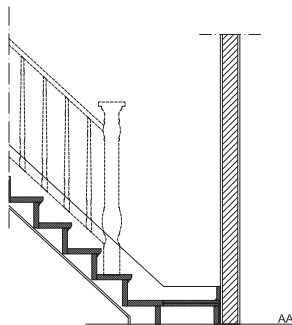
4.1. TRAP A.G.03

De betonnen trap met terrazzobekleding werd gebouwd in 1933 in functie van de bereikbaarheid van toenmalige nieuwe verdieping van de middenvleugel. De naadloos gegoten terrazzo trapbekleding bestaat uit fijne natuurstenen granulaten gebonden door rozig bijgekleurd cement. De trappen worden aan de zijwanden afgewerkt met een steentapijt lambrisering die in een latere fase werd aangebracht. Op de lambrisering is een stalen trapleuning met een kunststofprofiel overtrokken handgreep bevestigd. De stalen trapneuzen werden ingewerkt in de betonnen aantredes. De terrazzo heeft dezelfde samenstelling als de klassenopstapjes van de middenvleugel.

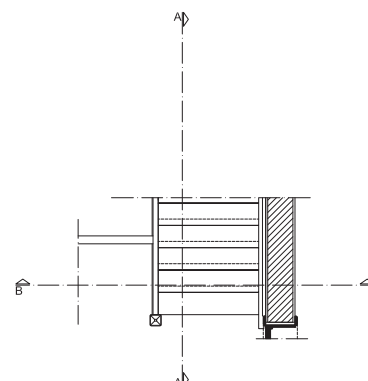
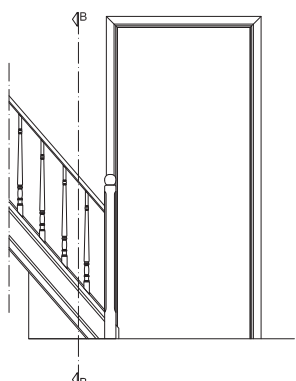
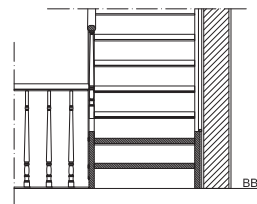
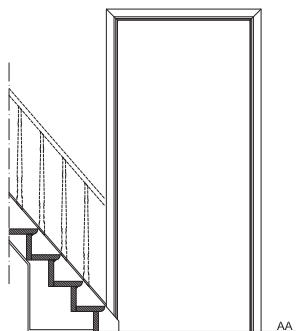
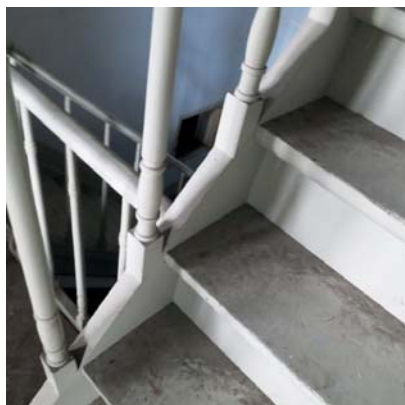
4.2. TRAP A.G.11

In de middelste travee van de rechterzijvleugel verbindt een houten steektrap, onderbroken door een tussenbordes, de gelijkvloerse verdieping met de bovenliggende. De trap is klassiek opgebouwd waarbij de geprofileerde traptrades ingesloten worden tussen twee trapbomen. Het betreft een gesloten trap met stootborden. De klassiek geprofileerde hoofdbaluster ofwel trappaal is eenvoudig uitgewerkt. De vaasvormige trappaal is opgebouwd uit een voet, steel, lijf, hals en kapiteel. Vanaf de trappaal vertrekt een balustrade met geprofileerde handlijst. De balustrade wordt verticaal onderverdeeld door geprofileerde trapspijlen of balusters. Oorspronkelijk bevond er zich enkel in de uiterst rechtse travee van de zijvleugel een diensttrap. In een latere verbouwingscampagne is de trap naar de middelste travee verhuist naar analogie met de linkerzijvleugel. Of de huidige trap de gerecupereerde diensttrap uit de rechter travee is kan niet met zekerheid worden bevestigd. Wel heeft deze trap een andere vormgeving dan de bestaande trap in de linkerzijvleugel. De houten trap is wit afgewerkt.

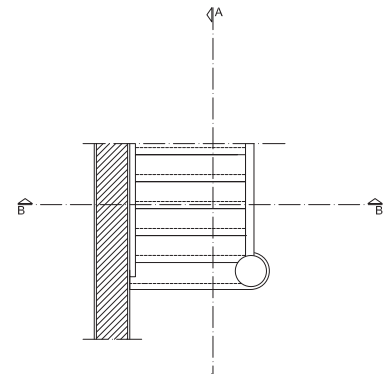
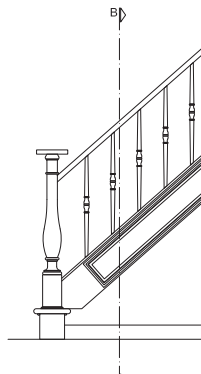
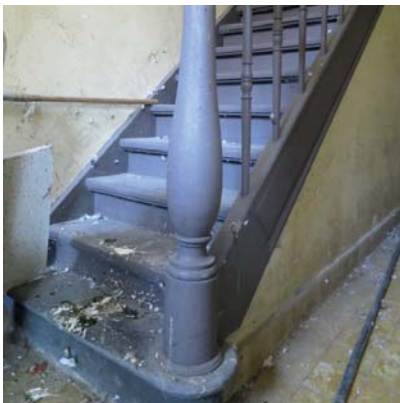
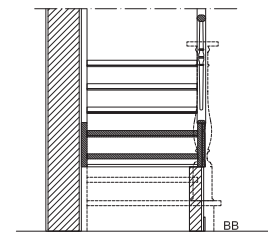
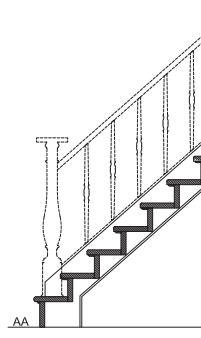
4.3. TRAP A.E.12

De houten steektrap die de eerste verdieping met de zolder verbindt is volgens hetzelfde principe opgebouwd als de eerder beschreven trap. De trap is stijler uitgewerkt en heeft een meer eenvoudige trappaal. Deze trap is waarschijnlijk ook niet origineel uit 1877. De trap is conform de aansluitende trap wit afgewerkt.

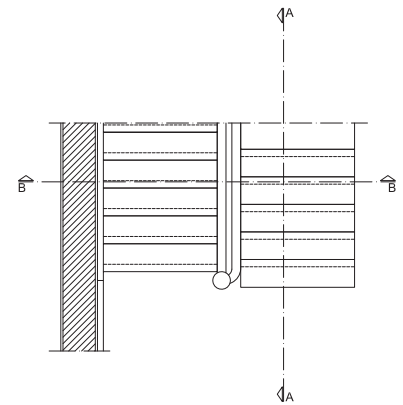
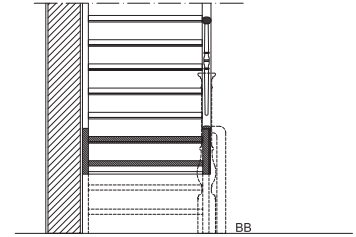
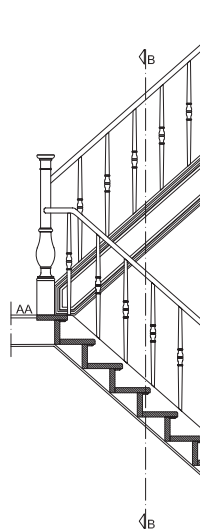
4.4. TRAP A.G.16

In de middelste travée van de linkerzijvleugel verbindt een houten steektrap, onderbroken door een tussenbordes, de gelijkvloerse verdieping met de bovenliggende. De trap is, net zoals de trap van de rechterzijvleugel, klassiek opgebouwd waarbij de geprofileerde traptredes ingesloten worden tussen twee trappbomen. Het betreft een gesloten trap met stootborden. De klassiek geprofileerde hoofdbaluster ofwel trappaal is eenvoudig uitgewerkt. De vaasvormige trappaal is opgebouwd uit een voet, steel, lijf, hals en kapiteel. Vanaf de trappaal vertrekt een balustrade met geprofileerde handlijst. De balustrade wordt verticaal onderverdeeld door geprofileerde trapspijlen of balusters. De profilering van trappaal en balusters verschilt wel van die van de trap in de rechterzijvleugel. Mogelijk gaat het hier om de originele trap uit 1877 aangezien de positie van de trap in de centrale travée niet wijzigde. De houten trap heeft een blauw grijze afwerklaag.

4.5. TRAP A.E.15

Deze houten steektrap met tussenbordes verbindt de eerste verdieping met de zolder en is volgens dezelfde principes opgebouwd als de onderliggende trap. De trappaal is anders geprofileerd dan die van de verbindingstrap tussen gelijkvloers- en eerste verdieping. De trap is conform de aansluitende trap blauw grijs afgewerkt.

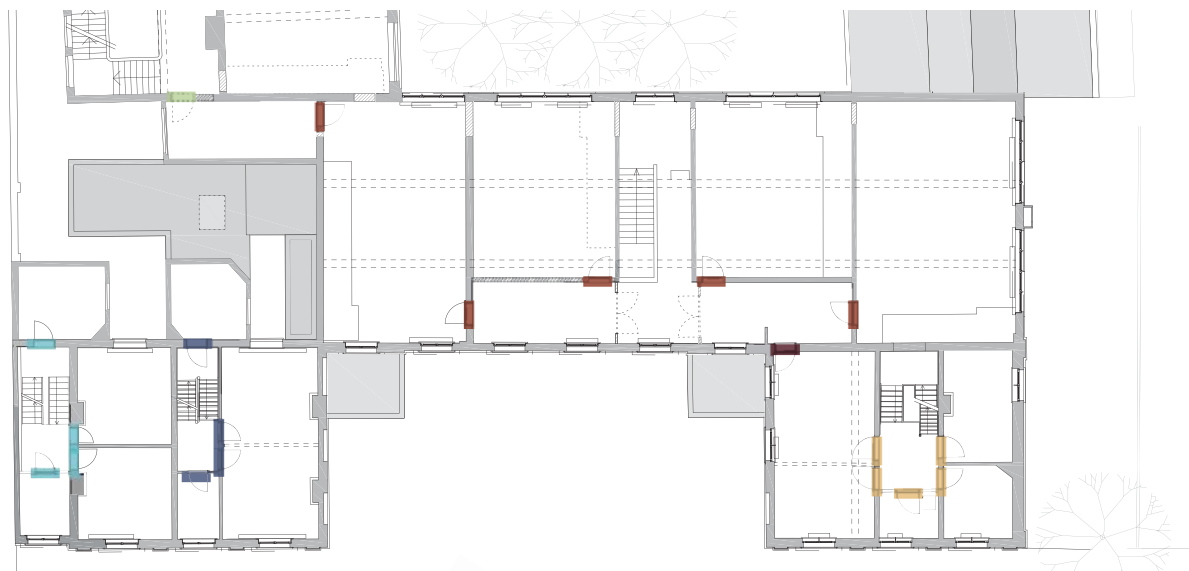

5. BINNENSCHRIJNWERK

Het binnenschrijnwerk werd op systematische wijze geïnterviewd. De verschillende types schrijnwerk worden op plan aangeduid. Vervolgens wordt elke type kort besproken, vermoedelijk gedateerd en geïllustreerd aan de hand van detailopmetingen en foto's. Het huidige binnenschrijnwerk is zeer heterogeen van aard, zeker wat betreft op de gelijkvloerse verdieping. Het schrijnwerk bleek sterk onderhevig aan de verschillende vastgestelde verbouwingscampagnes. Het exact dateren van de verschillende deurtypes bleek moeilijk aangezien deuren in de loop der jaren makkelijk kunnen worden hergebruikt.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS BINNENSCHRIJNWERK

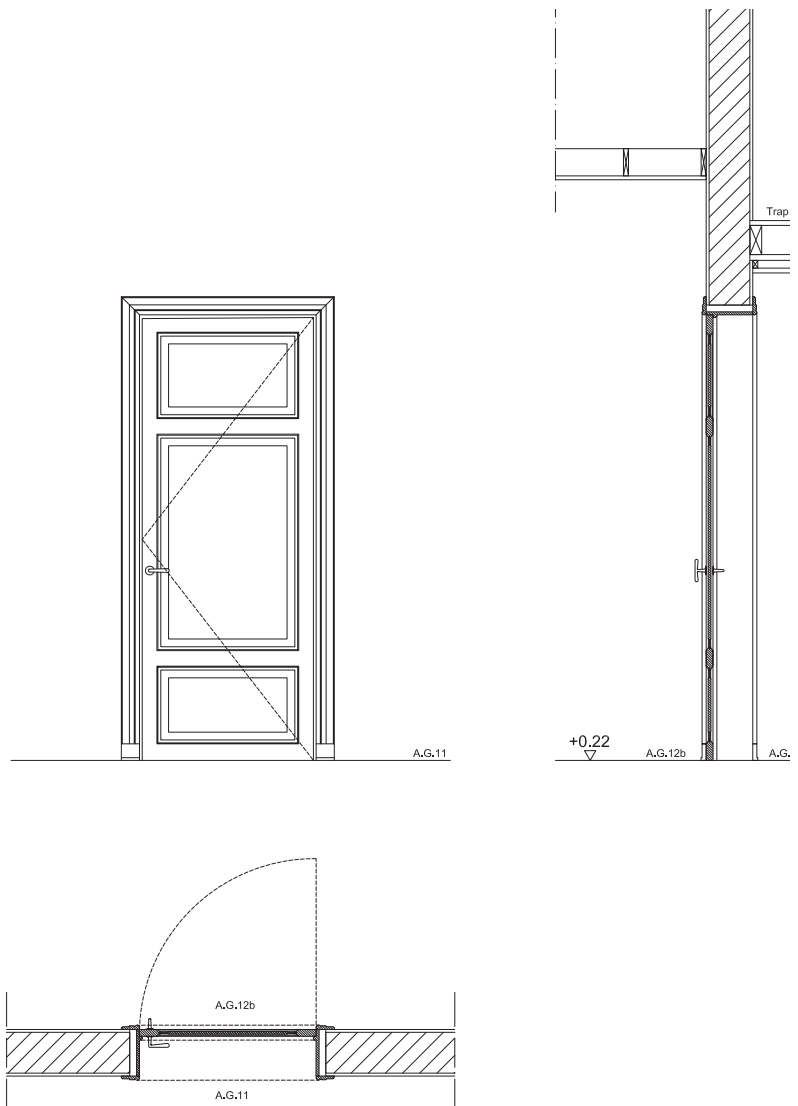

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS BINNENSCHRIJNWERK

	BINNENDEUR TYPE 1		BINNENDEUR TYPE 3		BINNENDEUR TYPE 5'		BINNENDEUR TYPE 8
	BINNENDEUR TYPE 2		BINNENDEUR TYPE 4		BINNENDEUR TYPE 6		
	BINNENDEUR TYPE 2'		BINNENDEUR TYPE 5		BINNENDEUR TYPE 7		

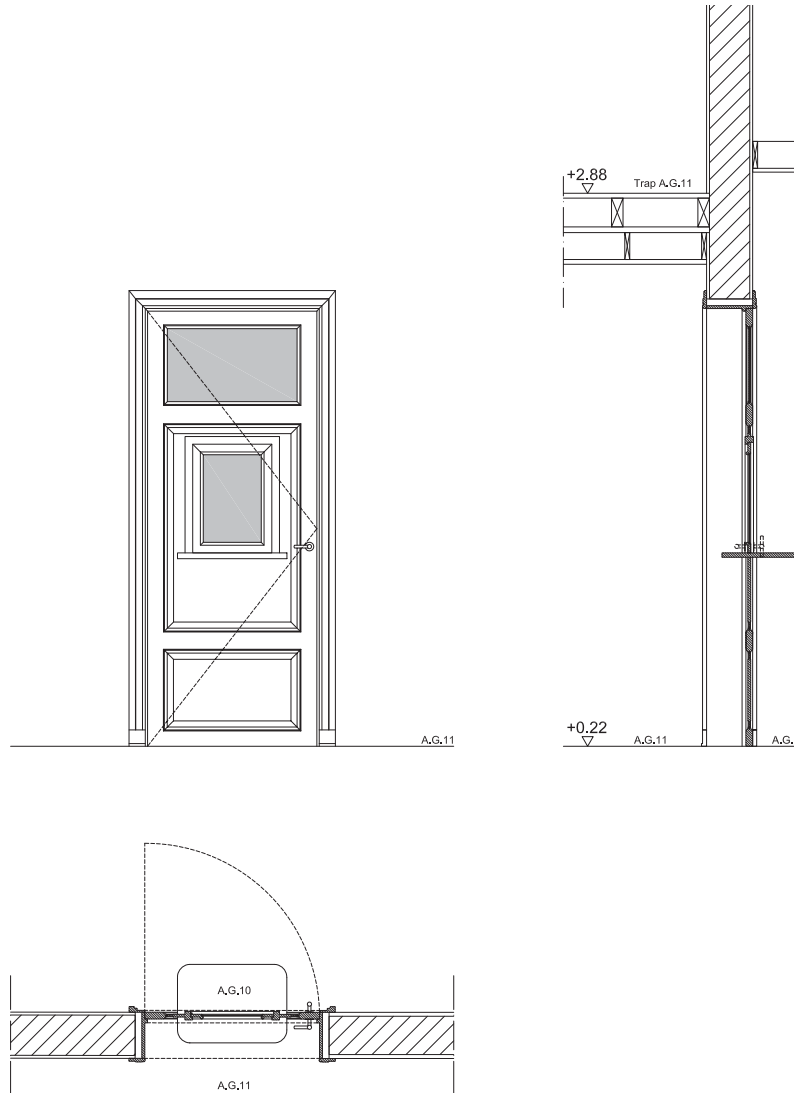
5.2. BINNENDEUR TYPE 2

Binnendeur type 2 is opgevat als een klassieke paneeldeur. De deur bestaat uit drie panelen, waarvan het onderste en bovenste paneel in verhouding de helft is van het middelste paneel. Op dit type binnendeuren werden een tweetal types deurbeslag teruggevonden. Deurtypes 2 op de eerste verdieping van de linkerzijvleugel hebben dezelfde kattetongkrukken als deurtypes 1. Deurtypes 2 op de gelijkvloerse verdieping aan en in de rechterzijvleugel hebben een eenvoudige messing deurkruk. Dit type deur past binnen de neoclassicistische tijdsgeschiedenis. Het betreft mogelijk de originele deuren uit 1877. De eerste verdieping van de linkerzijvleugel kende weinig verbouwingen, de bestaande deuropeningen naar de rechtertravee zijn waarschijnlijk nooit gewijzigd. Het is ook op deze plaats dat de deuren over een kattetongkruk beschikken. De gelijkvloerse verdieping van de rechtertravee, waar type 2 ook frequent werd gebruikt, is echter wel onderhevig geweest aan verbouwingen. Op deze plaats zullen de paneeldeuren gerecupereerd zijn in de nieuwe deuropeningen.

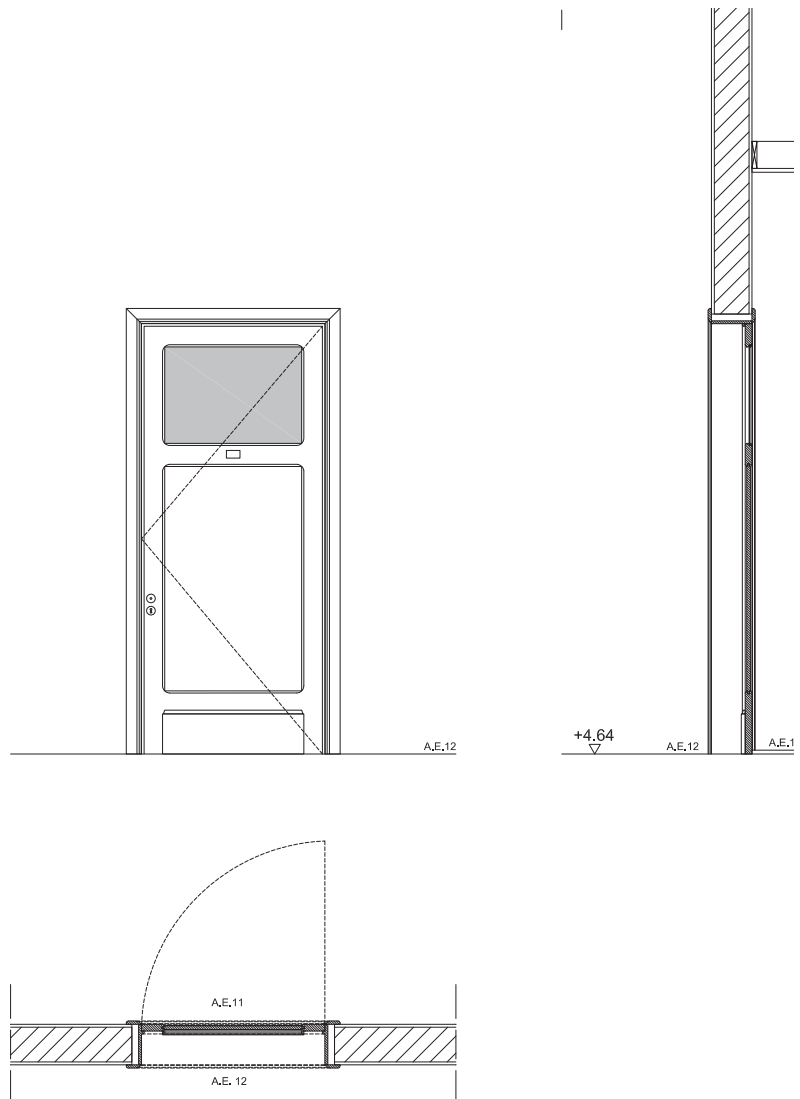
5.3. BINNENDEUR TYPE 2'

Dit type deur is een verbouwde versie van binnendeur type 2. In het middelste paneel werd een opengaand venster met tablet ingebracht. Dit principe vinden we ook terug bij deurtype 5'. Het bovenste paneel werd vervangen door een glasvlak. We vinden dit type slechts terug op één plaats in het monument. De deur heeft eenvoudig messing deurbeslag dat duidelijk in een latere fase werd toegevoegd. Het reliëfglas van het opengaande deel wijst er waarschijnlijk op dat de deur verbouwd werd in dezelfde periode als de ophoging van de middenvleugel omstreeks 1933. De klasdeuren die we op deze verdieping terugvinden bevatten namelijk hetzelfde reliëfglas met houten omlijsting.

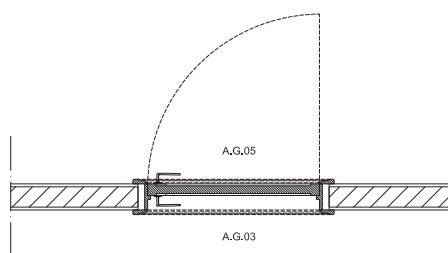
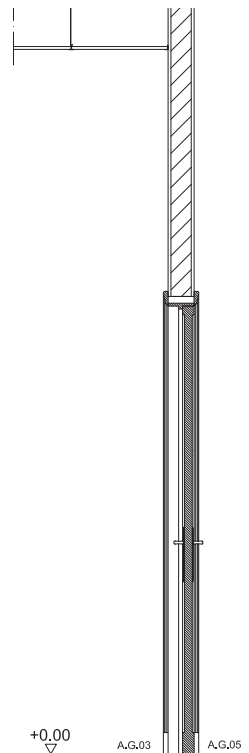
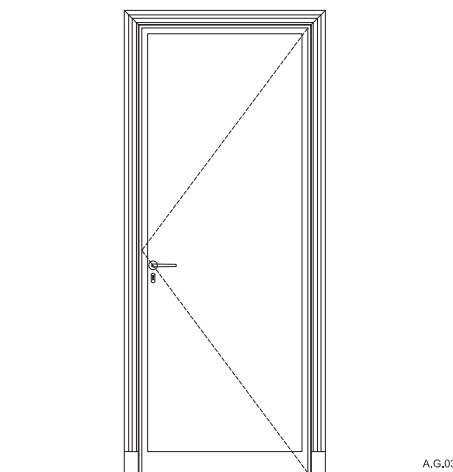
5.4. BINNENDEUR TYPE 3

Deurtype 3 is een meer moderne versie van de klassieke paneeldeur. De deur bevat twee afgeronde panelen waarvan het bovenste paneel wordt ingevuld met glasplaat in reliëf. Onderaan wordt de deur afgewerkt met een stootbord. Slechts één deur van dit type heeft nog een deurkruk. Het gaat om een hedendaagse L-vormige handkruk. De deuren dateren waarschijnlijk van de periode van na de aanpassingen van de diensttrap. De afgeronde hoeken, het reliëfglas en het metalen deurplaatje wijzen er op dat deze deuren kunnen worden gesitueerd omstreeks 1933. We vinden dit type deur terug in de centrale gang op de eerste verdieping van de rechterzijvleugel.

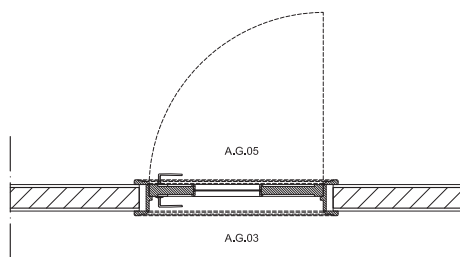
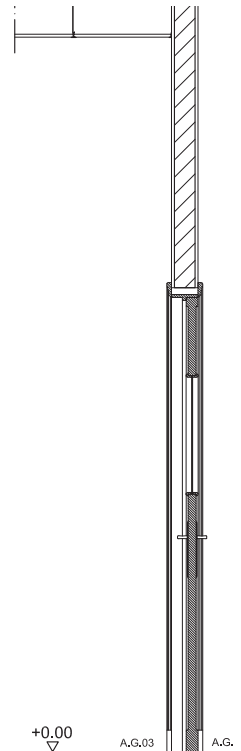
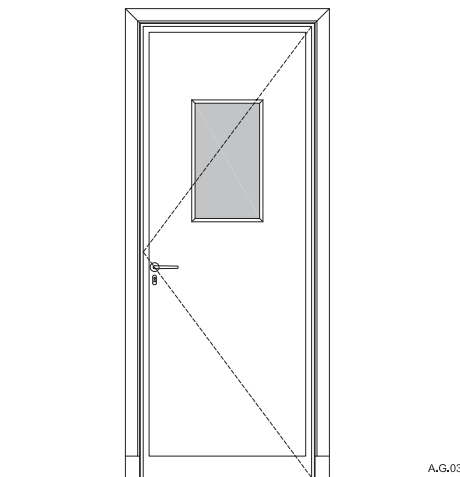
5.5. BINNENDEUR TYPE 4

Binnendeur type 4 is opgevat als een eenvoudige massieve deur. We vinden dit type terug op de gelijkvloerse verdieping ter hoogte van de rechterzijvleugel in een gedeelte dat gekenmerkt werd door verschillende planwijzigingen. De verchroomde deurkruk werd licht gebogen uitgevoerd. Het is niet duidelijk wanneer deze deuren werden geplaatst. Het betreft waarschijnlijk één van de meest recente types in het gebouw.

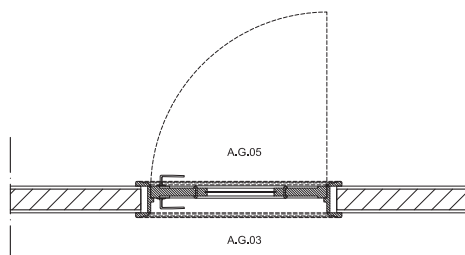
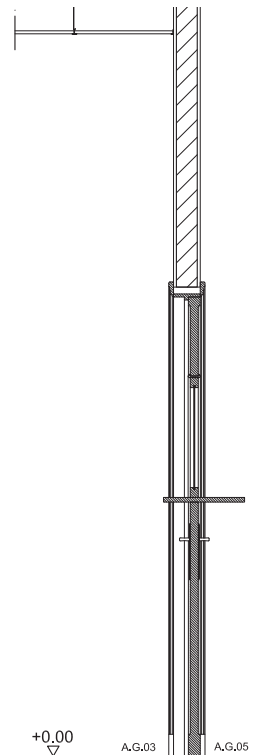
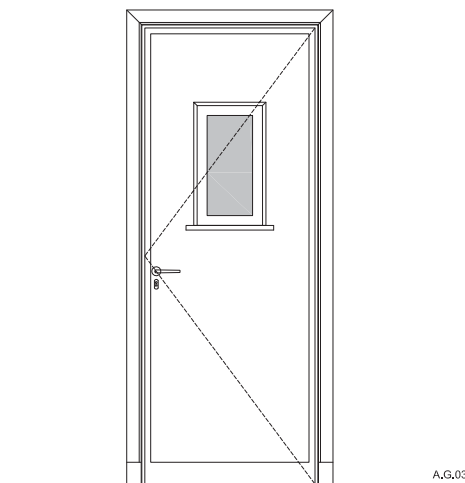
5.6. BINNENDEUR TYPE 5

Binnendeur type 5 is een eenvoudige massieve deur met centraal een ingewerkt rechthoekig glazen paneel. Het glazen paneel is uitgevoerd in reliëf. Bovenaan het glazen paneel is een metalen plaatje met de klasnummer bevestigd. De deurkruk is een standaard model in verchroomd metaal. Dit type deur vinden we terug bij alle klassen op de eerste verdieping van de middenvleugel. Omwille van de vastgestelde homogeniteit op deze verdieping kunnen we besluiten dat dit type vermoedelijk dateert van omstreeks 1933.

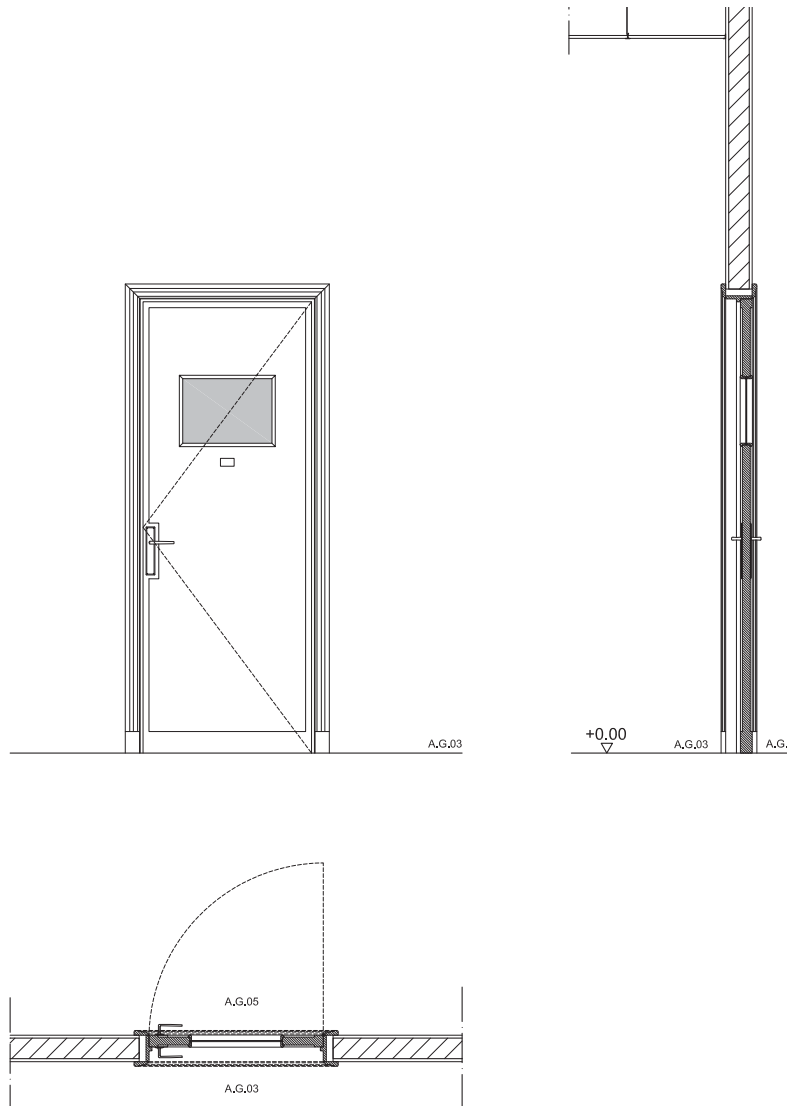
5.7. BINNENDEUR TYPE 5'

Dit type deur is een variant op deurtype 5. Het centrale glazen paneel is opengaand in plaats van vast. Bijkomend werd er een tablet aan de onderzijde gemonteerd. Dit type vertoont veel overeenkomst met de verbouwde paneeldeur type 2'. De deurkruk is eenvoudig opgevat. Dit type vinden we slechts éénmaal terug in het monument in de hal op de gelijkvloerse verdieping van het monument. Omwille van de overeenkomsten met deurtype 5 kunnen we dit deurtype situeren omstreeks 1933.

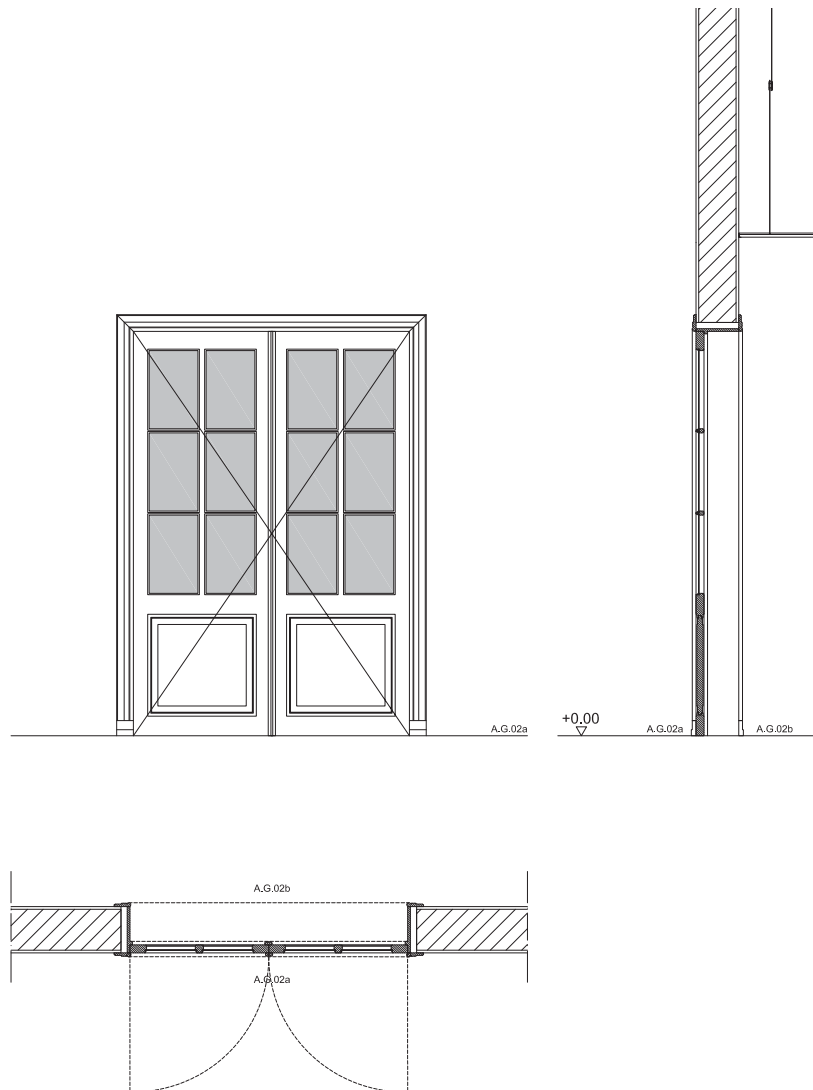
5.8. BINNENDEUR TYPE 6

Deurtype 6 vertoont veel gelijkenis met deurtype 5. Het betreft een eenvoudige massieve deur met een rechthoekig glazen paneel bovenaan. Het venster is anders georiënteerd dan bij type 5. Het reliëfglas is afgeboord door een bolle omlijsting. De omkadering van de deurvleugel volgt de contour van de rechthoekige slotplaat. De verchromde deurkruk heeft een lichte art-deco toets. Dit type deur is op verschillende plaatsen op de gelijkvloerse verdieping van het monument aanwezig en komt tevens veelvuldig voor op alle verdiepingen van de klassenbalk. We kunnen daarom veronderstellen dat dit type behoort van tijdens de periode van de ophoging van de klassenbalk. Wanneer de klassenbalk juist werd opgehoogd kon niet worden achterhaald, wel zeker is dat dit plaatsvond na 1933.

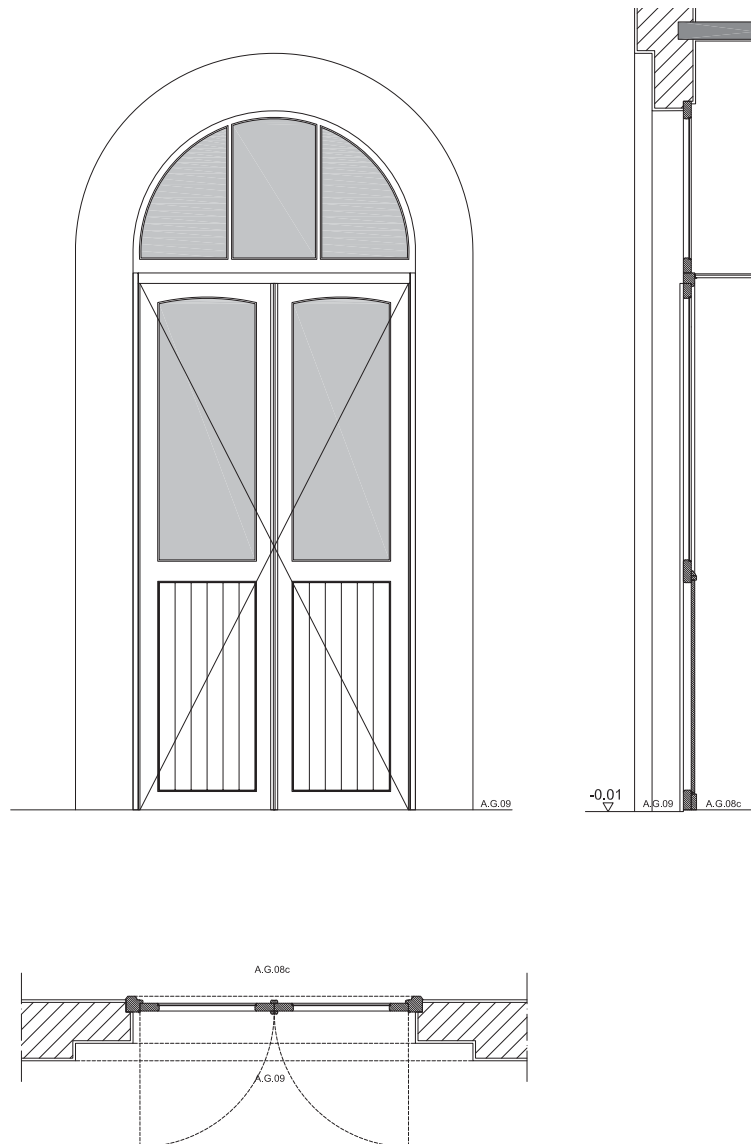
5.9. BINNENDEUR TYPE 7

Binnendeur type 7 is aanwezig op twee plaatsen in het monument ter hoogte van de gang op de gelijkvloerse verdieping van de middenvleugel. Het betreft een dubbele houten paneeldeur met glazen invulpanelen. De deurvleugels worden telkens onderverdeeld in een twee panelen, waarvan het onderste paneel 1/3 is van het bovenste. Het bovenste paneel wordt door kruisroeden opgedeeld in zes rechthoekige vlakken die telkens worden ingevuld met reliëfglas. De originele deurkrukken ontbreken. Op één van beide deuren vinden we een meer hedendaags deurkruk terug. Aangezien er weinig gelijkaardig schrijnwerk in het gebouw aanwezig is, kan dit deurtype moeilijker worden gedateerd. Als we de blauwdruk van omstreeks 1926 er bijnemen is het weinig waarschijnlijk dat het hier om originele deuren gaat aangezien er op deze plaatsen op het plan geen dubbele deur afleesbaar is.

5.10. BINNENDEUR TYPE 8

Binnendeur type 8 is een dubbele houten paneeldeur met rondbogig bovenlicht. Elke deurvleugel wordt verdeeld in twee panelen. Het onderste paneel is opgevat als een opgeklampte deur met geprofileerde bovenlijst. Het bovenste afgerond paneel is ingevuld met glas. De bovenwaaier wordt door roeden onderverdeeld in drie delen. De aanwezige moderne deurkruk is niet origineel. Dit type deur vinden we terug tussen het linkse okselportaal en de middenvleugel. We kunnen dit deurtype dateren omstreeks 1926 wanneer de okselportalen werden toegevoegd. Typologisch vertoont de deur sterke gelijkenissen met het buitenschrijnwerk van de achtergevel van de klassenbalk. De glazen invulpanelen zijn net zoals daar bovenaan lichtjes afgerond.

6. SCHOUWMANTELS

De schouwmantels van het monument werden geïnventariseerd en in kaart gebracht op de grondplannen op de volgende pagina. Er konden slechts twee schouwtypes worden onderscheiden.

Schouwtype 1 vinden we terug in de linkerzijvleugel. Deze zone was het minst onderhevig aan verbouwingen, waarschijnlijk gaat het hier om de originele schouwmantels. De schouwmantels zijn eenvoudig en klassiek uitgewerkt in een gepolijste blauwe hardsteen. De schouw lijken voornamelijk decoratief bedoeld. Waarschijnlijk werd er voor de schouwen een kachel geplaatst op een verhoogde kachelvloer en werd de rook via de schouw bovendaks naar buiten geleid. Alle haardwanden en/of -monden werden in ieder geval dichtgemaakt, bepleisterd en geschilderd aansluitend de wanden.

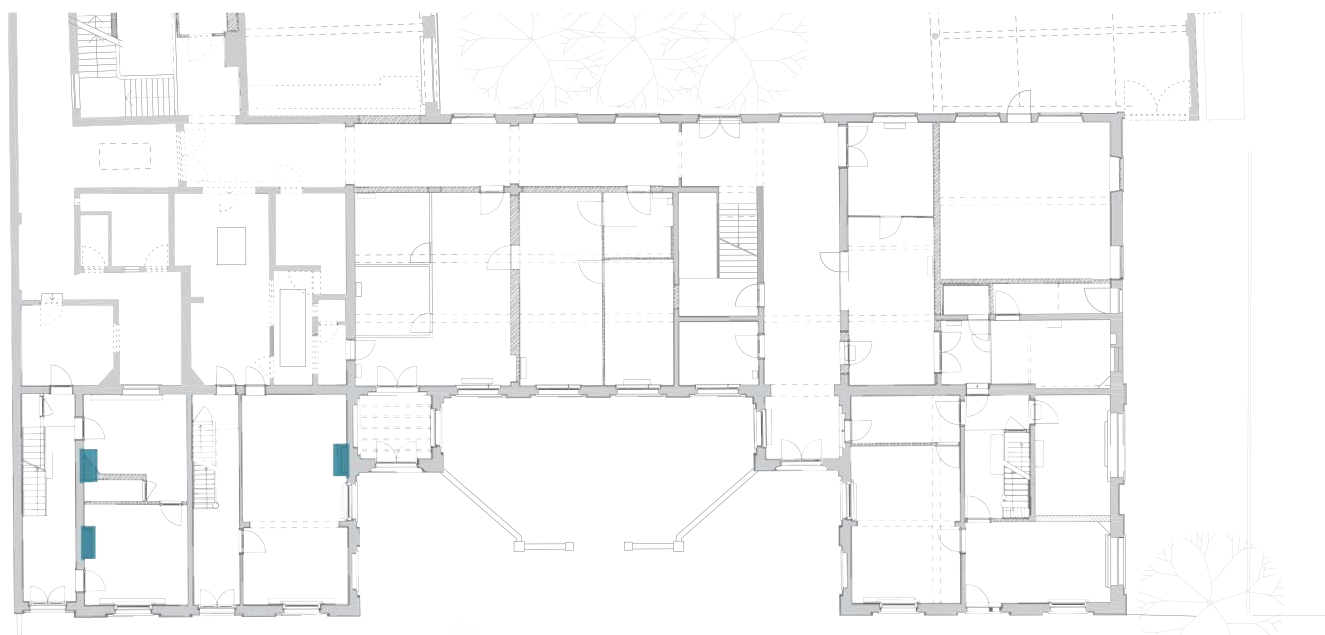
Schouwtype 2 vinden we terug in de rechterzijvleugel en in enkele later toegevoegde gebouwdelen. De rechterzijvleugel wordt gekenmerkt door een aantal planwijzigingen. Dit schouwtype maakte dus geen initieel deel uit van het neoclassicistische monument, maar werd later toegevoegd. De schouwmantel is net zoals de originele klassiek opgevat. Ook hier is de mantel uitgevoerd in een donker gepolijste blauwe hardsteen. De mantel is, in tegenstelling tot type 1, bovenaan verfijnd door smalle banden in een witte steensoort.

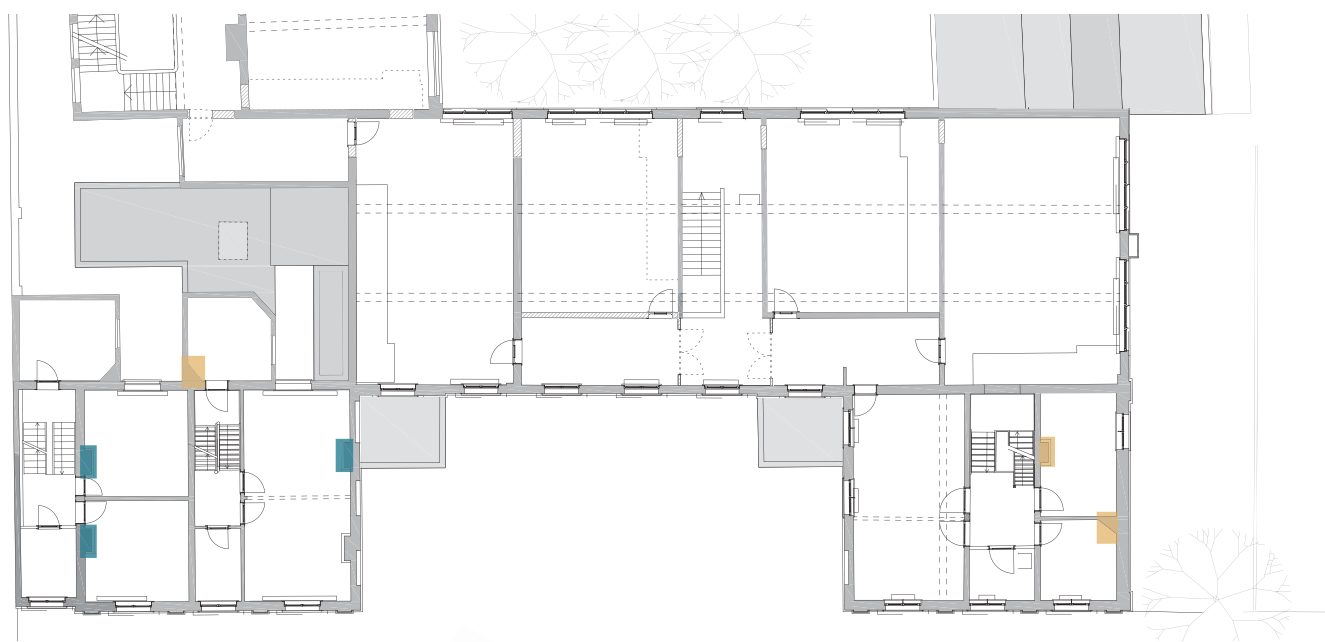
SCHOUWMANTEL TYPE 1

SCHOUWMANTEL TYPE 2

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS SCHOUWMANTELS

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS SCHOUWMANTELS

- SCHOUWMANTEL TYPE 1
- SCHOUWMANTEL TYPE 2

3.1.4. Diagnosenota

De diagnosenota geeft inzicht in de technische en fysische problemen van het monument. De problematiek zal besproken worden volgens dezelfde logica als de inventarisatie. In de nota zullen al de eerste stappen richting de te nemen beheersmaatregelen worden geformuleerd.

1. CONSTRUCTIEVE OPBOUW

In het algemeen kunnen we stellen dat het monument op constructief vlak in een goede staat verkeerd. De degradatie uit zich vooral in slijtage door gebruik, aanpassingen door de verschillende verbouwingcampagnes, en problemen door slecht onderhoud, zoals aan de goten, houtwerk ramen,

1.1. FUNDERING

De funderingsaanzet werd in situ gecontroleerd en bleek voldoende voor de bestaande constructie. Het gebouw is niet onderhevig aan problemen door verzakkingen. Tijdens de restauratie zal de bestaande fundering plaatselijk worden verstevigd door micropalen waar nieuwe kolommen bestaande draagmuren zullen vervangen. Uit de sonderingsproeven blijkt namelijk dat de ondergrond slechts matig draagkrachtig is.

1.2. DRAAGMUREN

Er werden enkele scheuren in een aantal muren opgemerkt. De ingenieur stabiliteit bevestigde echter dat de scheuren geen risico vormen en op een eenvoudige wijze kunnen worden hersteld. De verticale scheuren kunnen zo worden dichtgemaakt door elke drie steenlagen een voeg open te slijpen en een wapeningsstaaf met lengte 100 cm en diameter 6 mm terug in te metsen. Een andere methode berust erin om elke zes steenlagen een staltonbalk met lengte 100 cm in te metsen.

1.3. TROGGEWELVEN

De troggewelven zijn nog voldoende stevig. Enkel de onderkant van de stalen liggers zijn op een aantal plaatsen licht verroest. Deze zullen roestwerend worden behandeld en opnieuw worden voorzien van een toplaag.

1.4. HOUTEN ROOSTERING

In de linkerzijvleugel van het monument merken we op dat er zich ernstige zwamvorming voordoet. Verder onderzoek zal moeten uitmaken wat de hoogdringendheid van de behandeling is. Indien de zwamvorming ernstig blijkt kan dit gevolgen hebben voor de houten draagvloeren op de verdiepingen. De aangetaste houtstructuren zullen dan volledig verwijderd worden, zodat van een gezonde structuur kan worden uitgegaan.

De houten dakstructuur van de okselportaaltjes is in erg slechte toestand, dit ten gevolge van het falen van de dakbedekking. Tijdens de restauratiecampagne zullen beiden daken dan ook helemaal worden ontmanteld en heropgebouwd. De waterinfiltratie zorgt bijkomend voor een sterke mosgroei op de wanden van het okselportaal. Het pleisterwerk dient er overal te worden verwijderd en de wanden te worden gereinigd.

1.5. BETONNEN DRAAGVLOEREN

De betonnen vloerplaat van 10 cm dik blijkt voldoende stevig voor de huidige configuratie. Indien er nieuwe muren worden geplaatst op de verdieping zullen deze worden afgesteld op de aangenomen sterkte van de vloerplaat.

SCHEUR TER HOOGTE VAN OUDE MUUROPENING

DETAIL VAN SCHEUR

LICHT VERROESTE STALEN LIGGERTJES VAN TROGGEWELVEN

SPOREN ZWAMVORMING

SPOREN ZWAMVORMING

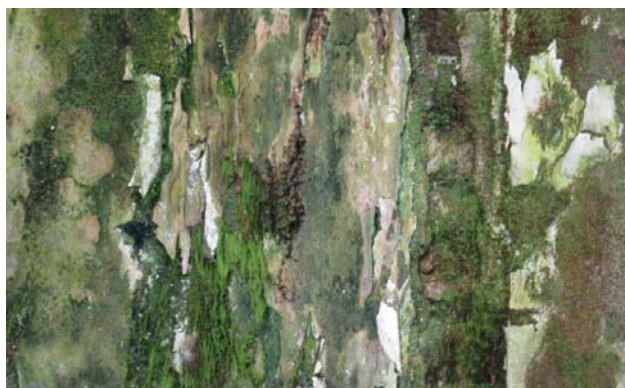
SPOREN ZWAMVORMING

SLECHTE TOESTAND HOUTEN DAKSTRUCTUUR OKSELPORTAAL

MOSGROEI OP MUREN OKSELPORTAAL

DETAIL MOSGROEI MUREN OKSELPORTAAL

SPANTCONSTRUCTIE ZOLDER RECHTERZIJVLEUGEL

DETAIL LATERE VERSTEVIGING SPANTSTRUCTUUR

ROESTIGE METALEN LIGGER SPANTSTRUCTUUR ZOLDER

1.6. ZOLDERSPANTEN

De kapconstructie van de zadeldaken van de zijvleugels van het monument lijken, zoals eerder vermeld, doorheen de jaren te zijn verstevigd. De gordingen worden zo op verschillende plaatsen door houten stijlen afgedragen naar de onderliggende stalen liggers. Constructief zijn de voormalige problemen dus opgelost. Wel is het zo dat de nogal omslachtige afsteuning van de houten gordingen op de stalen profielen, het isoleren en de plaatsing van een dampscherm volgens de huidige duurzaamheidseisen sterk bemoeilijkt. Er werd daarom door de ingenieur aangeraden om de bestaande gordingen te verdubbelen zodat de lasten op een logische manier kunnen worden afgedragen. De stalen liggers zijn op een aantal plaatsen roestig en zullen ook worden behandeld.

2. EXTERIEUR

Verschillende onderdelen van de buitengevels van het monument zijn sterk gedegradeerd en zijn dringend toe aan restauratie. Voornamelijk het houten buitenschrijnwerk en de blauwe hardstenen plinten, lijsten en dorpels dienen dringend te worden aangepakt.

2.1. GEVELMETSELWERK BAKSTEEN

Het zichtbaar metselwerk is in redelijk goede staat. Een zachte reiniging met stoom is aangewezen om de vervuiling van de gevel te verwijderen. Op bepaalde plaatsen dient het metselwerk wel plaatselijk te worden hersteld aangezien er delen ontbreken. Ook waar aanbouswels aan het monument worden gesloopt dient het metselwerk te worden bijgewerkt. Onder de luifel zal de niet originele verflaag van de bakstenen worden gedecapeerd. Het voegwerk is op verschillende plaatsen uitgespoeld en dient te worden hervoegd met een kalkvoeg identiek aan de bestaande.

2.2. GEVELPLEISTER

De grijze cementering geeft het gebouw een vereenvoudigd, eerder monotoon uitzicht. Voor de voorgevel wordt er getracht het oorspronkelijke neoclassicistische karakter terug te brengen. Op de gevel zal opnieuw wit pleisterwerk naar 19de-eeuws model worden aangebracht in drie lagen (aanbrandlaag, raaplaag en top laag). Ook de schijnvoegen zullen worden gereconstrueerd op de onderste bouwlaag. De geriemde omlijstingen rondom de rechthoekige vensters op de tweede bouwlaag en de stucwerk cordonlijst worden tevens hersteld. De zuidwestgevel is in de loop der jaren sterk verbouwd. De verschillende bouwsporen- en littekens worden momenteel onder een dikke cementlaag verborgen. De originele afwerking in rotsbepleistering zal worden terug gebracht. De zijgevel van de zijvleugels zal naar analogie met de voorgevel worden afgewerkt met wit geschilderd pleisterwerk. Bij de zijgevel van de middenvleugel zal het baksteen parament terug in het zicht worden gelaten.

De gecementeerde horizontale banden vertonen verschillende scheuren en barsten en zullen dan ook plaatselijk worden hersteld. De gecementeerde plint aan de achtergevel is sterk gedegradeerd en zal volledig worden vernieuwd.

2.3. BLAUWE HARDSTEEN

De blauwe hardstenen plinten, dorpels en lijsten zijn op verschillende plaatsen sterk verweerd. Op een aantal plaatsen zijn er barsten en scheurtjes waarneembaar. Vooral de cordonlijsten zijn waarschijnlijk in té grote lengtes voorzien, aangezien hier frequent barsten aanwezig zijn. Ter hoogte van de plinten schilferen de blauwe hardstenen delen af omwille van de slechte steenkwaliteit. Een ander probleem is mosgroei, dit voornamelijk bovenop lijsten en raamdorpels. Onder de raamdorpels tekenen er zich op verscheidene plaatsen zwarte druipsporen af. Voor de restauratie van blauwe hardsteen zijn er verschillende restauratieopties mogelijk. De dorpels, plinten en lijsten zullen eerst worden gereinigd met stoom. Preventief kan er eventueel nog een

BOUWNAAD TER HOOGTE VAN DE LATER TOEGEVOEGDE LUIFEL

VERWEERD METSELWERK TER HOOGTE VAN AANSLUITING MET GOOT

BESCHADIGD METSELWERK AAN DE ACHTERGEVEL

GEDEGRADEERDE GECEMENTEERDE PLINT

BESCHADIGDE CEMENTPLEISTER TER HOOGTE VAN DE ZIJGEVEL

REFERENTIE ROTSBEPLEISTERING AAN EEN WONING IN DE LEEGSTRAAT

AFSCHILFEREN VAN DE BLAUWE HARDSTENEN PLINT

MOSGROEI OP DE BLAUWE HARDSTENEN RAAMDORPEL

MOSGROEI AAN DE BLAUWE HARDSTENEN CORDONLIJSTEN

BARSTEN IN DE BLAUWE HARDSTENEN CORDONLIJSTEN

DWARSE BARST IN BLAUWE HARDSTENEN PLINT AAN KELDEROPENING

DETAIL WITTE STENEN ORNAMENT EN HOUTEN TANDLIJST AAN DE VOORGEVEL

moswerende behandeling worden aangebracht. De voegen zullen dan waar nodig worden hersteld met een aangepaste voegmortel. Verschillende barsten kunnen worden verankerd en hersteld met een natuursteen restauratiemortel. De druipneuzen dienen te worden gecontroleerd en indien nodig terug te worden opengewerkt. Bij heel grote barsten kunnen er terug stukken worden ingelijmd.

2.4. WITTE STEEN

De ornamenten in witte steen zijn licht bevuild en op sommige plaatsen bedekt met mos. De onderdelen in witte steen zullen voorzichtig worden gereinigd met stoom. Eventueel wordt er ook een preventieve moswerende behandeling aangebracht.

2.5. HOUTEN TANDLIJSTEN

De geschilderde houten tandlijsten lijken in goede staat. Op bepaalde plaatsen is er afbladderende verf zichtbaar. De lijsten worden bovenaan afgedekt door banden in lood of zink. De toestand hiervan zal pas tijdens de restauratie kunnen worden bekeken. De houten kroonlijst zal dus bij plaatsing van de stelling in detail worden opgemeten en gefotografeerd. Het hout dat behouden kan blijven, wordt behandeld en opnieuw geschilderd. De slechte stukken worden vervangen door nieuw hout, FSC-gelabeld, naar voorbeeld van de bestaande. Indien nodig zullen de lijsten opnieuw worden bedekt met loden of zinken banden.

2.6. IJZEREN HEKWERK MET BLAUWE HARDSTENEN VOET

Het ijzeren art-decohekwerk is onderhevig aan roest, verschillende kleine delen ontbreken en schilferen af. Het hekwerk wordt verankerd in een blauwe hardstenen voet. Ten gevolge van het roesten van de ijzeren verankeringen zijn er op een aantal plaatsen delen van de blauwe hardsteen afgestoten. Sommige natuurstenen delen zijn bedekt met mos. Het hekwerk dient roestwerend te worden behandeld en zwart gelakt. De voet van het hekwerk zal worden gereinigd en eventueel preventief worden behandeld met een moswerend product. De blauwe hardsteen zal ter hoogte van de verankeringen met het hekwerk plaatselijk worden hersteld met een restauratiemortel.

2.7. ASBESTCEMENT LEIEN DAKBEDEKKING

De sterk bemoste asbesthoudende dakbedekking van de middenvleugel zal worden vervangen door een zinken dak met staande naad, conform de zijvleugels. Bij plaatsing van de nieuwe dakbedekking, worden de aansluitingen met de omliggende volumes terug waterdicht afgewerkt. Voor dit dak zal een leeflijn juist achter de nok, aan de niet-straatzijde, worden voorzien, zodat er steeds onderhoud kan gebeuren. Het dak zal bereikt worden via een ladder vanaf het platte dak van de nieuwbouw.

2.8. ZINKEN DAKBEDEKKING

Hoewel de zinken dakbedekking van de zadeldaken redelijk goed oogt kan de waterdichtheid niet worden gegarandeerd. De bestaande zinken daken met staande naad zullen dan ook volledig worden vernieuwd naar bestaande vormgeving. Deze daken zullen enkel kunnen worden onderhouden vanaf een hoogtewerker.

Ook de platte daken van de okselportalen zijn voorzien van zinken dakbedekking. Bij de plaatsing werd er weinig rekening gehouden met de zijdelingse en langse uitzetting van het metaal waardoor het zink inscheurt en opbolt. Dit in combinatie met slecht onderhoud maakt dat het regenwater zich ophoopt en bijgevolg de ideale voedingsbron vormt voor mossen. De daken van de okselportaaltjes zullen in het nieuwe ontwerp omgevormd worden tot semi-intensieve groendaken met een wortelwerende EPDM folie als basis. Deze daken zullen makkelijk kunnen worden bereikt via de bestaande ramen op de eerste verdieping. Ter beveiliging van de onderhoudswerker zal er per dakdeel, op een onopvallende plaats, een gevelankerpunt worden voorzien.

AFGESTOTEN BLAUWE HARDSTENEN DELEN AAN ROESTIGE VERANKERINGEN

AFSCHILFEREND LAKWERK DOOR ROEST

BEPALDE DELEN VAN HET HEKWERK ZIJN STERK VERROEST

ASBESTCEMENT LEIEN EN ZINKEN GOOTBEKLEDING MIDDENVLEUGEL

MOSBEGROEIING EN OPBOLLEN VAN ZINKEN DAKBEDEKKING OKSELPORTAAL

ZINKEN DAKBEDEKKING MET STAANDE NAAD VAN DE LINKERZIJVLEUGEL

WATERPLAS OP HET PLAT DAK VAN HET LINKER OKSELPORTAAL

OPENGESCHEURDE ZINKEN REGENWATERAFVOER

AFBLADDEN VAN DE VERF AAN HET HOUTWERK VAN DE BAKGOOT

LICHT AFBLADDEN VAN DE VERFLAAG VAN DE HOUTEN BAKGOOT

HOUTROT VAN HET HOUTEN BUITENSCHRIJNWERK

VEROESTING VAN DE METALEN RAAMROEDES

STERK VERWEERDE ONDERREGEL VAN HET HOUTEN BUITENSCHRIJNWERK

2.9. BAKGOTEN

De geprofileerde houten bakgoten lijken in goede staat. Op bepaalde plaatsen is er afbladderende verf zichtbaar. De gootbekleding in zink zal volledig nagekeken worden, alle lasnaden worden gecontroleerd en indien nodig wordt de volledige bekleding vervangen en opnieuw ingewerkt. De houten bakgootelementen worden tijdens de restauratie in detail opgemeten en gefotografeerd, zodat reconstructie van de beschadigde elementen, zo exact mogelijk kan uitgevoerd worden. Het hout dat behouden kan blijven, wordt behandeld en opnieuw geschilderd. De slechte stukken worden vervangen door nieuw hout, FSC-gelabeld, naar voorbeeld van de bestaande.

2.10. REGENWATERAFVOER

De zinken regenwaterafvoeren met gietijzeren voet zijn op verschillende plaatsen in slechte staat. Vooral de zinken delen zijn opengescheurd op verscheidene plaatsen. Ook de gietijzeren voetstukken zijn aangetast doordat het regenwater langs de buitenzijde afloopt. De regenwaterafvoeren worden dan ook best vernieuwd in zink met gietijzeren voetstuk. De aansluitingen met de goten worden opnieuw aangewerkt.

2.11. BUITENSCHRIJNWERK

Het buitenschrijnwerk is overwegend ernstig aangetast, vooral ter hoogte van onder- en tussenregels. Op bepaalde plaatsen komt er zelfs houtrot voor. De schade is dus bij de meeste ramen van die orde dat plaatselijk herstel niet realistisch is. Het beeldverstorend, meer recent buitenschrijnwerk, doet dan weer afbreuk aan de uitstraling van het monument. Omwille van de heterogeniteit en de sterke verwerking van het buitenschrijnwerk zal al het bestaande buitenschrijnwerk worden vervangen door nieuw houten buitenschrijnwerk (FSC-label) met superisolerende beglazing met het uitzicht van getrokken glas en volgens de originele onderverdeling en profilering. Er zal worden gewerkt met het uitzicht van traditionele mastiek en niet met glaslatten. De originele kleurzetting van het buitenschrijnwerk zal worden achterhaald doormiddel van een kleuronderzoek.

2.12. GEVELBELETTERING

Bovenaan zal de latere toegevoegde en esthetisch niet wenselijke kunststof gevelbelettering met opschrift 'Koninklijk Atheneum' worden gedomonteerd. Het opschrift 'Rijksmidschool' in verguld metaal tussen de blauwe hardstenen cordonlijsten van de middenvleugel is licht vervuild. Het opschrift is echter niet meer relevant aangezien het gebouw zal worden herbestemd naar basisschool. Voor de restauratie wordt een nieuwe gevelbelettering 'Basisschool' op basis van de bestaande voorgesteld.

3. INTERIEUR

Het interieur heeft veel verbouwingen en aanpassingswerken ondergaan. De nog aanwezige waardevolle elementen worden zoveel mogelijk behouden en gerestaureerd, de minder waardevolle elementen worden verwijderd. De linkerzijvleugel is sterk vervuild en gedegradeerd door jarenlange leegstand en de aanwezigheid van duiven in het gebouw. Voor de restauratiewerken kunnen starten zal er eerst een grondige sanering en reiniging noodzakelijk zijn.

3.1. TERRAZZOVLOEREN, -PLINTEN EN -LAMBRISERING

De terrazzovloeren en -plinten zijn, zoals eerder vermeld, bedekt met asbesthoudende verlijmde vinyltegels. De waardevolle vloeren van hoge kwaliteit zullen terug in ere worden hersteld. Door een gespecialiseerde firma in asbestverwijdering werd reeds een proefzone uitgevoerd. Uit de gemaakte proefzone bleek dat de terrazzo in verrassend goede staat verkeerde. Slechts plaatselijk waren er enkele scheurtjes en barsten waar te nemen. De terrazzovloeren zullen eerst worden gereinigd en voorzichtig worden gezandstraald. De restauratie

DETAIL VAN METALEN GEVELBELETTERING

VOORGEVEL MET TWEE TYPES GEVELBELETTERING

ONTBREKENDE KUNSTSTOF GEVELLETTER

STERK VERVUILD INTERIEUR VAN HET MONUMENT

STERK VERVUILD INTERIEUR VAN HET MONUMENT

STERK VERVUILD INTERIEUR MONUMENT

ORIGINELE TERRAZZO ONDER VERLIJNDE TAPIJTTEGELS

TESTZONE VERWIJDERING ASBESTVERLIJNDE VINYLTEGELS

DETAIL TERRAZZO BEDEKT MET LIJMRESTEN VAN TAPIJTTEGELS

AANGETAST TEGELVLOER DOOR VERROEST TEGELDEKSEL

TEGELVLOER ONDERBROKEN DOOR BETONNEN STROOK

VERVUILDE CEMENTTEGELVLOER

VERVUILDE HOUTEN PLANKENVLOER

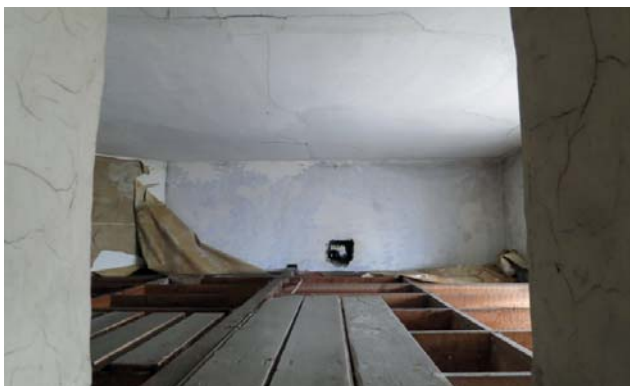
DETAIL HOUTEN PLANKENVLOER

PLAATSELIJK HERSTELDE PLANKENVLOER

ENORME BARSTEN IN PLEISTERWERKPLAFONDS

SCHEUREN EN BARSTEN IN PLEISTERWERKPLAFONDS

LOSGEKOMEN PLEISTERWERK TEN GEVOLGE VAN VOCHTINFILTRATIE

filosofie zal er in bestaan om de terrazzovloeren niet tot op de kleinste haarscheur te herstellen. De voorkeur wordt gegeven aan het bijwerken van de terrazzo eerder dan het volledig vervangen van grote terrazzovlakken. De steentapijt lambrisering verkeerd in een goede staat, slechts plaatselijk ontbreken er kleine stukjes. De lambriseringen zullen worden gerestaureerd volgens dezelfde filosofie als de terrazzovloeren.

3.2. TEGELVLOEREN

Voor zover kon worden waargenomen zijn de tegelvloeren in redelijke staat. Er wordt beslist om het amalgaan van vloerafwerkingen weg te nemen en te vervangen door een nieuwe vloerafwerking aansluitend en/of identiek aan de bestaande. Waar mogelijk worden de bestaande tegelvloeren zoveel mogelijk bewaard, gereinigd en gerestaureerd.

3.3. HOUTEN PLANKENVLOEREN

De houten plankenvloer in het zicht bijken in goede staat. Plaatselijk zijn er wel eerdere herstellingswerken zichtbaar. Tijdens de restauratie zullen alle originele plankenvloeren worden nagezien op zwammen en insecten en indien nodig worden behandeld. De plankenvloeren op de verdiepingen worden ontdaan van de balatum, opgeschuurd en behandeld. Waar schouwen worden uitgebroken worden de vloeren plaatselijk hersteld. De vloer wordt ten slotte voorzien van een behandeling aangepast aan de stijlperiode.

3.4. PLAFOND -EN WANDAFWERKING

Bijna alle ruimtes van het monument worden gekenmerkt door de aanwezigheid van valse plafonds. Naar de toestand van vele plafonds blijft het gissen. Toch kon op sommige plaatsen boven de verlaagde plafonds worden gekeken. Algemeen kunnen we concluderen dat de pleisterwerkplafonds met betonnen drager in betere toestand verkeren dan de bepleisterde plafonds met houten draagstructuur. Gezien de slechte toestand van de plafonds op houten draagstructuur en de vermoedelijke aanwezigheid van zwammen in het gebouw zal de plafondafwerking overal worden verwijderd en vervangen door een nieuwe tweelaagse bepleistering op stucanet. Op deze manier kan er worden nagegaan of de bovengelegen houten draagstructuur nog in goede staat is.

De toestand van de bepleisterde wanden varieert van ruimte tot ruimte. De wanden zullen worden nagezien naar loshangende bepleistering en waar nodig plaatselijk hersteld. Alle oude behangpapieren worden verwijderd.

3.5. HOUTEN TRAPPEN

De houten steektrappen zijn in goede staat. In de linkertravee is de trap wel zwaar vervuild door duivenuitwerpsels. Plaatselijk ontbreken er houten onderdelen en bepaalde delen van de trappalen zijn gebarsten. Het schilderwerk bladdert op verschillende delen af. Slechte onderdelen zullen worden vervangen door identieke elementen. Verder worden de trappen opgeschuurd en voorzien van een behandeling aangepast aan de stijlperiode.

3.6. TRAPPEN MET TERRAZZO BEKLEDING

De betonnen trap bekleed met terrazzo toont opvallend weinig slijtage. De trapbekleding en lambrisering wordt op dezelfde wijze aangepakt als de terrazzovloeren. De metalen trapneuzen zijn licht roestig en zullen worden gereinigd door middel van zandstralen. De kunststof pasvorm rondom de stalen handleuning zit niet overal even strak. Bepaalde delen ontbreken of vertonen kleine scheurtjes. De oude kunststof profielen worden gedemonteerd en afgevoerd. De stalen structuur zal daarna opnieuw bekleed worden met een strakke pasvorm in kunststof.

3.7. BINNENSCHRIJNWERK EN DEURBESLAG

Over de toestand van het binnenschrijnwerk kunnen moeilijk algemene conclusies worden genomen gezien de sterk variërende kwaliteit van het schrijnwerk. Opvallend is wel dat op veel plaatsen de originele deurkrukken ontbreken of werden vervangen door meer hedendaagse modellen. Tijdens de restauratie zal het heterogene karakter van de binnendeuren terug worden uitgezuiverd. De types die zullen worden weerhouden zullen zo veel mogelijk worden gerecupereerd en plaatselijk hersteld indien mogelijk. Ook wordt er gestreefd om te werken met het originele deurbeslag typisch voor een bepaalde deur.

3.8. SCHOUWEN

De haardmantels vertonen weinig schade. Deze zullen waar mogelijk zo veel mogelijk worden bewaard. De tabletten en steunen in natuursteen zullen worden gereinigd met een pasta of aangepast middel.

LOSHANGEND HOUTEN TRAPNEUSPROFIEL

GEBARSTEN KAPITEEL VAN TRAPPAAL

LOSGEKOMEN KUNSTSTOFPROFIEL HANDLIJST

LICHT BESCHADIGDE ONDERKANT VAN HOUTEN OMLIJSTING

STERK VERWEERDE HOUTEN DEURLIJST

AANGEPASTE DEURKRUK

3.2. KLASSENBAALK MET TURNZAAL

Dit deel omvat een beknopte bouwhistorische analyse van de algemene constructieve opvatting en het materiaalgebruik van het gedeelte van de voormalige jongensschool dat werd vastgesteld op de inventaris bouwkundig erfgoed. De analyse verwerkt de verzamelde informatie in situ en het steekproefgewijs onderzoek naar bouwsporen, van zowel het interieur als het exterieur en koppelt dit vervolgens aan de eerder vastgestelde bouwfases. De graad van uitwerking is minder gedetailleerd dan bij het beschermd monument, enkel de meest waardevolle elementen worden uitgelicht en besproken. De opmetingsplannen van de bestaande toestand kunnen worden teruggevonden in bijlage 4.

3.2.1. Constructieve opbouw

De klassenbalk en de overdekte feest- en turnzaal bevinden zich respectievelijk links en rechts van de speelplaats. De oostvleugel (links) voor de klaslokalen is een rechthoekig volume opgebouwd uit drie bouwlagen en acht traveeën onder een zadeldak. De westvleugel (rechts) bestaat uit een turnzaal van één bouwlaag en zes traveeën onder een wolfsdak met aansluitend een overdekte speelplaats met open houten dakgebinte.

De basis van de bestaande bovengrondse constructie wordt gevormd door een massiefbouw met dragende muren voor de verticale elementen en houten roostering of betonplaten op betonbalken voor de horizontale elementen. Het gebouw is slechts beperkt onderkelderd.

1. FUNDERING

In situ werden een onderzoekspuit gemaakt zodat de aanzetdiepte en type fundering konden worden achterhaald. Zoals verwacht werd er gefundeerd met vertand metselwerk. De aanzetdiepte bevond zich 80cm onder het maaiveld.

2. METSELWERK BUITENMUREN

Het baksteenmetselwerk werd ter plaatste geobserveerd. Hierbij konden een tweetal types baksteen worden onderscheiden; een purperachtige baksteen (scheldesteen?) met formaat 210 x 90 x 60 en rood bruine baksteen met formaat 210 x 10 x 50 waarschijnlijk een beerse steen of machinale klinkaard (waalformaat).

De purpere baksteen (210 x 90 x 60) werd teruggevonden bij de oude tuinmuren ter hoogte van buur nr.10. Het betreft hier dezelfde originele bakstenen als bij de bouw van het monument in 1877. Er werd gemetst volgens een staand verband opgevoegd met kalkmortel.

De klassenbalk, turnzaal en overdekte speelplaats werden uitgevoerd in een rood bruine baksteen (210 x 10 x 50) volgens staand verband. De ophoging en verlenging van klassenbalk is opgebouwd uit in een iets lichtere variant ook volgens staand verband.

3. HOUTEN ROOSTERING

De zoldervloer van de klassenbalk is traditioneel opgebouwd uit een houten roostering die draagt op zwaardere houten draagbalken.

4. BETONNEN DRAAGVLOEREN

Om de dikte en opbouw van de verdiepingsvloeren te achterhalen werden een aantal kernboringen op verschillende plaatsen in zowel het monument als de klassenbalk gemaakt. De resultaten van de boringen bevestigden de eerder aangenomen chronologie van de bouwfases.

Bij het optrekken van de eerste en tweede verdieping, omstreeks 1926, koos men voor een betonnen vloerplaat van 10 cm dik met onder- en bovenwapening. De betonnen vloerplaten steunen op betonnen balken en bakstenen binnen- en buitenmuren. Bij de verlenging van de klassenbalk koos men voor een dikkere betonnen verdiepingsvloer; de dikte van de vloer op de eerste verdieping meet 22cm, die van de tweede 14 cm.

5. ZOLDERSPANTEN

De dakconstructies van de voormalige jongensschool zijn opgebouwd uit gordingen en kepers die steunen op spanten. De spanten verschillen per dakdeel.

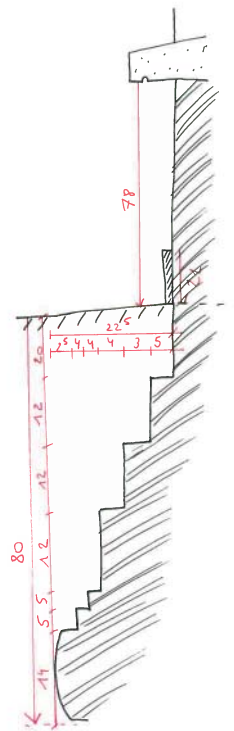
De dakconstructie van de klassenbalk is opgebouwd volgens een klassieke opbouw. Per gebouwtravee bevindt er zich telkens tussen de dragende metselwerkmuren een spant. Elke spant is opgebouwd uit spantbenen en spantbalk verstevigd door korbelen en een priemstijl met steekschoren. De spanten steunen af op een zware houten balk waar ook de zolderroostering op afsteunt.

Het dakgebinte van de turnzaal is op gelijkaardige wijze als die van de klassenbalk opgevat. De gordingen steunen op vijf parallelle spanten bestaande uit spantbenen, spantbalk, korbelen en priemstijl met steekschoren. De spantbalk wordt langs beide zijden nog extra ondersteund door twee verticale stijlen.

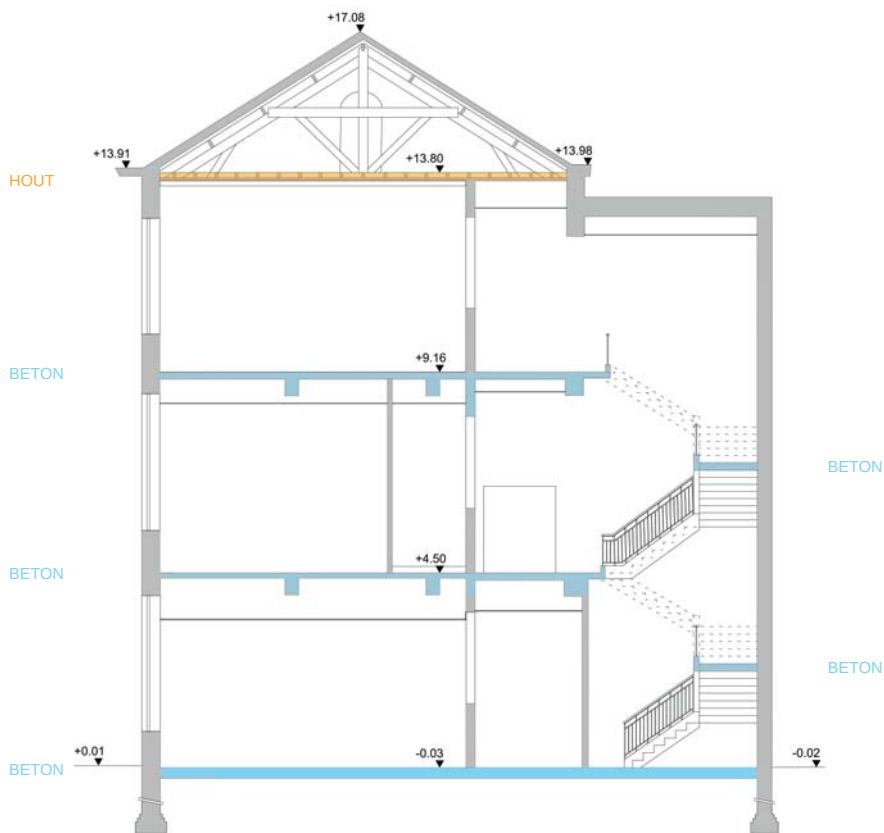
De overdekte speelplaats bestaat uit een open houten dakgebinte. De dubbele spantbalken steunen aan de ene zijde op bakstenen penanten en langs de andere zijde op een betonnen balk die draagt op polygonale betonnen kolommen met verdikte voet. Het gebinte werd in een latere fase bovenaan aangepast, het zadeldak kreeg een extra opstand. Deze ingreep is vandaag nog duidelijk zichtbaar.

VERTANDE FUNDERING KLASSENBAK

SCHETS VERTANDE FUNDERING
KLASSENBAK

DWARSSNEDE KLASSENBAK

DETAIL BAKSTEENMETSELWERK KLASSENBAK

DE OPHOGING EN VERLENGING VAN DE KLASSENBAK GE-
BEURDE MET ANDER TYPE BAKSTEEN

DE LATER TOEGEVOEGDE TRAPPENKOKER WERD OPGE-
TROKKEN MET EEN ANDER TYPE BAKSTEEN

OUDE TUINMUUR MET NOG OUD BAKSTEENPARAMENT AAN ACHTERKANT KLASSENBAK

SPEELPLAATSGEVEL VAN DE TURNZAAL MET BOUWSPOR VAN EERDERE AANBOUW IN DE
EERSTE TRAVEE

DETAIL VAN BAKSTEEN PARAMENT DE ACHTERGEVEL VAN DE
OVERDEKTE LUIFEL EN TURNZAAL

OPBOUW BETONNEN VERDIEPINGSVLOER KLASSENBAK

KERNBORING TER HOOGTE VERDIEPINGSVLOER KLASSENBAK

BETONNEN DRAAGBALK KLASSEN

SPANTCONSTRUCTIE OVERDEKTE LUIFEL SPEELPLAATS

HOUTEN ROOSTERING ZOLDERVLOER KLASSENBAK

SPANTCONSTRUCTIE ZOLDER KLASSENBAK

3.2.2. Extérieur

1. BUITENGEVELS EN DAKEN

De materialiteit van de gevels en daken wordt aangeduid op de verschillende gevelaanzichten door middel van een collage. Per gevelaanzicht wordt een gevelfragment uitgelicht met bijhorende gevelaanwijzer. Deze gevelaanwijzer met nummering geeft de aanwezige materialen per gevelfragment weer. Onderaan worden de materialen telkens geïllustreerd door middel van foto's. Het buitenschrijnwerk wordt in een volgend deel besproken.

- ① GEVEL SPEELPLAATS KLASSENBAK
- ② ACHTERGEVEL KLASSENBAK
- ③ GEVEL TURNZAAL EN OVERDEKTE LUIFEL

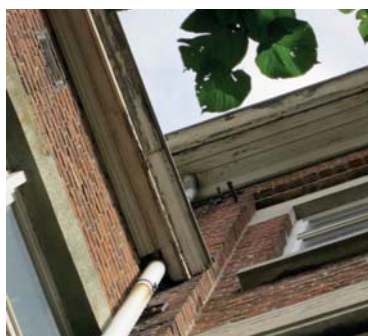
1.1. GEVEL SPEELPLAATS KLASSENBAK

De speelplaatsgevel van de klassenbak is opgebouwd volgens een sobere ritmering. De gevel wordt verticaal gemarkeerd door vooruitspringende metselwerk penanten waarbij elke travée nog eens horizontaal onderverdeeld wordt door gecementeerde banden boven- en blauwe hardstenen dorpels onder de grote rechthoekige vensters. De latere ophoging en verlenging van de klassenbak gebeurde volgens dezelfde logica.

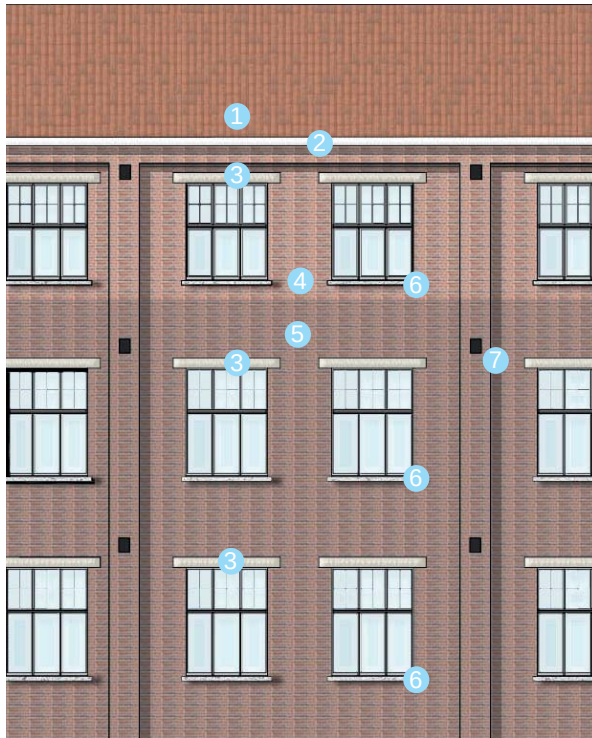
GEVELAANWIJZER SPEELPLAATSGEVEL KLASSENBAK

- ① VLAKKE RODE POTTELBERGSE DAKPANNEN (KERAMISCH)
- ② HOUTEN GEPROFIEERDE BAKGOOT, WIT GESCHILDERD
- ③ BEIGE GEVELCEMENTERING
- ④ BORDEAUX BRUINE BAKSTEEN PARAMENT
- ⑤ BLAUWE HARDSTENEN DORPELS EN LIJSTEN
- ⑥ GEORNAMENTEERDE GEVELANKERS
- ⑦ VERLUCHTINGSROOSTERS
- ⑧ ZINKEN REGENWATERAFVOER MET GIETIJZEREN VOETSTUK

1.2. ACHTERGEVEL KLASSENBAK

De achtergevel van de klassenbak is nog soberder uitgewerkt dan de gevel aan de speelplaatszijde. Ook hier wordt de gevel verticaal gemarkeerd door vooruitspringende metselwerk penanten. De latere ophoging en verlenging van de klassenbak is wel meer afleesbaar aangezien de gevel niet versierd werd met gecementeerde banden.

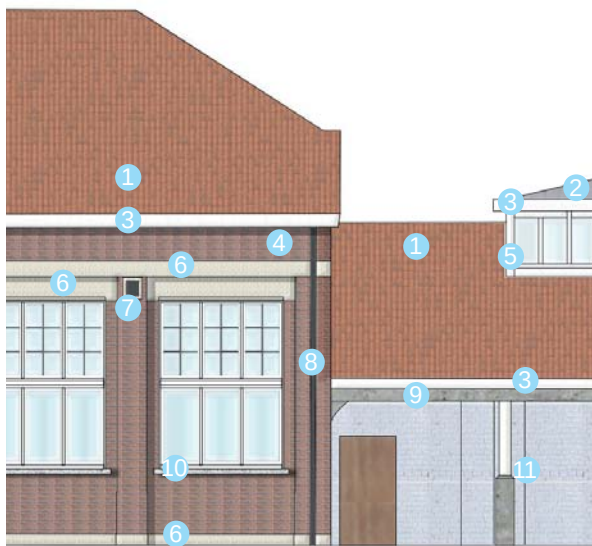
GEVELAANWIJZER ACHTERGEVEL KLASSENBAK

- ① VLAK RODE POTTELBERGSE DAKPANNEN (KERAMISCH)
- ② HOUTEN GEPROFIEERDE BAKGOOT, WIT GESCHILDERD
- ③ BEIG GECEMENTEERDE RAAMLATEIEN
- ④ ROOD BRUIN BAKSTEEN PARAMENT
- ⑤ BORDEAUX BRUIN BAKSTEEN PARAMENT
- ⑥ BLAUWE HARDSTENEN DORPELS
- ⑦ VERLUCHTINGSROOSTERS

1.3. GEVEL TURNZAAL EN OVERDEKTE LUIFEL

De speelplaatsgevel van de turnzaal is volgens hetzelfde principe uitgewerkt als die van de klassenbalk. De gevel wordt dus verticaal gemarkeerd door vooruitspringende metselwerk penanten waarbij elke travee nog eens horizontaal onderverdeeld wordt door gecementeerde banden en blauwe hardstenen dorpels onder de grote rechthoekige vensters. De overdekte luifel werd in een latere fase voorzien van een lichtstraat met zinken dakje.

- ① VLAK RODE POTTELBERGSE DAKPANNEN (KERAMISCH)
- ② HOUTEN GEPROFIEERDE BAKGOOT, WIT GESCHILDERD
- ③ BEIG GECEMENTEERDE RAAMLATEIEN
- ④ ROOD BRUIN BAKSTEEN PARAMENT
- ⑤ BORDEAUX BRUIN BAKSTEEN PARAMENT
- ⑥ BLAUWE HARDSTENEN DORPELS
- ⑦ VERLUCHTINGSROOSTERS

GEVELAANWIJZER GEVEL TURNZAAL EN OVERDEKTE LUIFEL

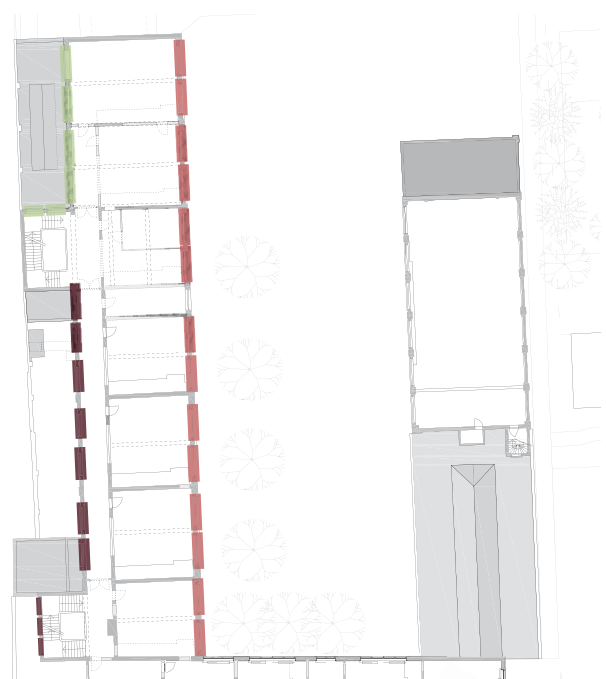

2. BUITENSCHRIJNWERK

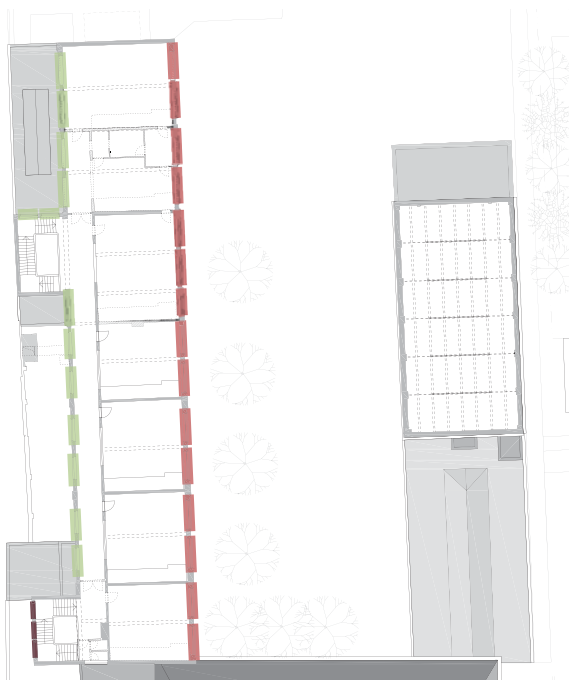
Enkel het meest kenmerkende buitenschrijnwerk werd geïnventariseerd. Eerst wordt er een overzicht gegeven van de verschillende types schrijnwerk op plan. Vervolgens wordt elke type kort besproken, vermoedelijk gedateerd en geïllustreerd aan de hand van enkele foto's. Het huidige schrijnwerk is redelijk homogeen van aard. Wel is er een duidelijk verschil in de voor- en achtergevel van de klassenbalk. Het schrijnwerk in de voorgevel werd meer recent vervangen, terwijl het schrijnwerk van de achtergevel nog dateert uit de initiële bouw uit 1926.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

PLAN NIVEAU 2 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

LEGENDE

- RAAM TYPE A
- RAAM TYPE B
- RAAM TYPE C
- RAAM TYPE D

2.1. BUITENRAAM TYPE A

Raamtype A betreft een rechthoekig houten venster verticaal opgedeeld in drie gelijke delen. Centraal wordt het raam horizontaal opgedeeld door een zware raamlijst. De glasvlakken bovenaan worden onderverdeeld in zes vlakken door slanke roeden. We vinden dit type enkel terug aan de speelplaatszijde van de turnzaal. Dit type, reeds voorzien van dubbel glas, werd in een latere fase vervangen naar oud model anno 1926. Onderaan werd het raam bijkomend voorzien van reliëfglas. Het houten schrijnwerk is wit geschilderd.

2.2. BUITENRAAM TYPE B

Onder raamtype B kunnen we het buitenschrijnwerk categoriseren dat dateert van de initiële bouwphase in 1926. We vinden dit type terug op de eerste- en gedeeltelijk op de tweede bouwlaag aan de achtergevel van de klassenbalk en in de traphal vooraan. De oude ramen zijn onderverdeeld in drie delen. De opengaande raamvleugels zijn bovenaan afgerond. De panelen van de vaste bovenwaaier zijn voorzien van kruisroeden. In de traphal vooraan is een variant van dit type aanwezig met een rondbogige bovenwaaier. Het schrijnwerk is overal wit geleverd.

2.3. BUITENRAAM TYPE C

Raamtype C omvat grote rechthoekige houten ramen die verticaal en horizontaal worden onderverdeeld in drie delen. De onder- en bovenpanelen zijn vierkant, de middelste rechthoekig. De opdeling gebeurt door dik uitgevoerd stijl- en regelwerk. De onderste glasvlakken zijn ingevuld met reliëfglas. Onderaan kunnen de panelen op kipstand worden geplaatst, centraal zijn de panelen opengaand en bovenaan vast. We vinden dit type terug op alle bouwlagen aan de speelplaatsgevel van de klassenbalk. Het schrijnwerk is niet origineel, zoals te zien is op onderstaande foto. Het schrijnwerk is overal wit afgewerkt.

2.4. BUITENRAAM TYPE D

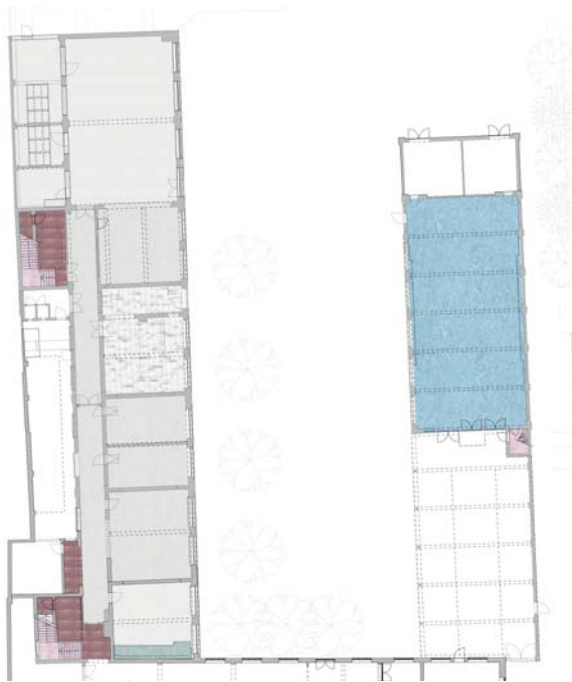
Het houten buitenschrijnwerk dat valt onder raamtype D werd typologisch afgestemd op het oudere schrijnwerk type B. Dit type is net zoals bij type B onderverdeeld in drie delen, maar dan voorzien van minder elegant stijl- en regelwerk. De opengaande raamvleugels zijn onderaan onderverdeeld in twee verticale panelen telkens ingevuld met reliëfglas. De vaste bovenwaaiers zijn voorzien van een kruisroeden. Sommige bovenwaaiers kunnen op kipstand worden geplaatst. Dit type vinden we terug op de eerste en tweede bouwlaag ter hoogte van de achtergevel van de klassenbalk bij de delen v die werden opgehoogd en verlengd in een latere fase. Ook hier is het schrijnwerk wit afgewerkt.

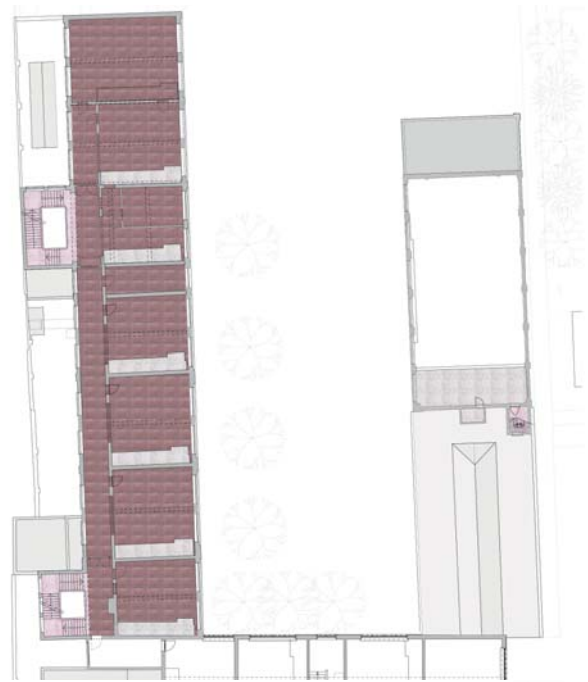
3.2.3. Interieur

1. VLOERAFWERKING

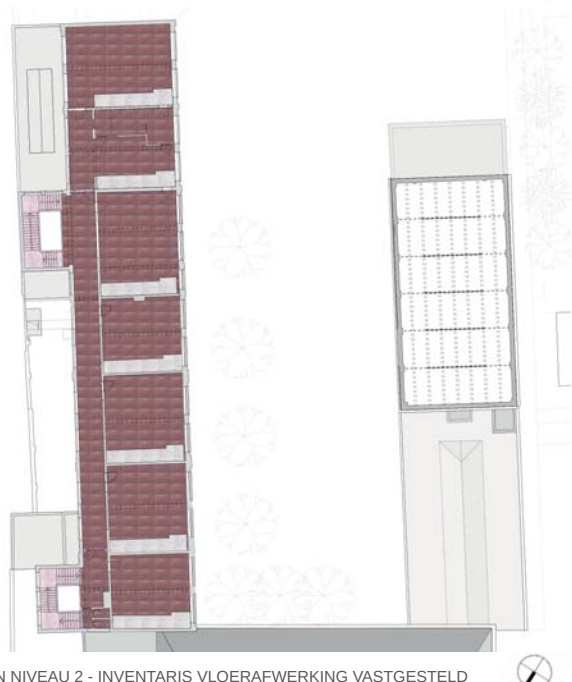
De bestaande vloerafwerking werd geïnventariseerd en samengevat op grondplannen van de bestaande toestand. Er wordt telkens een onderscheid gemaakt tussen de vastgestelde en de vermoedelijke vloerafwerking. Op verschillende plaatsen bevinden zich verschillende lagen afwerking. Naast een aanduiding op plan worden de verschillende materialen kort besproken en verduidelijkt door foto's.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VASTGESTELD

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VASTGESTELD

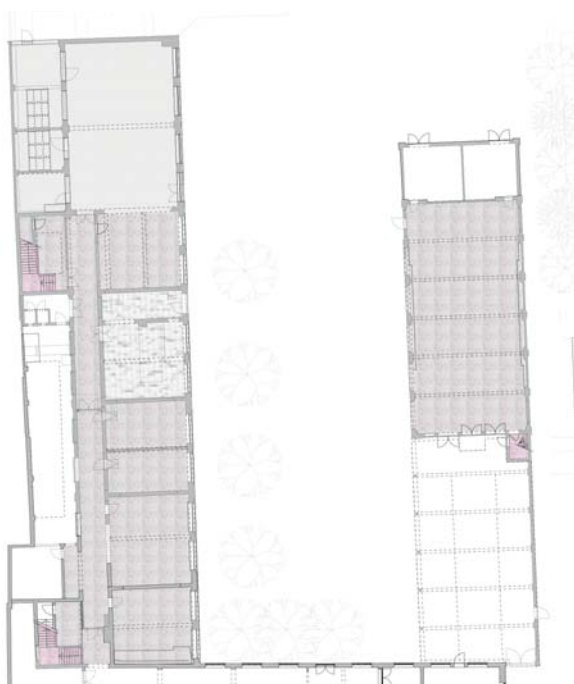

PLAN NIVEAU 2 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VASTGESTELD

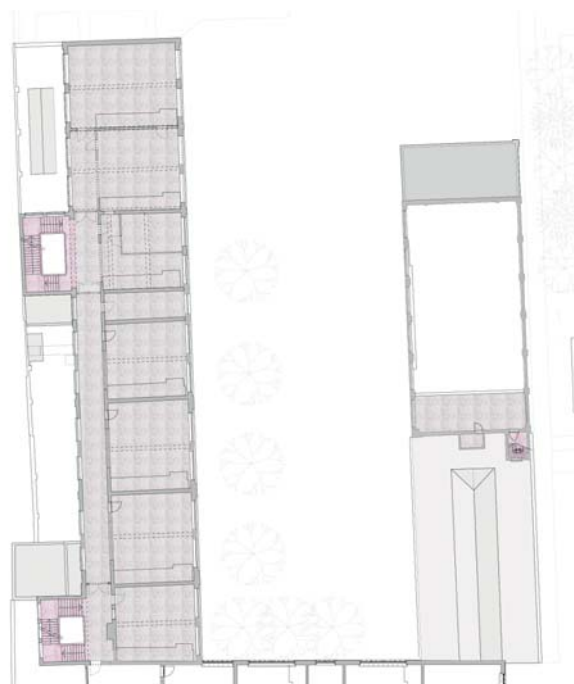
LEGENDE VLOERAFWERKING

	LICHTGRIJS GEVLAMDE TEGELS
	GRIJZE TEGELVLOER
	BLAUWE RUBBERVLOER
	GRIJZE LINOLEUM
	BLAUW GRIJZE LINOLEUM
	TERRAZZOVLOER
	TERRAZZOVLOER - LICHT ROOS
	COLOFINYL TEGELS (ASBESTHOUDEND)

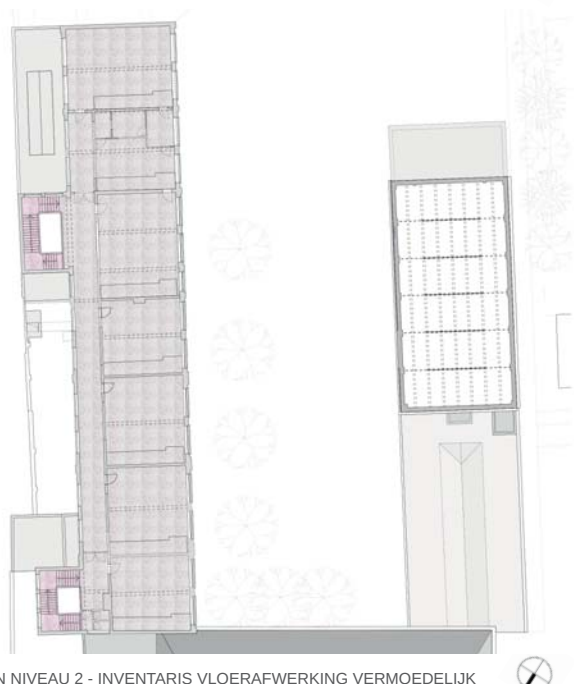
De vloeren van de eerste vijf traveeën van de gelijkvloers en de eerste verdieping werden vermoedelijk tijdens de bouw van de klassenbalk in 1926 voorzien van een terrazzovloer. Ook onder de rubbervloer en ter hoogte van de duplex in de sporthal vinden we deze afwerking terug. In een latere fase werd de klassenbalk opgehoogd en verlengd, ook hier werd toen voornamelijk gekozen voor een terrazzo afwerking. Het is waarschijnlijk dat in deze fase nieuwe klassenopstapjes op het gelijkvloers en de eerste verdieping in terrazzo werden voorzien. De proefkernboring bevestigde dat de terrazzovloer op deze plaatsen doorloopt onder de opstapjes. In de jaren zestig of zeventig werden veel van de terrazzovloer weggestopt onder een laag asbesthoudende vinyltegels. Vermoedelijk is er onder de huidige tegelvloeren geen terrazzoafwerking meer aanwezig.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VERMOEDELIJK

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VERMOEDELIJK

PLAN NIVEAU 2 - INVENTARIS VLOERAFWERKING VERMOEDELIJK

LEGENDE VLOERAFWERKING

- LICHTGRIJS GEVLAMDE TEGELS
- GRIJZE TEGELVLOER
- BLAUWE RUBBERVLOER
- GRIJZE LINOLEUM
- BLAUW GRIJZE LINOLEUM
- TERRAZZOVLOER
- TERRAZZOVLOER - LICHT ROOS
- COLOFINYL TEGELS (ASBESTHOUDEND)

1.1. COLOFINYL TEGELS (ASBESTHOUDEND)

Het grootste deel van de eerste en tweede verdieping van de klassenbalk is bedekt met bruin/bordeaux vinyltegels. De tegels werden met een asbesthoudende bitumenlijm geplakt op de onderliggende terrazzovloeren. Asbest was vanaf de tweede wereldoorlog tot in de jaren tachtig erg populair. Het gebruik van asbesthoudende vloertegels werd vaker in scholen toegepast en dit tot de jaren zeventig. De vinyltegels zullen tijdens de restauratiecampagne worden verwijderd zodat de waardevolle terrazzovloeren terug tot hun recht zullen komen.

1.2. TERRAZZOVLOER

Naar alle waarschijnlijkheid ligt er bij de eerste vijf traveeën van de gelijkvloers en de eerste verdieping van de klassenbalk een terrazzovloer van omstreeks 1926. Op kleine delen achter de klassenopstapjes, waar de vloer niet was bedekt met vinyltegels, kon een terrazzoafwerking worden waargenomen. De afwerking lijkt dezelfde als deze die werd aangetroffen bij de vrij gelegde testzone op de gelijkvloerse verdieping van het monument. De terrazzovloer bestaat er uit fijne natuurstenen granulaten en cement. De terrazzo bevat waarschijnlijk de onderstaande natuursteengranulaten, de onderstreepte zijn het meest waarschijnlijk;

- Rood – type Rouge-Griotte, Marrone Mogano of een rode graniet uit Scandinavië
- Wit – type Euville (geelwit) of Ulmer wit
- Grijs – type Sainte-Anne grijs of Bardiglio
- Zwart – type Noir de mazy of Nero Ebano
- Okerkleurig – type Verona Gallio

Uit de kernboringen bleek dat bij de ophoging en verlenging van de klassenbalk ook gekozen werd voor een terrazzoafwerking. Het is echter niet mogelijk om uitspraken te doen over de samenstelling van deze vloeren aangezien er hier geen testzone werd vrij gelegd.

In Italië was deze terrazzo-techniek al eeuwen oud maar het duurde tot het begin van de 20ste eeuw vooraleer er in onze streken hiervoor belangstelling ontstond. Het waren geëmigreerde Italianen die dit soort vloeren bij ons introduceerden. Gezien de hoge kwaliteit van de vloeren, zeer fijne granulaten vermengd met weinig cement, kunnen deze naar alle waarschijnlijkheid worden toegeschreven aan Italiaanse ambachtsslui.

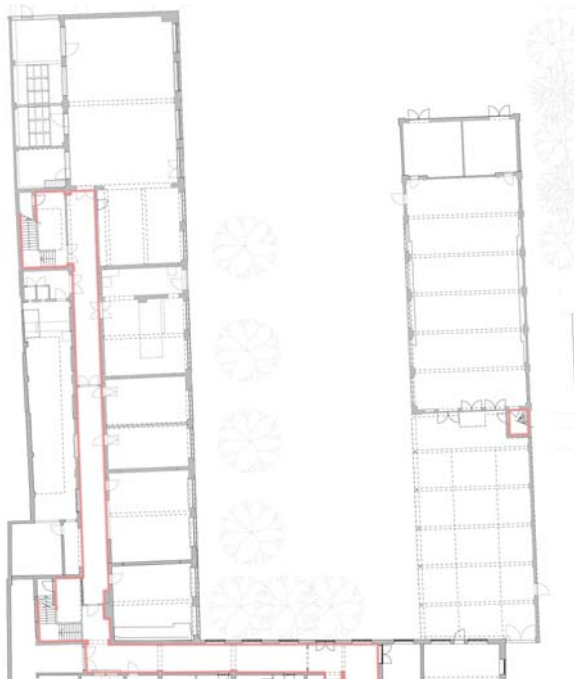
1.3. TERRAZZOVLOER KLASSENOPSTAPJES

Bij de in een latere fase toegevoegde klassenopstapjes werd de terrazzoafwerking niet bedekt met vinyltegels. Het betreft een sober terrazzo met grijze, witte en zwarte granulaten. Uit de kernboring bleek dat het hier om een zeer dunne laag gaat van ongeveer 0.8mm.

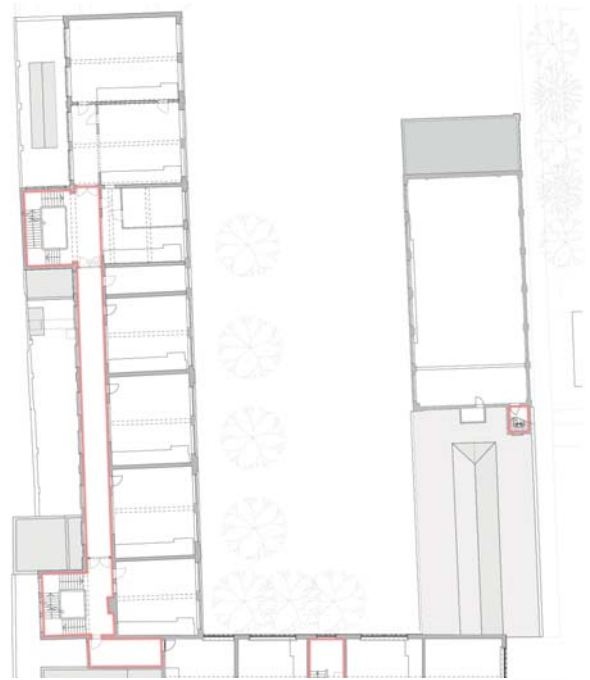

2. LAMBRISERING

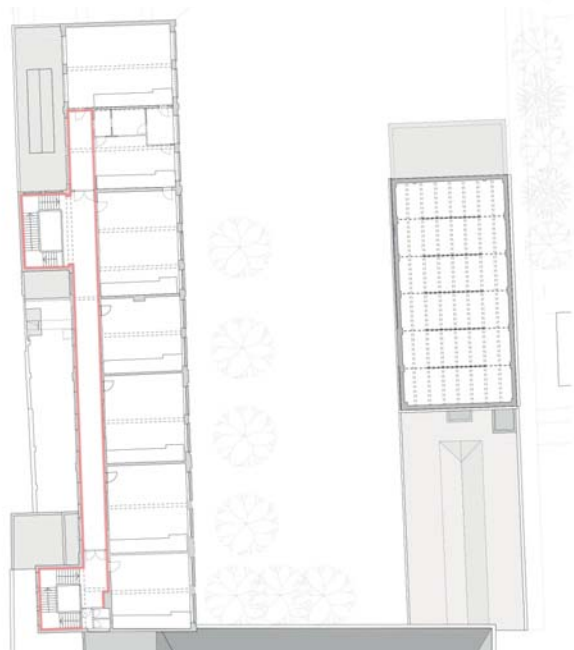
In al de trappenhallen en de circulatieruimtes van het monument en de klassenbalk vinden we een steentapijt lambrisering terug. Dit doet vermoeden dat de lambriseringen in een latere fase werden aangebracht, waarschijnlijk na de ophoging van de middenvleugel in 1933 en vermoedelijk gelijktijdig met de ophoging en verlenging van de klassenbalk. Naar alle waarschijnlijkheid was de lambrisering onderaan afgewerkt met een lat. De trapbekleding van de trappen in de klassenbalk is opgebouwd uit dezelfde granulaten als de lambrisering. Dit bevestigt het vermoeden dat de lambrisering in dezelfde bouwphase als de trappen werd aangebracht. Het bindmiddel van de lambrisering werd rozig bijgekleurd.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS STEENTAPIJT LAMBRISERING

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS STEENTAPIJT LAMBRISERING

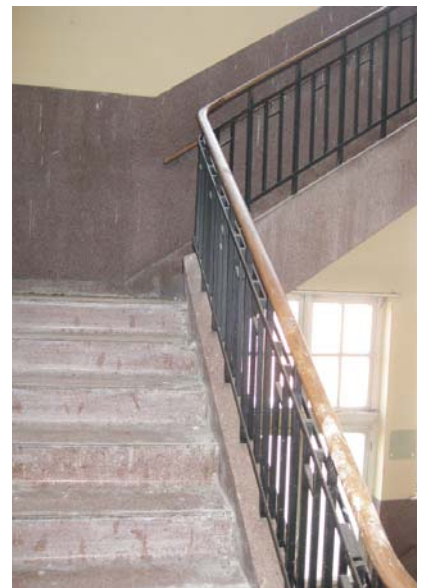
PLAN NIVEAU 2 - INVENTARIS STEENTAPIJT LAMBRISERING

— STEENTAPIJT LAMBRISERING

3. TRAPPEN

De betonnen trappen van de klassenbalk en turnzaal zijn bekleed met terrazzo en voorzien van ingewerkte stalen trapneuzen. De bordessen worden opgedeeld in vlakken door witte mozaïekbanden ingevuld met grijs gekleurde terrazzo en omboord door een roos getinte terrazzo. De trappen worden aan de zijwand afgewerkt met een steentapijt lambrisering van dezelfde granulaten. De trapleuning heeft een sierlijk smeedijzeren art-deco hekwerk met houten handgreep. Zelfs het kleine trapje van de turnzaal naar de duplex verdieping werd volgens dezelfde logica afgewerkt. De trappen lijken allemaal in dezelfde fase afgewerkt. Toch werden deze niet allemaal gelijktijdig gebouwd waardoor we kunnen aannemen dat de huidige afwerking niet dateert van de initiële bouw.

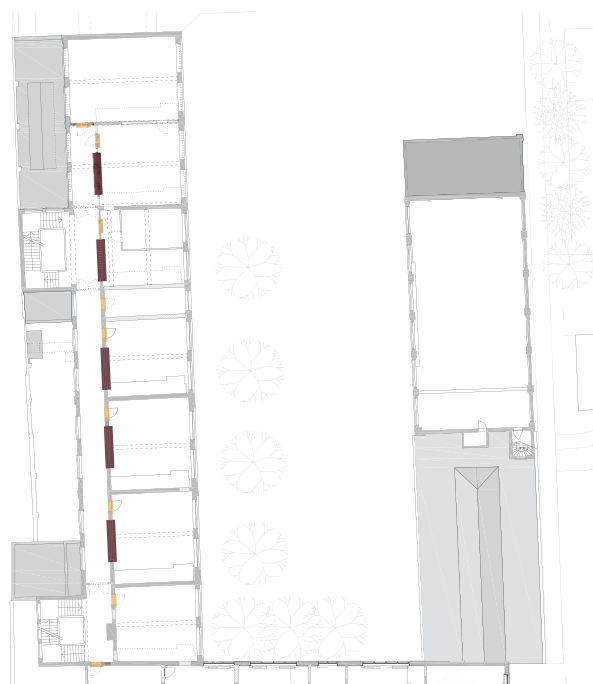

4. BINNENSCHRIJNWERK

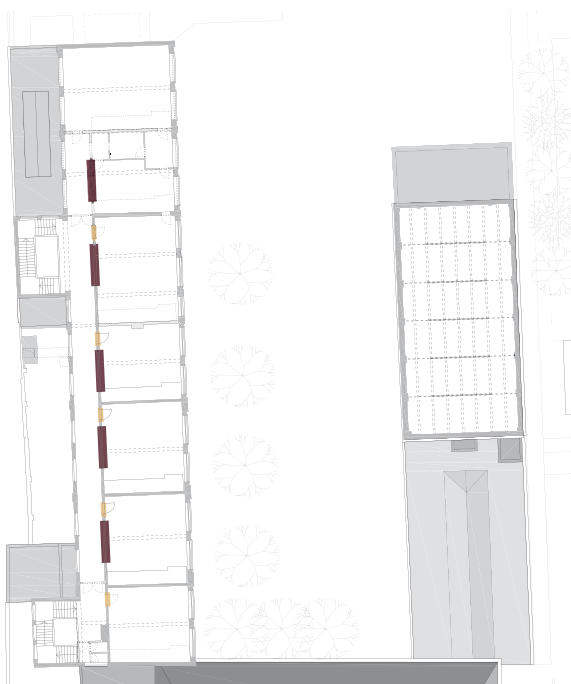
Enkel het meest kenmerkende binnenschrijnwerk werd geïnventariseerd. Eerst wordt er een overzicht gegeven van de verschillende types schrijnwerk op plan. Vervolgens wordt elke type kort besproken, vermoedelijk gedateerd en geïllustreerd aan de hand van enkele foto's. Het binnenschrijnwerk van de klassenbalk is zeer homogeen van aard.

PLAN NIVEAU 0 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

PLAN NIVEAU 1 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

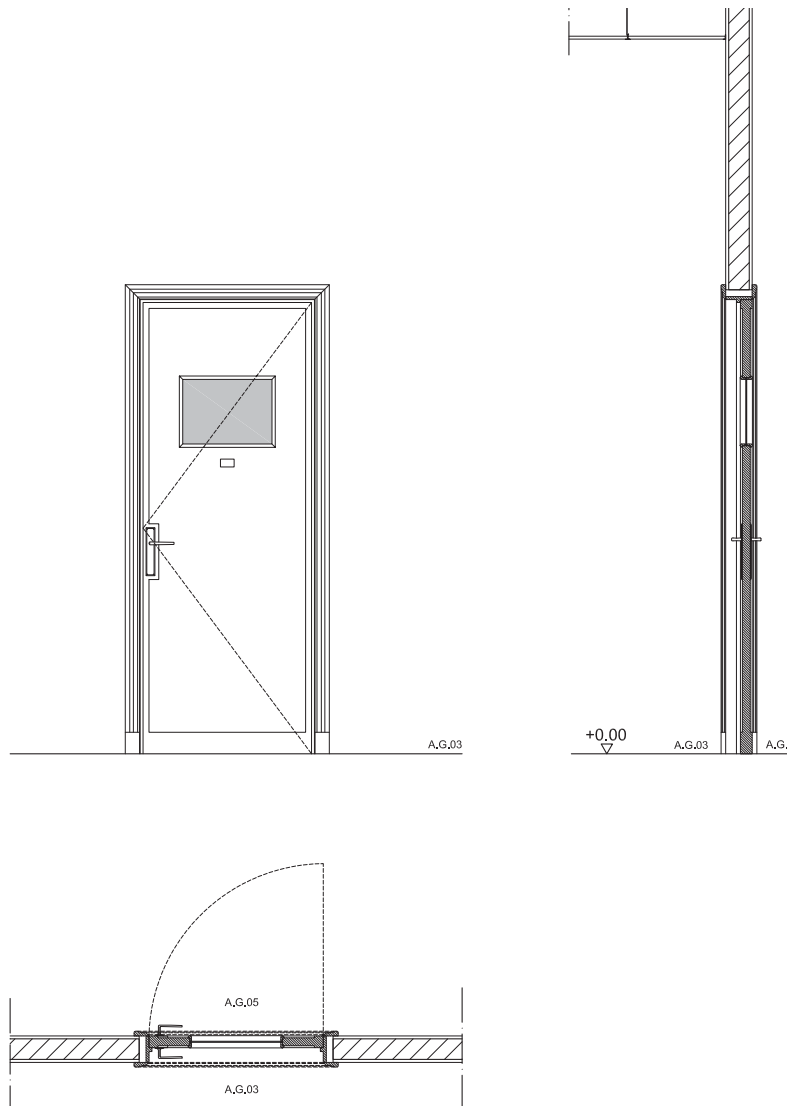
PLAN NIVEAU 2 - INVENTARIS BUITENSCHRIJNWERK

LEGENDE

- BINNENSCHRIJNWERK TYPE A
- BINNENSCHRIJNWERK TYPE B

4.1. BINNENSCHRIJNWERK TYPE 1

Dit type binnendeur vinden we ook terug op een aantal plaatsen in het beschermd monument. Het betreft een eenvoudige massieve deur met bovenaan een rechthoekig glazen paneel. De omkadering van de deur volgt de contour van de rechthoekige slotplaat. De verchroomde deurkruk heeft een lichte art-deco toets. Dit type vinden we terug als toegangsdeur tot de klassen. We kunnen daarom veronderstellen dat dateert van de fase waarbij de klassenbalk werd opgehoogd. Wanneer de klassenbalk juist werd opgehoogd kon niet worden bepaald, wel zeker is dat dit plaatsvond na 1933.

4.2. BINNENSCHRIJNWERK TYPE 2

Dit groot rechthoekig houten binnenvenster vinden we terug tussen de circulatiegangen en de klaslokalen. Het venster wordt telkens opgedeeld in gelijke vierkanten doormiddel van kruisverdelingen. Typologisch vinden we dergelijke vensters vaak terug in schoolgebouwen. Ook bij de ophoging en verlenging van de klassenbalk werden de klassen voorzien van grote binnenramen. De ramen zorgen er voor dat de klaslokalen erg licht zijn.

3.2.4. Diagnosenota

De diagnosenota geeft inzicht in de technische en fysische problemen van het onroerend goed. De problematiek zal besproken worden volgens dezelfde logica als de inventarisatie. In de nota zal ook het bouwtechnisch onderzoek worden verwerkt en zullen al de eerste stappen richting de te nemen beheersmaatregelen worden geformuleerd.

1. CONSTRUCTIEVE OPBOUW

In het algemeen kunnen we stellen dat het monument op constructief vlak in een goede staat verkeerd. De degradatie uit zich vooral in slijtage door gebruik, aanpassingen door de verschillende verbouwingscampagnes, en problemen door slecht onderhoud, zoals aan de goten, houtwerk ramen,

1.1. FUNDERING

De funderingsaanzet werd in situ gecontroleerd en bleek voldoende voor de bestaande constructie. Het gebouw is niet onderhevig aan problemen door verzakkingen. Tijdens de restauratie zal de bestaande fundering plaatselijk worden verstevigd door micropalen waar nieuwe kolommen bestaande draagmuren zullen vervangen. Uit de sonderingsproeven blijkt namelijk dat de ondergrond slechts matig draagkrachtig is.

1.2. DRAAGMUREN

Er werden geen problemen bij de dragende muren vastgesteld. Er zijn geen structurele barsten zichtbaar.

HOUTEN ROOSTERING

De zoldervloer van de klassenbalk is er op bepaalde plaatsen erg aan toe. De houten structuur is er sterk aangetast door houtrot. De aangetaste houtstructuur zal waar nodig verwijderd worden, zodat van een gezonde structuur kan worden uitgegaan.

1.3. BETONNEN DRAAGVLOEREN

De betonnen vloerplaten blijken voldoende stevig voor de huidige configuratie. Nieuwe structurele ingrepen zullen worden afgestemd op de aangenomen sterkte van de vloerplaat.

1.4. ZOLDERSPANTEN

De zolderspanten van de klassenbalk en turnzaal zijn in goede staat. Plaatselijk zullen enkele spanten moeten worden aangepast in functie van de nieuwe lichtgroepen die er zullen worden geplaatst. Op een aantal plaatsen in de klassenbalk zullen enkele draagmuren worden weggebroken. Het is op deze plaatsen op zolder dat er nieuwe spanten de metselwerk muren zullen vervangen.

2. EXTERIEUR

De buitengevels zijn in redelijke staat en zullen slechts plaatselijk dienen te worden gerestaureerd. Voornamelijk het houten buitenschrijnwerk dient te worden aangepakt.

2.1. GEVELMETSSELWERK BAKSTEEN

Het zichtbaar metselwerk is in redelijk goede staat. Een zachte reiniging met stoom is aangewezen om de vervuiling van de gevel te verwijderen. Op bepaalde plaatsen dient het metselwerk wel plaatselijk te worden hersteld en hervoeegd.

2.2. CEMENTPLEISTER

De gecementeerde horizontale banden vertonen plaatselijk enkele scheuren en barsten en zijn licht vervuild. De gecementeerde delen zullen worden gereinigd en plaatselijk worden hersteld.

2.3. BLAUWE HARDSTEEN

De blauwe hardstenen dorpels en lijsten zijn op verschillende plaatsen licht verweerd. Op een aantal plaatsen zijn er barsten en scheurtjes waarneembaar. Bovenop lijsten en raamdorpels zien we plaatselijk mosgroei. De dorpels, plinten en lijsten zullen eerst worden gereinigd met stoom. Preventief kan er eventueel nog een moswerende behandeling worden aangebracht. De voegen zullen dan waar nodig worden hersteld met een aangepaste voegmortel. Verschillende barsten kunnen worden verankerd en hersteld met een natuursteen restauratiemortel. De druipneuzen dienen te worden gecontroleerd en indien nodig terug te worden opengewerkt. Bij heel grote barsten kunnen er terug stukken worden ingelijmd.

2.4. KERAMISCH PANNENDAK

Om een blijvende waterdichting te kunnen garanderen, zullen de pannendaken van de klassenbalk en turnzaal worden vernieuwd. Verder dienen er ook maatregelen betreffende de toegankelijkheid en valbeveiliging van de daken te worden genomen. Per dakvlak worden er enkele dakvlakvensters voorzien die bereikt kunnen worden vanuit de zolder. Verder zullen er ook leeflijnen worden geplaatst die kunnen worden verankerd in de dakstructuur.

2.5. PLATTE DAKEN

De platte daken van de bijgebouwen van de klassenbalk zullen in het nieuwe ontwerp omgevormd worden tot semi-intensieve groendaken met een wortelwerende EPDM folie als basis.

2.6. BAKGOTEN

De geprofileerde houten bakgoten lijken in goede staat. Op bepaalde plaatsen is er afbladderende verf zichtbaar. De gootbekleding in zink zal volledig worden nagekeken, alle lasnaden zullen worden gecontroleerd en indien nodig wordt de volledige bekleding vervangen en opnieuw ingewerkt. De houten bakgootelementen worden tijdens de restauratie in detail opgemeten en gefotografeerd, zodat reconstructie van de beschadigde elementen, zo exact mogelijk kan uitgevoerd worden. Het hout dat behouden kan blijven, wordt behandeld en opnieuw geschilderd. De slechte stukken worden vervangen door nieuw hout, FSC-gelabeld, naar voorbeeld van de bestaande.

2.7. REGENWATERAFVOER

De zinken en kunststof regenwaterafvoeren zijn algemeen in goede staat, slechts plaatselijk dringt er zich vervanging op.

2.10. BUITENSCHRIJNWERK

Het buitenschrijnwerk is redelijk verouderd. De matige toestand van het schrijnwerk in combinatie met de geplande nieuwe ingrepen op de gelijkvloerse verdieping en de hedendaagse duurzaamheidseisen, maken dat de vervanging van het schrijnwerk opportuun. Het bestaande buitenschrijnwerk wordt vervangen door houten buitenschrijnwerk (FSC-label) met superisolerende beglazing. Deze verdeling is geïnspireerd op de originele vormgeving van het schrijnwerk, zowel qua verdeling als qua profielbreedte.

2.11. GEVELROOSTERS- EN ORNAMENTEN

De in de gevel geïntegreerde stalen verluchttingsroosters en geornamenteerde gevelankers zijn op sommige plaatsen licht roestig. Deze zullen dan ook worden ontroest en roestwerend worden behandeld.

LICHT VERVULDE GECEMENTEERDE BANDEN EN -VLAKKEN

BESCHADIGD GEVELMETSSELWERK TURNZAAL

ROESTIG GEVELANKER EN -ROOSTER

VERWEERDE ONDERREGEL BUITENSCHRIJNWERK

MOSGROEI OP RAAMKADERS EN BLAUWE HARDSTENEN DORPEL

LICHT VERVULD BAKSTEEN PARAMENT EN GECEMENTEERDE GEVELVLAKKEN

3. INTERIEUR

Het interieur is redelijk intact bewaard. De nog aanwezige waardevolle elementen worden zoveel mogelijk behouden en gerestaureerd, de minder waardevolle elementen worden verwijderd.

3.1. TERRAZZOVLOEREN, -PLINTEN EN -LAMBRISERING

De terrazzovloeren en -plinten zijn, zoals eerder vermeld, bedekt met asbesthoudende verlijmde vinyltegels. De waardevolle vloeren van hoge kwaliteit zullen terug in ere worden hersteld. Door een gespecialiseerde firma in asbestverwijdering werd reeds een proefzone uitgevoerd. Uit de gemaakte proefzone bleek dat de terrazzo in verrassend goede staat verkeerde. Slechts plaatselijk waren er enkele scheurtjes en barsten waar te nemen. De terrazzovloeren zullen eerst worden gereinigd en voorzichtig worden gezandstraald. De restauratie filosofie zal er in bestaan om de terrazzovloeren niet tot op de kleinste haarscheur te herstellen. De voorkeur wordt gegeven aan het bijwerken van de terrazzo eerder dan het volledig vervangen van grote terrazzovlakken. De steentapijt lambisering verkeerd in een goede staat, slechts plaatselijk ontbreken er kleine stukjes. De lambriseringen zullen worden gerestaureerd volgens dezelfde filosofie als de terrazzovloeren.

3.2. PLAFOND- EN WANDAFWERKING

De verschillende ruimtes van de klassenbalk worden gekenmerkt door de aanwezigheid van verlaagde plafonds. Algemeen kunnen we concluderen dat de pleisterwerkplafonds met betonnen drager in betere toestand verkeren dan de bepleisterde plafonds met houten draagstructuur. Gezien de slechte toestand van de plafonds op houten draagstructuur ter hoogte van de zolder zal de plafondafwerking er overal worden verwijderd en vervangen door nieuw pleisterwerk. De toestand van de bepleisterde wanden varieert van ruimte tot ruimte. De wanden zullen worden nagezien naar loshangende bepleistering, en worden waar nodig plaatselijk hersteld.

3.3. TRAPPEN MET TERRAZZO BEKLEDING

De betonnen trappen bekleed met terrazzo vertonen weinig slijtage. De trapbekleding wordt op dezelfde wijze gerestaureerd als de terrazzovloeren. De metalen trapneuzen zijn licht roestig en zullen worden gereinigd door middel van zandstralen. De smeedijzeren borstwering met houten handgrepen worden plaatselijk hersteld in functie van de schade.

3.4. BINNENSCHRIJNWERK EN DEURBESLAG

De toestand van het binnenschrijnwerk varieert geval per geval. De waardevolle deurtypes zullen zo veel mogelijk worden gerecupereerd en plaatselijk hersteld indien mogelijk. Bijkomend wordt er gestreefd om te werken met het bijhorende originele deurbeslag.

STERK GEDEGRADEERD MUURVLAK AAN TRAP TURNZAAL

GEBARSTEN STEENTAPIJT LAMBRISERING

LICHT ROESTIGE TRAPNEUS

STERK VERZWAKTE HOUTEN ZOLDERROOSTERING

VERLAAGDE PLAFONDS EN AFBLADEREND SCHILDERWERK IN KLASSENBAK

LATER TOEGEVOEGD EN ASBESTHOUDEND SANITAIR VOLUME

3.3. IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER EN TUIN

De opmetingsplannen van de bestaande toestand kunnen worden teruggevonden in bijlage 7.

3.3.1. Tuin met vijver

Ten zuidwesten van de scholencampus is de voormalige lusttuin gelegen die centraal doorsneden wordt door een grillige vijver. De vijver met oppervlakte van circa 830 m² wordt momenteel alleen door grond- en regenwater gevoed. De lengte van de vijver meet ongeveer 60 meter, de breedte 20 meter. Ter hoogte van de brug is de vijver op zijn smalst en meet er slechts 5 meter. Rondom de vijver loopt een kronkelig pad met het hoogste punt aan de hangbrug. De oevers zijn natuurlijk aangelegd zonder beschoeiing.

Hoewel de tuin sterk verwilderd is, kunnen er toch nog een aantal zaken worden teruggevonden van het originele concept van de voormalige lusttuin. Het terrein is zo nog erg reliëfrijk en er zijn nog verschillende oude bomen aanwezig zoals eiken, robinia, rode beuk, tamme- en paardekastanjes,... . Op lager niveau zijn er nog enkele waardevolle struiken terug te vinden zoals lijsterbes, hulst, gele kornoelje,....

ZICHT OP VIJVER EN TUIN

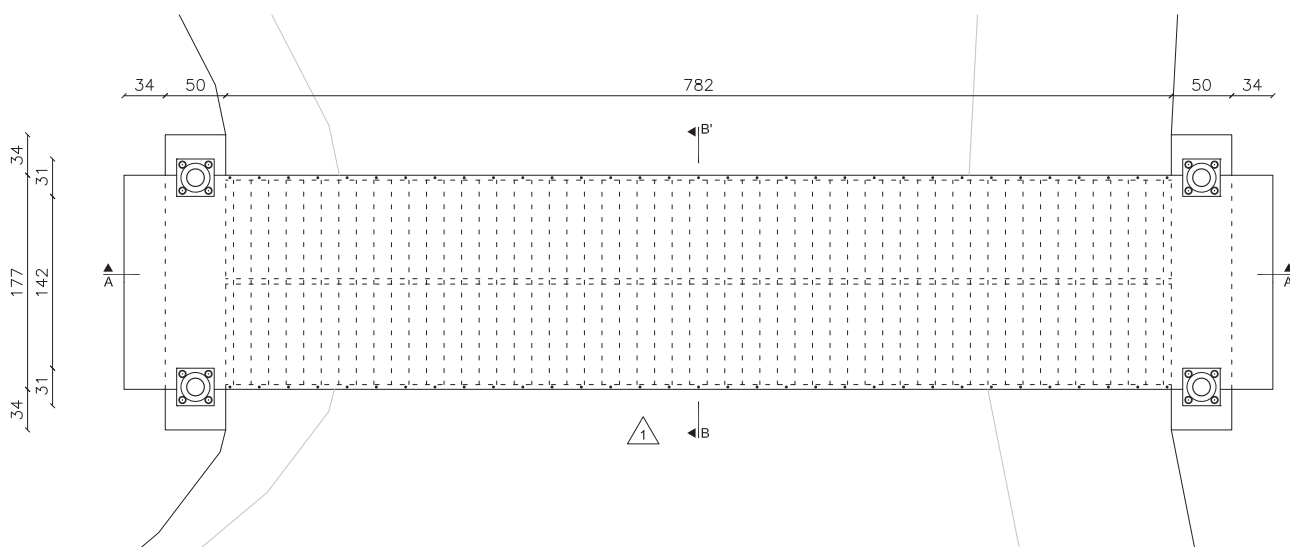

IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
OMGEVINGSPLAN - NIET OP SCHAAL

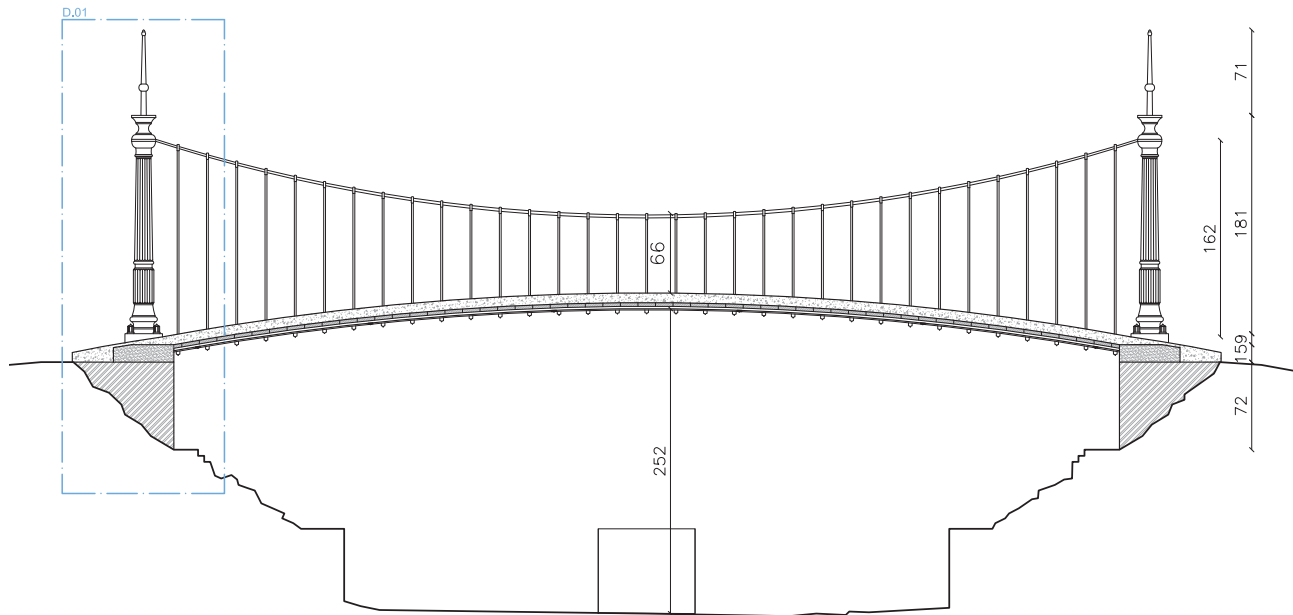
3.3.2. Hangbrug

De hangbrug, 1,70 meter breed, overspant 8 meter en rust op twee bak- en natuurstenen bruggenhoofden. Op elk van de bruggenhoofden bevinden zich twee sierlijke gecanneleerde gietijzeren pylonen, die de draagstructuur vatten. Deze pylonen zijn door middel van bouten op het natuursteen van de bruggenhoofden bevestigd. De symmetrie zorgt ervoor dat de pijlers hoofdzakelijk verticaal belast worden. Tussen twee overstaande pylonen hangt een hoofddraagkabel, volgens een kettinglijn. De hoofddraagkabel, is naar Frans voorbeeld, vervaardigd uit een bundel getrokken ijzeren draden en meet tussen de twee pylonen ongeveer 8 meter. In de hoofddraagkabel (diameter 25mm) treden normaal grote trekkrachten op. Deze krachten worden meestal aan het begin en einde opgevangen door middel van verankering in een fundering. Na onderzoek ter plaatste bleek dat deze kabels initieel door de bolornamenten van de pylonen liepen en scharnierend verankerd werden in de grond. Dit kunnen we vermoeden aangezien de initiële ankerpunten nog steeds aanwezig zijn en er nog delen van de kabels doorheen de bolornamenten steken. Aan de hoofddraagkabel hangen op regelmatige afstand (24 cm) verticale kabels of hangers. De hangers (diameter 15mm) hebben bovenaan een oog waardoor de draagkabels lopen. De hangers vervullen een bijkomende functie als borstwering. De hoogte ervan varieert in functie van de kromming van het brugdek van 166 cm aan de uiteinden tot 73 cm in het midden. Het oorspronkelijk houten brugdek wordt via drie verstijvingsliggers opgehangen aan de hoofddraagkabels door middel van de hangers. De verstijvingsliggers aan de randen werden uitgevoerd, zover kon waargenomen, als smeedijzeren L-profielen. Om de anderhalve meter worden de liggers samengehouden door smeedijzeren dwarsbanden die met bouten aan de profielen worden bevestigd.

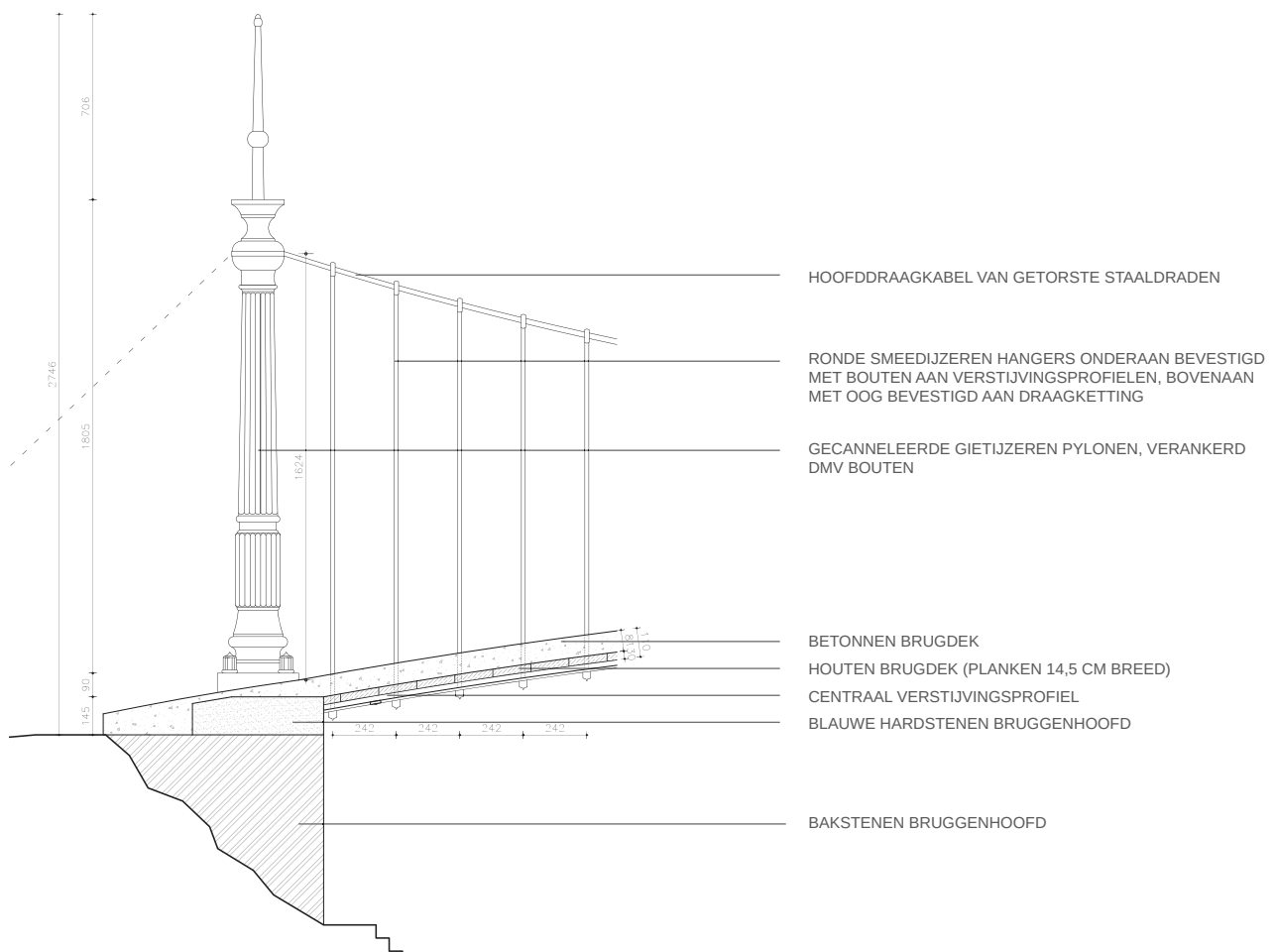
De exacte samenstelling van het gebruikte ijzer werd nog niet onderzocht. Wel kunnen er al enkele voorzichtige uitspraken worden gedaan. De gietijzeren pylonen, die bijna uitsluitend op druk werden belast, zullen waarschijnlijk van een hard type gietijzer zijn gemaakt. De ophangingsstaven en profielen zijn vermoedelijk uitgevoerd in smeedijzer omwille van de belasting op trek. Ook de wijze waarop de roestvorming zich uit wijst op het gebruik van smeedijzer. De trekkrachten in de draagketting worden ter hoogte van de lus van de verticale staven omgezet in schuifkrachten. Deze verbinding is dus maatgevend voor het draagvermogen van de gehele brug.

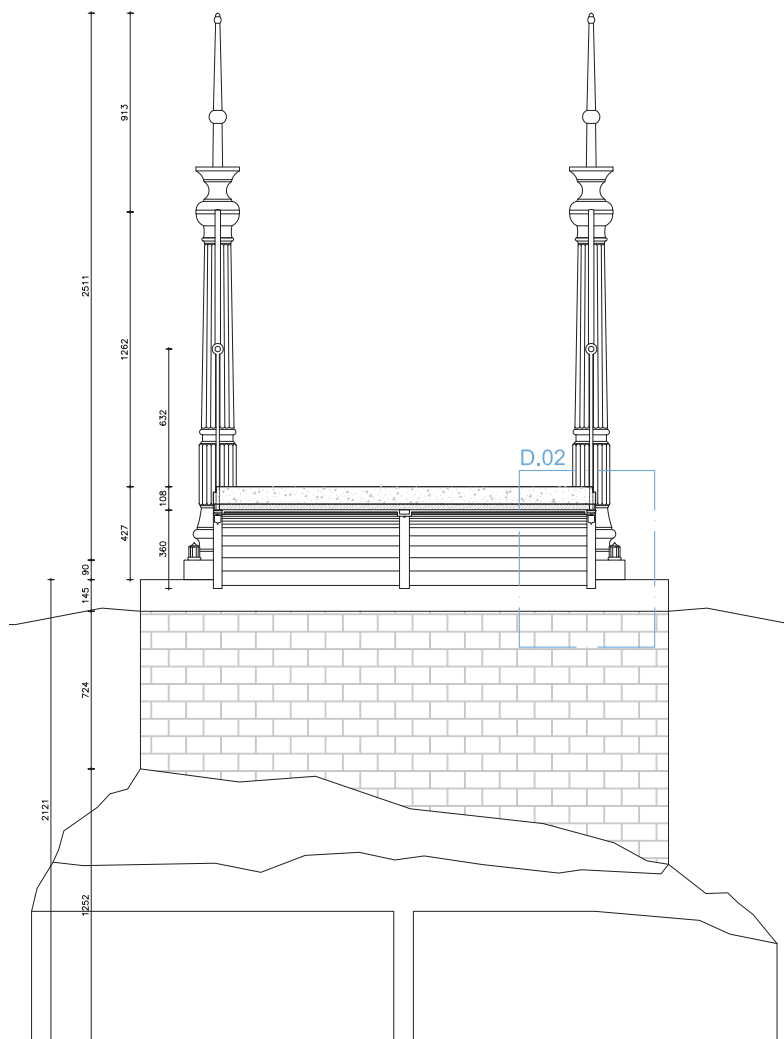
IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
HORIZONTALE SNEDE - NIET OP SCHAAL

IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
LANGSSNEDE AA' - NIET OP SCHAAL

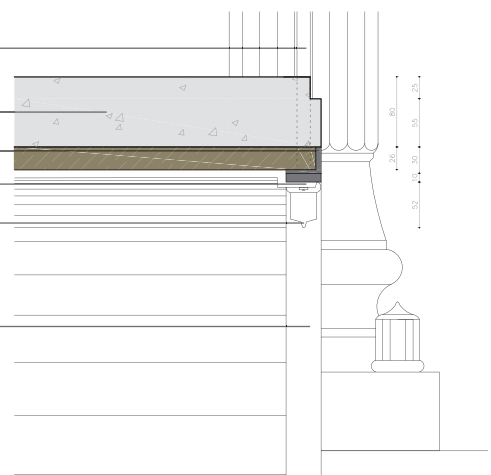
IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
DETAIL D.01 LANGSSNEDE - NIET OP SCHAAL

IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
DWARSSNEDE BB' - NIET OP SCHAAL

- RONDE SMEEDIJZEREN HANGER
- BETONNEN DRAAGVLOER BRUGDEK
- L-PROFIEL (VERSTIJVINGSLIGGER) ONDERSTEUND HET HOUTEN BRUGDEK
OPGEHANGEN AAN HANGERS
- SMEEDIJZEREN DWARSBAND HOUDT
ZIJDELINGSE L-PROFIELEN SAMEN
- BOUTEN WAARMEE DE OPHANGSTAVEN
VERANKERD WORDEN AAN DE L-PROFIELEN
- SMEEDIJZEREN BAND TUSSEN BOUTEN EN L-PROFIELEN

IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER - BESTAANDE TOESTAND
DETAIL D.02 DWARSSNEDE BB' - NIET OP SCHAAL

3.3.3. Diagnosenota

De diagnosenota geeft inzicht in de technische en fysische problemen van de hangbrug met vijver en tuin. In de nota wordt het bouwtechnisch onderzoek verwerkt en zullen al de eerste stappen richting de te nemen beheersmaatregelen worden geformuleerd.

1. TUIN EN VIJVER

De huidige contouren van de vijver zijn niet meer zo scherp zoals oorspronkelijk ontworpen door slibafzetting. De vijver is langs het water dan ook sterk begroeid met bomen en struiken. Ter hoogte van de brug is de vijverbod erg opgeslibd. Aan de zuidwestelijke oever is de waterlijn opgeschoven naar het midden toe. Op één plaats is nog een relict aan de oever aanwezig dat kan wijzen op het bestaan van een aanlegstijgertje. Het slib uit de vijver dient te worden geruimd en de oevers te worden beschoeid. Ter bestendiging van de oevers kunnen er ook een aantal oeverplanten of grassen worden aangeplant. De tuin zelf is sterk verwilderd door allerlei woekeraars zoals netels, bramen en de Japanse duizendknoop. Het opschot dient te worden gekapt en de storende wildgroei dient te worden verwijderd. Het periodiek maaien van het perceel zal noodzakelijk zijn om overwoekering tegen te gaan.

2. HANGBRUG

Door gebrekkig onderhoud en meer recente 'stabiliteitswerken' zijn er een aantal belangrijke structurele elementen verdwenen of erg gedegradeerd.

2.1. DRAAGKRACHT

Klassiek worden de pylonen van een hangbrug bijna uitsluitend verticaal belast omwille van de symmetrie van de hoofddraagkabels en is het brugdek licht en buigslap uitgevoerd. Vandaag ontbreekt de verankering van de draagkabels in de grond die de pylonen zouden moeten ontlasten. Dit maakt dat er een enorme horizontale kracht op de pylonen inwerkt. Het falen van de gietijzeren pylonen wordt echter voorkomen doordat deze lijken te zijn volgestort met beton. Ook werd het initiële houten brugdek in een latere fase van een laag beton voorzien. De brug werkt dus momenteel niet meer helemaal volgens het hangbrug-principe maar blijft mede overeind omwille van de zelfdragende boogvorm van de betonlaag op het brugdek. Het originele werkingsprincipe van de brug dient te worden hersteld. Een exacte studie van het draagvermogen van de brug is daarom aangewezen.

2.2. BRUGGENHOOFD

De bruggenhoofden zijn sterk verweerd. Het metselwerk brokkelt af en er ontbreken geregeld enkele stenen. Ook zijn verschillende barsten en verschuivingen zichtbaar. Het voegwerk is overal flink uitgespoeld. Het metselwerk zal deels hersteld, deels vernieuwd moeten te worden. De bestaande voegen dienen te worden hersteld en hervoeegd met aangepaste voegmortel. De te recupereren bakstenen dienen zacht te worden gereinigd. De blauwe hardstenen delen zijn in iets betere staat. Toch vertonen

de stenen op een aantal plaatsen barsten en zijn deze licht bedekt met mosgroei. De blauwe hardsteen moeten voorzichtig worden gereinigd. De gebarsten voegen kunnen worden hersteld met een aangepaste restauratiemortel.

2.3. GIETIJZEREN PYLONEN

De toestand van de gietijzeren pylonen is behoorlijk, toch zijn ze allen onderhevig aan roest. De talloze verflagen bladderen sterk af. Bij één van de pylonen ontbreekt de bekroning. Origineel waren de pylonen ook hol voorzien, nu zijn deze volgestort met beton. De gietijzeren kolommen dienen in de eerste plaats te worden ontroest en opnieuw te worden voorzien van een afwerklaag. De ontbrekende elementen moeten worden gereconstrueerd naar origineel model.

2.4. HET BRUGDEK

Het originele houten brugdek wordt bedekt met een laag beton. Het hout is op verschillende plaatsen weggerot. In de eerste plaats dient het later toegevoegde betonnen dek te worden verwijderd. Het houten brugdek moet worden vervangen door een duurzame houtsoort en voorzien van een beschermende afwerklaag.

2.5. HANGKABELS

De kabels die de pylonen met de grond verankeren zijn weg. De hangkabels zijn nog in vrij behoorlijke toestand, maar toch bedekt met ontelbare afbladderende verflagen. Op een aantal plaatsen zijn de kabels erg uitgedund. Bij restauratie zou het originele concept van de verbinding van de pylonen met de grond terug moeten worden hersteld. Er dient dan worden nagedacht over de verankering in de grond gezien dit niet onbeschermd mag gebeuren. Verder zal er in functie van het draagvermogen moeten worden nagegaan of de kabels dienen te worden vervangen. Indien deze kunnen worden behouden is ontroesting aangewezen.

2.6. HANGERS

Verschiede hangers staan krom en lijken niet meer onderworpen aan trekkrachten. De meeste van de kabels zijn echter nog in een behoorlijke staat. Bij restauratie moet er worden getracht zoveel mogelijk van het origineel materiaal te behouden en te ontroesten.

2.7. SMEEDIJZEREN VERSTIJVINGSLIGGERS

De verstijvingsliggers zijn ernstig verroest. Het roestend smeedijzer van de liggers wordt zichtbaar laagje per laagje uit elkaar gedrukt. Het volume van de zijliggers is sterk toegenomen hierdoor is de profilering niet meer duidelijk zichtbaar. Door het expansieve karakter van de roestende profielen wordt ook het houten brugdek aangetast. Naar alle waarschijnlijkheid zullen deze onderdelen moeten worden vervangen naar origineel model. De boutverbindingen dienen te worden herbekeken in functie van het draagvermogen.

4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN

In deze fase worden de erfgoedwaarden gesitueerd en beschreven. Het beschermingsbesluit met bijhorend beschermingsdossier, indien van toepassing, wordt hierbij als vertrekpunt genomen. De waardenstelling wordt enkel gebaseerd op de cultuurhistorische waarden, los van de bouwtechnische toestand, gebruikersbelangen, eventuele ontwerpoverwegingen en financiële aspecten.

Het hoofdstuk is een soort samenvatting van het eerste deel van het beheersplan en vormt het scharnier- en vertrekpunt voor de volgende delen van het beheersplan. Het detailniveau waarop de waardebepaling gebeurt hangt onder andere af van de beoogde werkzaamheden binnen de looptijd van het beheersplan.

4.1. NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW

Het neoclassicistische hoofdgebouw werd in 2005 beschermd als monument omwille van zijn historische waarde, en meer bepaald de architectuurhistorische- en de sociaal-culturele waarde.

HISTORISCHE WAARDE

Het imposant gebouw dat het begin van de huidige Leegstraat domineert, werd gebouwd in 1877 als voormalige gemeentelijke jongensschool ter vervanging van een eerste schoolgebouw dat moest verdwijnen voor de aanleg van het nieuw kanaaltracé. Het gebouw is een ontwerp van de Gentse architect Edmond de Perre-De Montigny, die voor Zelzate ook het eerste gemeentehuis en de nieuwe Sint-Laurentiuskerk realiseerde. Het gebouw van de oorspronkelijke gemeentelijke jongensschool, aangepast en omgevormd tot Rijksmiddelbare school en later tot Koninklijk Atheneum en Middenschool is een materiële getuige van de geschiedenis van de schoolstrijd en het belang van het openbaar onderwijs in de gemeente. Door zijn behouden stilistische kwaliteiten en beeldbepalend karakter is het gebouw nog een zeldzaam getuige van het 19de-eeuws architecturaal patrimonium van Zelzate dat door grote infrastructuurwerken, oorlogsschade en urbanisatie onherkenbaar veranderde.

ARCHITECTURALE WAARDE

Het neoclassicistisch schoolgebouw past binnen de populariteit van de stijl die algemeen werd gebruikt voor openbare gebouwen en scholen in het toen nog jonge koninkrijk België. Het gebouw is sober afgewerkt en voornamelijk horizontaal gericht door toepassing van kordons en een klassiek bekronend hoofdgestel, omlijste muuropeningen met frontonbekroning en geprononceerde schijnvoegen. Met zijn uitgesproken neoclassicistische vormgeving, symmetrische opbouw met kenmerkende U-vormige aanleg en Ionische pilasters is het gebouw één van de rijker uitgewerkte ontwerpen binnen het omvangrijke oeuvre van de architect. De aanpassingen met portaaltjes, verbonden door een fraai ijzeren art decohek door architect L. De Schilder in 1925 en de verhoging van de middenvleugel door architect G. Bontinck in 1933 bepalen het huidige voorkomen van het gebouw.

SOCIAAL-CULTURELE WAARDE

Het schoolgebouw wordt nog steeds gebruikt als school en blijft zo een actieve rol spelen in het educatieve systeem in Zelzate. Bijkomend is de school is een getuige van de opvattingen die aan het begin van de 19de eeuw heersten in verband met de onderwijscultuur.

ARTISTIEKE WAARDE

Het interieur van het schoolgebouw wordt toch nog op verschillende plaatsen gekenmerkt door een uniforme terrazzo vloerafwerking. Bij de verbouwingen van het monument in 1926 en 1933 werd er namelijk stelselmatig gekozen om het interieur af te werken met terrazzo. Het gebruik van terrazzo is typerend voor de periode aan het begin van de 20ste eeuw. Het waren voornamelijk geëmigreerde Italianen die dit soort vloeren bij ons introduceerden. Gezien de hoge kwaliteit van de terrazzo, zeer fijne granulaten vermengd met weinig cement, kunnen deze naar alle waarschijnlijkheid worden toegeschreven aan Italiaanse ambachtslui. De terrazzo-afwerking is een getuige van het kunstzinnig streven van de mens in het verleden. Naast de terrazzo is het hekwerk, dat sinds 1925 het voorhofje aflijnt, een mooi voorbeeld van artdecosiersmeedkunst en getuigt het van kunstzinnig vakmanschap.

HERKENBAARHEID

Ondanks de aanpassingen die gebeurden aan het monument bleven de algemene en beeldbepalende elementen van het schoolgebouw bewaard. De sobere architectuur en typologie maken dat het monument vandaag nog steeds duidelijk herkenbaar is als schoolgebouw.

REPRESENTATIVITEIT

De school is typerend voor het oeuvre van de Gentse architect Edmond de Perre-De Montigny. De Perre-De Montigny was in de provincie Oost-Vlaanderen vooral bekend omwille van het groot aantal officiële gebouwen, gemeentescholen, gemeentehuizen, kerken en pastorieën die onder zijn leiding tot stand kwamen. Hiervoor hanteerde hij een overwegend sobere neoclassicistische vormtaal.

4.2. KLASSENBAK MET TURNZAAL

De klassenbak met turnzaal en overdekte luifel van de voormalige gemeentelijke jongensschool zijn vastgesteld op de inventaris onroerend erfgoed.

HISTORISCHE WAARDE

De klassenbak met turnzaal en overdekte luifel, toegevoegd door architect Leon De Schilder in 1925, zorgden ervoor dat de jongensschool zijn huidige U-vormige plattegrond kreeg. De gebouwen zijn een materiële getuige van het belang van het openbaar onderwijs in de gemeente.

ARCHITECTURALE WAARDE

De gebouwen passen architecturaal binnen de gangbare vormtaal voor schoolgebouwen aan het begin van de 20ste eeuw. De gebouwen vertonen een sterke samenhang met het beschermde gedeelte. De sobere, strakke en ritmische uitstraling van de klassenbak vertaalt zich in de planmatige opbouw van dit bouwdeel. Deze kenmerkt zich door een strakke repetitie van ruime klassen aan de speelplaatszijde geflankeerd door brede circulatiegangen. Ruime vierkante vensters met roedeverdeling verlichten de klassen aan de speelplaatszijde en de brede circulatiegangen erachter. De gangen worden met elkaar verbonden door twee monumentale bordestrappen.

ARTISTIEKE WAARDE

Het interieur van het schoolgebouw is, net zoals bepaalde delen in het monument, grotendeels voorzien van door een uniforme terrazzo vloerafwerking. Ook tijdens latere verbouwingen werd er stelselmatig gekozen om het interieur af te werken met terrazzo. Het gebruik van terrazzo in schoolgebouwen is een typerend voor de periode aan het begin van de 20ste eeuw. Gezien de hoge kwaliteit van de terrazzo, zeer fijne granulaten vermengd met weinig cement, kunnen deze naar alle waarschijnlijkheid worden toegeschreven aan Italiaanse ambachtshandwerkers. De terrazzoafwerking is een getuige van het kunstzinnig streven van de mens in het verleden.

4.3. IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER EN TUIN

Op 27 mei 2005 werd de ijzeren hangbrug met vijver beschermd als monument wegens architectuurhistorische- en industrieelarcheologische waarde. De tuin werd vastgesteld op de inventaris onroerend erfgoed.

ARCHITECTUUR-HISTORISCHE WAARDE

De ijzeren hangbrug met vijver en tuin zijn getuigen van de verspreiding van lusttuinen naar Engels voorbeeld in België gedurende de 19de eeuw. Het glooiende terrein met kronkelig pad omheen een serpentine vormige vijver in combinatie met oude boomgroepen zijn typerend voor de Engelse landschapsstijl. De sierbrug vormde, zoals gebruikelijk was, een luxueuze toevoeging in de lusttuin en diende om een zelf gecreëerde hindernis te overwinnen. De brug vormt nog steeds een architecturale geste in het schijnbare natuurlijke landschap en biedt de wandelaar een mooi zicht over het perceel van de tuin.

INDUSTRIEEL - ARCHEOLOGISCHE WAARDE

Als miniatuurhangbrug van het type hangbrug met een draagstructuur gevat tussen gietijzeren pylonen en draagkabels bestaande uit een bundel getrokken ijzeren draden, is dit sierhangbrugje zeer illustratief voor de ontwikkeling van de burgerlijke bouwkunde in de 19de eeuw. De brug weerspiegelt namelijk enkel belangrijke stappen in het bouwen van ijzeren hangbruggen. De gietijzeren pylonen, de hangkabels, de hangers, de smeedijzeren profielen, bouten en houten brugdek passen dan ook binnen de vernieuwde constructieve opvattingen van die tijd.

TECHNISCHE WAARDE

De jarenlange verwaarlozing en het gebrek aan onderhoud maken dat alle elementen, uitgezonderd het betonnen brugdek dat over het houten brugdek werd gestort, origineel zijn. De brug toont dus nog de opbouw van de in de 19de eeuw gebruikte kabels, profielen en verbindingen.

ENSEMBLEWAARDE

De grillige vijver met bijhorende brug zijn de laatste getuigen van een landschapstuin, aangelegd bij een burgerhuis uit het laatste kwart van de 19de eeuw. De vijver en brug zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zijn belangrijk voor de belevingswaarde van het tuinperceel. Ook maakt de brug deel uit van de wandeling op rond de vijver.

ZELDZAAMHEID

Gezien er in België geen historische hangbruggen zijn bewaard kan de geschiedenis van dit type enkel worden geïllustreerd aan de hand van miniaturen: sierhangbruggen in publieke parken en kasteeltuinen. Voor Vlaanderen zijn slechts een zestal types bekend, daterend van 1824 tot 1905 met overspanningen tussen 8 en 28 meter. De hangbrug in Zelzate is dus een zeldzame getuige van dergelijk type brug in onze streken.

5. VISIE OP TOEKOMSTIG BEHEER

Dit hoofdstuk geeft een onderbouwde visie op het beheer en de beheersdoelstellingen die er uit voortvloeien. In de visie wordt geëxpliciteerd welke richting er de komende 20 jaar zal worden uitgegaan met het onroerend erfgoed. De beheersdoelstellingen worden vervolgens in afzonderlijke punten beschreven en verantwoord op basis van de waarden van het onroerend goed.

De doelstellingen worden opgesplitst in hoofd -en nevendoelestellingen. De hoofddoelestelling gaat steeds uit van het behoud, de verbetering of het herstel van de waarden die aan de grondslag van het onroerend goed liggen. De nevendoelestellingen bevatten beheeropties die nodig zijn om het onroerend erfgoed te valoriseren of in regel te stellen met andere beleidsdoelstellingen of regelgevingen. De toekomstvisie wordt ten slotte planmatig verduidelijkt. De effectieve maatregelen worden pas beschreven in hoofdstuk 6.

5.1. NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW

5.1.1. Hoofddoelestelling

Het essentiële uitgangspunt van de herwaardering van het beschermd monument bestaat er in om 19de eeuwse uitstraling van dit neoclassicistische gebouw aan te zuiveren en het monument terug te laten functioneren als het gelaat en uithangbord van de school. Het herstel en herwaardering van de erfgoedwaarden is hierbij essentieel. Hierbij dient de typerende historische tweedeling tussen de representatieve voorgevel en de eenvoudigere achterkant te blijven behouden. De aanpassingen met portaaltjes in 1925 en de verhoging van de middenvleugel in 1933 bepalen mee de huidige toestand van het monument en zullen vanuit dezelfde invalshoek worden geherwaardeerd. Tijdens deze verbouwingen werd er namelijk telkens geprobeerd om naadloos aan te sluiten bij de oorspronkelijke neoclassicistische architectuur. Dit was zeker het geval bij de gevels zichtbaar van op straat aangezien het arduinen lijstwerk en de bakgoten met tandlijst werden doorgetrokken in de nieuwe toegevoegde bouwvolumes. Ook kregen de nieuwe rechthoekige bovenvensters, naar analogie met de bestaande, dezelfde geriemde omlijsting en geprofileerde bovendorpel. Aan de achtergevel zijn de verschillende bouwfasen vandaag nog duidelijk afleesbaar. Toch werd er ook in het verleden getracht om de speelplaats-gevels op elkaar af te stemmen. Dit wordt onder andere bewezen de keuze voor in het zicht gelaten baksteenmetselwerk en de doorlopende gecementeerde banden.

Bij de voorgevel zal het oorspronkelijke neoclassicistische karakter worden teruggebracht. Het in een later fase toegevoegde zijgebouw, dat de oorspronkelijke symmetrie van het monument verstoord, dient te worden gesloopt. Achteraan zullen de beheersmaatregelen worden genomen in functie van de eenheid met de aangrenzende typologie van de klassenbalk. In tegenstelling tot de voorgevel, zal de tweedelige bouwphase aan de middenvleugel hier wel zichtbaar blijven. De bestaande overdekte luifel wordt verwijderd in functie van de renconversie van de huidige turnzaal als centrumgebouw. Historisch gezien is de tweedeling tussen voor- en achterkant het duidelijkst leesbaar aan de zuidwestgevel. De rijk afgewerkte gevel van de zijvleugel sloot zo mooi aan bij het representatieve karakter van de voorgevel, terwijl het eenvoudig voorkomen van de zijgevel van de middenbouw meer aansluiting vond bij de 'achterkant' van het monument. De zuidwestgevel werd in de loop der jaren echter sterk verbouwd. De verschillende bouwsporen- en littekens worden momenteel onder een dikke cementlaag verborgen. Verschillende nieuwe raamopeningen werden op niet harmonieuze wijze in de gevel gemaakt en de originele rondbogige vensters op de gelijkvloerse verdieping verdwenen. Ook de originele rotsbepoelstering met versieringen op de pilasters en rondom de rondboogvensters is niet meer aanwezig. Het originele karakter van de zuidwestgevel wijzigde dus ingrijpend. In het straatbeeld vervult de zijgevel echter een beeldbepalende rol en verdient dus te worden geherwaardeerd. Hierbij is het de bedoeling de initiële opdeling tussen voor- en middenbouw terug zichtbaar te maken. De noordoost gevel wordt na het slopen van de in een latere fase toegevoegd bouwvolume terug zichtbaar. Deze gevel zal naar analogie van de zuidwestgevel worden gereconstrueerd met muurpilasters, rondboogvensters, blauwe hardstenen plint en kordonlijsten.

De latente kwaliteiten van het interieur van het gebouw (genereuze ruimtes, lichtinval, elegante soberheid,...) worden aangescherpt binnen de hedendaagse herbestemming als schoolgebouw. De historische tweedeling tussen zij- en middenvleugels vormt ook het uitgangspunt bij de herwaardering van het interieur van het monument. Het interieur van de zijvleugels wordt zoveel mogelijk terug hersteld volgens de 19de-eeuwse soberheid. Het interieur van de middenvleugel dat in de jaren 1926 en 1933 sterk werd verbouwd zal worden gerevaloriseerd volgens deze tijdsperiode en in overeenstemming met de aangrenzende klassenbalk die is opgenomen op de inventaris bouwkundig erfgoed.

5.1.2. Nevendoelstellingen

Hoewel de voormalige jongensschool zijn functie als school blijft behouden dient het monument geschikt te worden gemaakt voor de onderwijskundige en bouwtechnische eisen van vandaag. De monumentenstatus zal dan ook zo goed als mogelijk worden verzoend met de eisen van het moderne onderwijs en een duurzaam gebruik.

De aanpassingen in functie van een duurzaam gebruik gebeuren dus met respect voor de vastgestelde erfgoedwaarden. Het nieuwe programma zal zo worden ingevuld volgens de typologische logica van het gebouw. In de lijn van de oorspronkelijke bestemming worden in de rechtere vleugel de meer representatieve functies (directie, secretariaat, leraarskamers, bespreekruimtes) gehuisvest die ook aansluiten bij de karakteristieke uitstraling van het monument. Eveneens naar analogie met de initiële planopbouw wordt er een doorsteek geïntroduceerd naar de rechtergevel zodat er een vlotte verbinding ontstaat naar de huidige basisschool, de toekomstige kleuterschool. In de middenvleugel op het gelijkvloers wordt de refter voor de kleuters ondergebracht. Deze ruimte ligt strategisch tussen de keukens en de toegang aan de zijde van de kleuterschool. In de linkervleugel, waar we nog de typologie en structuur van de voormalige bestuurderswoning terugvinden, worden de lokalen op de begane grond voorbehouden voor de nevenfuncties van de naastgelegen keukens. Op de verdieping worden kleinere klassen voorzien. Op de eerste verdieping worden vier klassen voor de lagere school voorzien. De zolderverdiepingen zelf hebben een beperkte beschikbare hoogte en zullen functioneren als berging. De huidige connectie tussen het monument en de klassenvleugel is minimaal, gekunsteld en weinig leesbaar. En hoewel de bestaande invulling tussen beide gebouwen beschermd is stellen we voor om hier beperkt te slopen. Gezien de sterke degradatie en het ontbreken van enige architecturale waarde lijkt deze ingreep zeker verdedigbaar. In de plaats hiervan komt een zeer helder, hedendaags scharniergebouw dat op een bijna evidente manier de twee bouwdelen met elkaar verbindt. Het betreft een eenvoudig, praktisch invulvolume waarvan het heldere, functionele open karakter accordeert met de sfeer van het monument en de klassenvleugel, dit los van de hedendaagse vormtaal. De aanpassingen houden dus zo optimaal mogelijk rekening met de integrale toegankelijkheid van het historische gebouw.

Een andere parameter voor een duurzaam beheer is de budgettaire haalbaarheid van het onderhoud van het monument in de toekomst. Ondanks dat gebruikers een duidelijke meerwaarde ervaren bij het verblijf in een monumentaal schoolgebouw zijn de exploitatielasten en onderhoudslasten voor scholen vaak hoog. Bij het opstellen van terugkerende onderhoudsmaatregelen en -werkzaamheden in dit beheersplan zal de budgettaire haalbaarheid dus telkens worden afgewogen. Indien er nieuwe materialen worden aangewend zullen deze eenvoudig zijn in uitvoering en onderhoudsvriendelijk.

Vanuit een duurzame toekomstvisie is het logisch de aanwezige asbestvervuiling te saneren tijdens de renovatie en restauratie van het project, zodat de lagere school zijn intrek kan nemen in een gezond en leefbaar gebouw. Het terug herstellen van de terrazzovloer is, naast een erfgoedkundige keuze, dus ook een duurzame. Op deze manier zal er terug een slijtvaste, originele en onderhoudsvriendelijke vloer worden verkregen. Het niveau van de vloerafwerking sluit perfect aan op de bestaande (te behouden) trappen, waardoor de toegankelijkheid van het gebouw gewaarborgd blijft.

De thermische optimalisatie zal vanuit bouwfysisch oogpunt zeer omzichtig worden benaderd. De voorziene verbeteringen zullen het beeldbepalend karakter van de historische gebouwen niet wijzigen. Toch wordt er getracht zo goed als mogelijk te voldoen aan de minimale eisen qua isolatie en ventilatie.

STRAATGEVEL MONUMENT - BESTAANDE TOESTAND

STRAATGEVEL MONUMENT - NIEUWE TOESTAND

ZIJGEVEL MONUMENT - BESTAANDE TOESTAND

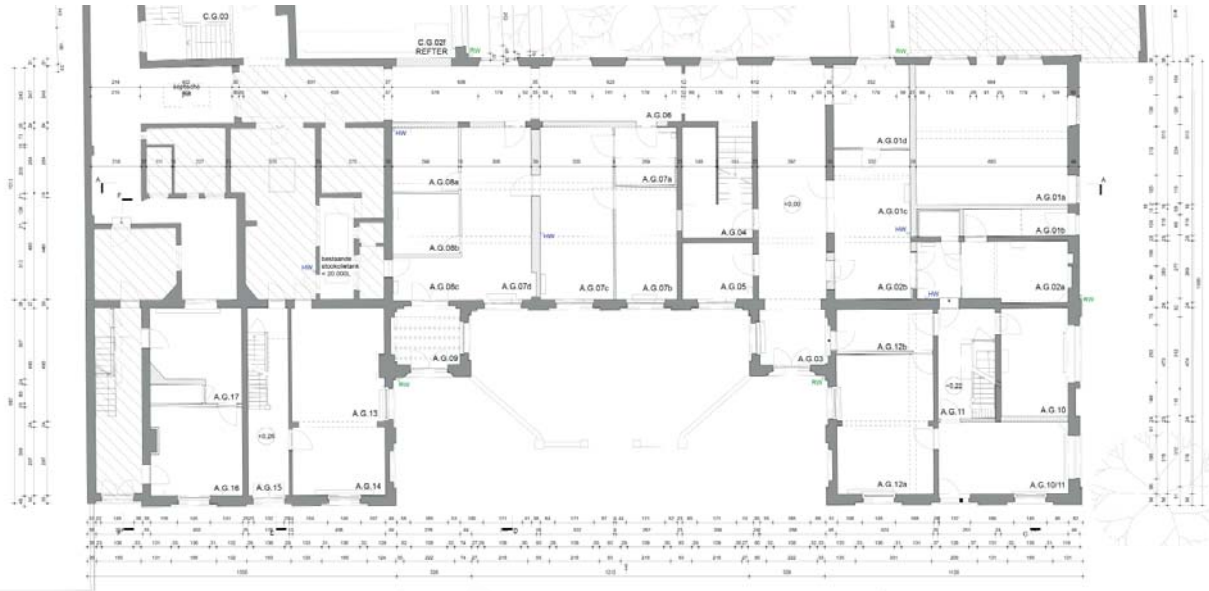
SPEELPLAATSGEVEL MONUMENT - BESTAANDE TOESTAND

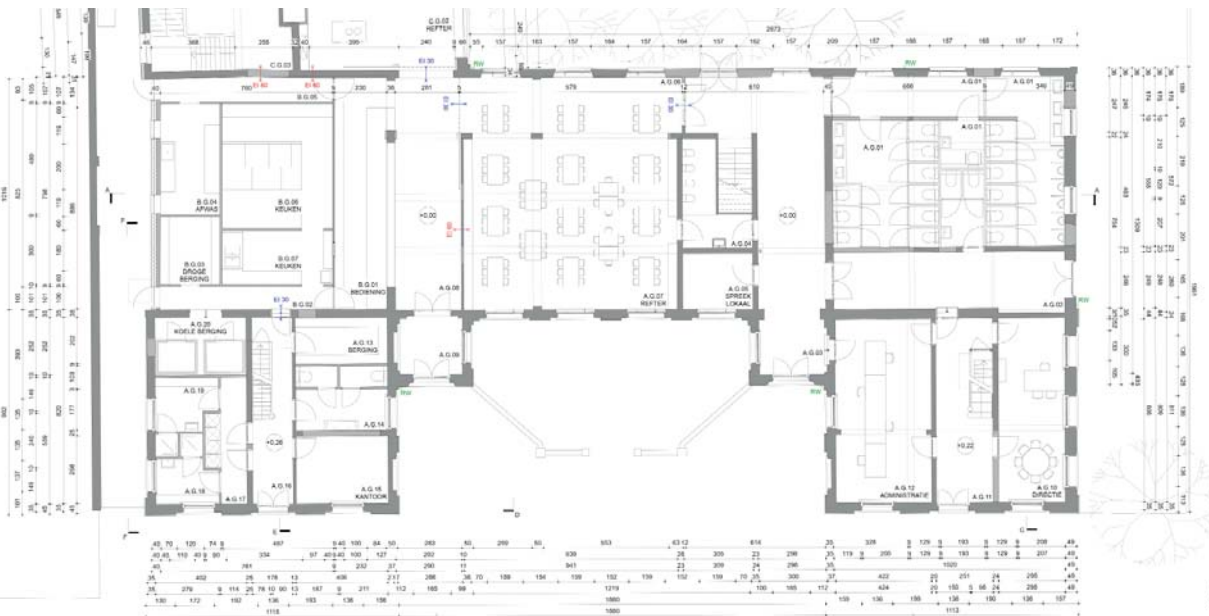
ZIJGEVEL MONUMENT - NIEUWE TOESTAND

SPEELPLAATSGEVEL MONUMENT - NIEUWE TOESTAND

PLAN NIVEAU 0 - BESTAANDE TOESTAND, NIET OP SCHAAL

PLAN NIVEAU 0 - NIEUWE TOESTAND, NIET OP SCHAAL

5.2. KLASSENBAK MET TURNZAAL

5.2.1. Hoofddoelstelling

Het beheer van de klassenbak beoogt het behoud van het kenmerkende uitzicht en de waardevolle interieur-elementen. Concreet veronderstelt dit het behoud van de sobere en ritmische uitstraling van de gevels, de strakke repetitie van ruime klassen met brede circulatiegangen, de monumentale bordestrappen, de terrazzo-vloerafwerking en de art-decogetinte decoratieve elementen.

De bestaande turnzaal zal worden gerenoveerd en geconverteerd tot centrumgebouw met respect voor de kenmerkende typologie van het gebouw. Hiertoe wordt in eerste instantie de bestaande overdekte speelplaats verwijderd waardoor de polyvalente ruimte 'vrij' komt te staan en haar centrale rol ook architecturaal kracht wordt bijgezet. Bovendien draagt het wegnippen van deze constructie eveneens bij tot de beoogde verhoging van de leesbaarheid van de site. De buitenspeelplaats aan de linkervleugel krijgt een sterke visuele en fysieke link met de grote buitenruimte achter de kleuterschool. Gezien de overdekte luifel reeds verschillende keren werd aangepast en een vreemde aansluiting maakt met het beschermde monument lijkt het slopen hiervan een gegronde keuze. Ook de niet waardevolle aanbouw aan de zuidoostelijke kopgevel wordt gesloopt.

5.2.2. Nevendoelstellingen

De aanpassingen in functie van een duurzaam gebruik gebeuren dus met respect voor de vastgestelde erfgoedwaarden. Het nieuwe schoolprogramma wordt ingevuld volgens de typologische logica van het gebouw. Op het gelijkvloers wordt er een grote refter geïntegreerd met een capaciteit van 300 leerlingen. Op de eerste en tweede verdieping komen telkens vier klaslokalen met bijhorende sanitaire ruimtes en berging. Doordat de populariteit en dus ook de populatie van de school nog steeds groeit is het niet uitgesloten dat deze extra capaciteit op korte termijn noodzakelijk zal blijken. Daarom zullen de laatste vier traveeën van de linkervleugel fungeren als overdekte buitenruimtes. Deze inpandige terrassen kunnen tussen de schooluren worden gebruikt als verblijfsruimtes maar ook tijdens de schooluren kunnen hier openluchtklassen georganiseerd worden. De zolder zal dienst doen als technische ruimte. De huidige turnzaal zal programmatorisch worden opgeladen (turnzaal, voor- en nabewaking, recepties, klasfeestjes, theater, binnenspeelplaats bij slecht weer,...) zodat het op functioneel vlak de katalysator wordt van het vernieuwingsproject van de schoolsite.

Het algemene streefdoel van de renovatie van de scholensite bestaat er in om de kwaliteit en de logica van de beschikbare buitenruimtes gevoelig op te krikken. Op deze manier zal het complex op een duurzame manier blijvend worden gebruikt. Een nieuwe lichte luifelstructuur zal zo de klassenbak verbinden met het gerenoveerde centrumgebouw. Deze architecturale link heeft ook een essentiële functie als overdekte speelruimte en beschermde wandelzone tussen de desbetreffende gebouwen. Bovendien fungeert deze elegante luifel als hedendaagse interpretatie van de voormalige ommuring.

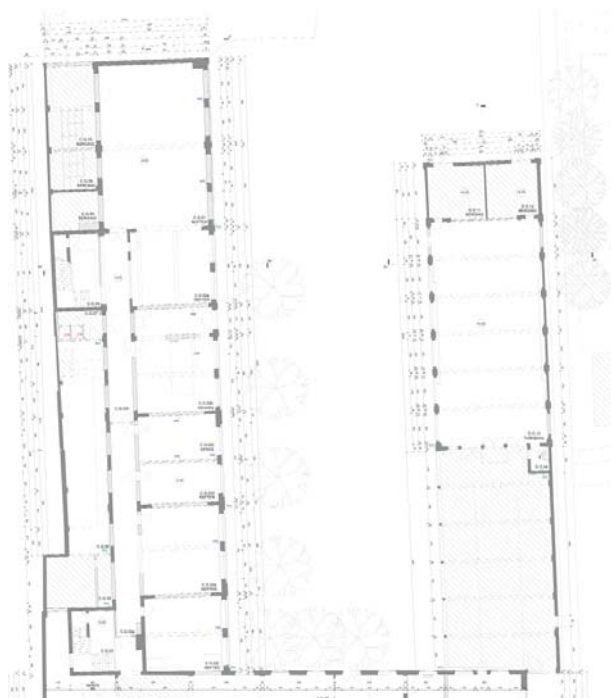
Bij de renovatie van de klassenbak zal de nodige aandacht worden geschonken om het geheel op een duurzame manier te herwaarderen. De nieuwe technische ingrepen worden met de nodige zorg in het gebouw ingepast. Om de waardevolle schoolgebouwen te ontlasten zal de nieuwe stookruimte echter worden voorzien in de nabijgelegen sporthal die buiten het eigenlijke beheersplan ligt. De klassenbak zal, om tegemoet te komen aan de laatste eisen betreffende duurzaamheid, worden geïsoleerd aan de binnenkant zodat het huidige karakteristieke bakstenen uitzicht blijft behouden. Vanuit een duurzame toekomstvisie zal de asbestvervuiling worden gesaneerd tijdens de voorziene renovatie en restauratie. Het terug herstellen van de terrazzovloer is, naast een erfgoedkundige keuze, dus ook een duurzame. Op deze manier zal er terug een slijtvaste, originele en onderhoudsvriendelijke vloer worden verkregen. Het niveau van de vloerafwerking sluit perfect aan op de bestaande (te behouden) trappen, waardoor de toegankelijkheid van het gebouw gegarandeerd blijft. Midden in de ruimtes van de inpandige terrassen zal een liftinstallatie voor het volledige gebouw worden voorzien zodat het volledige gebouw toegankelijk wordt voor andersvaliden. Deze nieuwe lift zal via de klassenbak ook toegang geven tot de klassen op de verdieping van het monument.

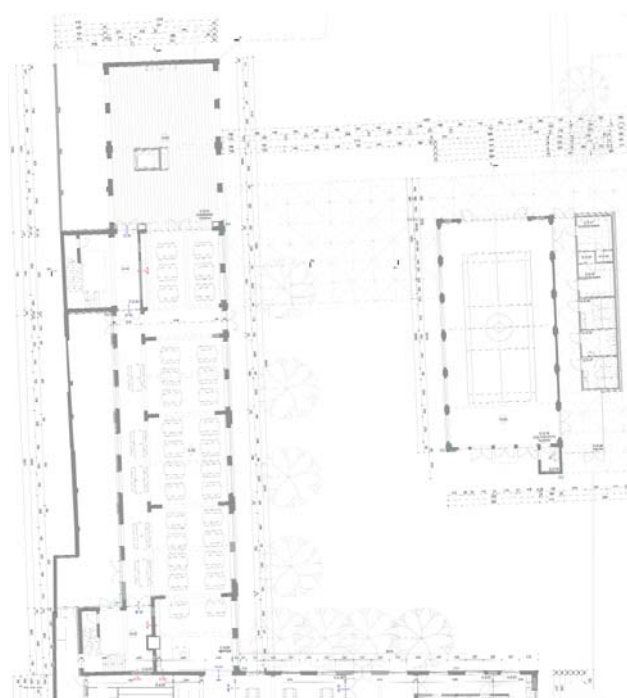
SFEERBEELD NA RENOVATIE MET VOORAAN DE TURNZAAL EN ACHTERAAN DE KLASSENBAK MET INPANDIGE TERRASSEN

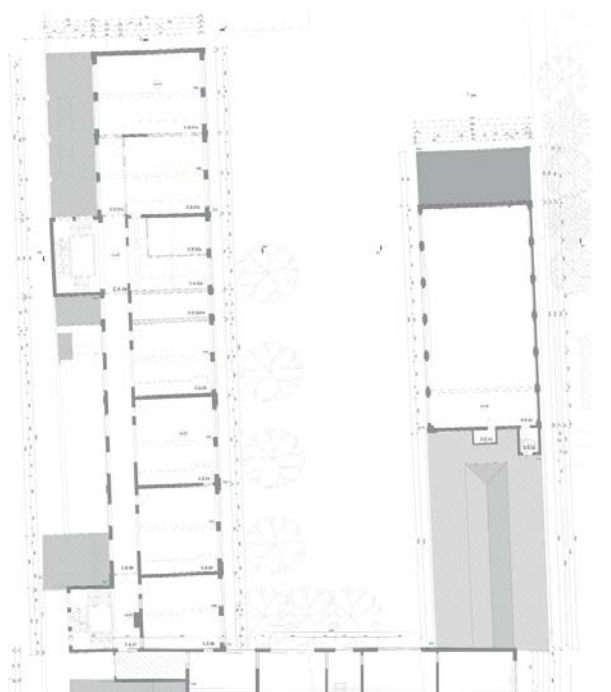
SFEERBEELD VAN DE TOESTAND OP DE SPEELPLAATS NA RENOVATIE MET TURNZAAL ALS VRIJSTAAND CENTRUMGEBOUW

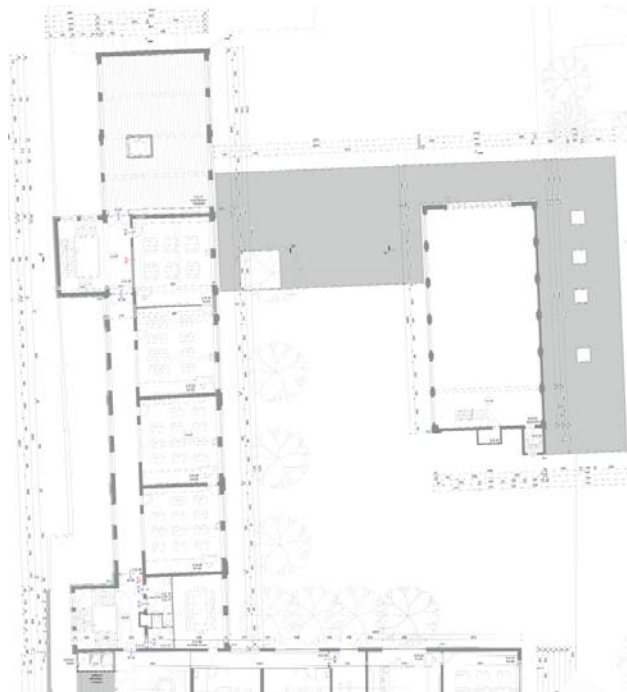
PLAN NIVEAU 0 - BESTAANDE TOESTAND

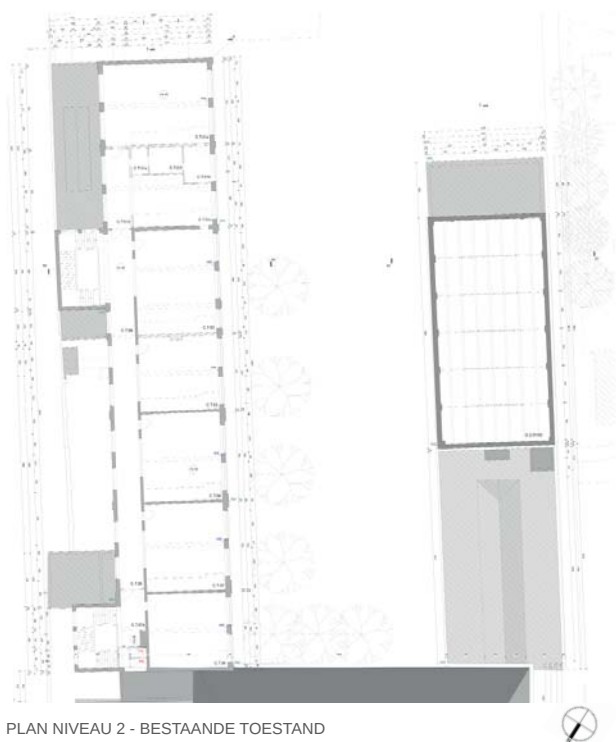
PLAN NIVEAU 0 - NIEUWE TOESTAND

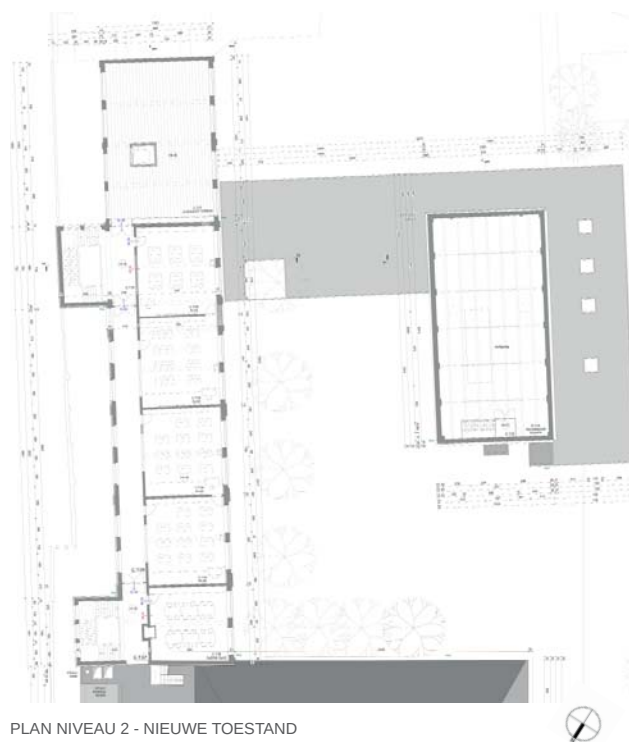
PLAN NIVEAU 1 - BESTAANDE TOESTAND

PLAN NIVEAU 1 - NIEUWE TOESTAND

PLAN NIVEAU 2 - BESTAANDE TOESTAND

PLAN NIVEAU 2 - NIEUWE TOESTAND

5.3. IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER EN TUIN

Gezien de ijzeren hangbrug met vijver zelf onvoldoende economische opbrengst genereert om het reguliere onderhoud te bekostigen, kunnen beide relicten worden erkend als ZEN-erfgoed. Onder ZEN-erfgoed verstaat men; 'de beschermde onroerende goederen of onroerende goederen gelegen in een erfgoedlandschap, of een deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt, dat niet van dien aard is dat het economisch nut kan hebben, en dat uitdrukkelijk als dusdanig erkend is in de beslissing waarbij het beheersplan werd goedgekeurd'. Door het Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen werd deze erkenning goedgekeurd op het afdelingsoverleg van 19.05.2016. De lijst van ZEN-erfgoed opgenomen in dit beheersplan kan worden teruggevonden in bijlage 3.

5.3.1. Hoofddoelstelling

Het herstel, onderhoud en beheer van de brug en vijver dient te gebeuren met respect voor de beeldbepalende en structurele elementen. Hierbij is het de bedoeling om de brug en vijver door middel van restauratie en later met reguliere maatregelen terug in een toonbare staat te houden. Het herstel en de herwaardering van de erfgoedwaarden is hierbij maatgevend.

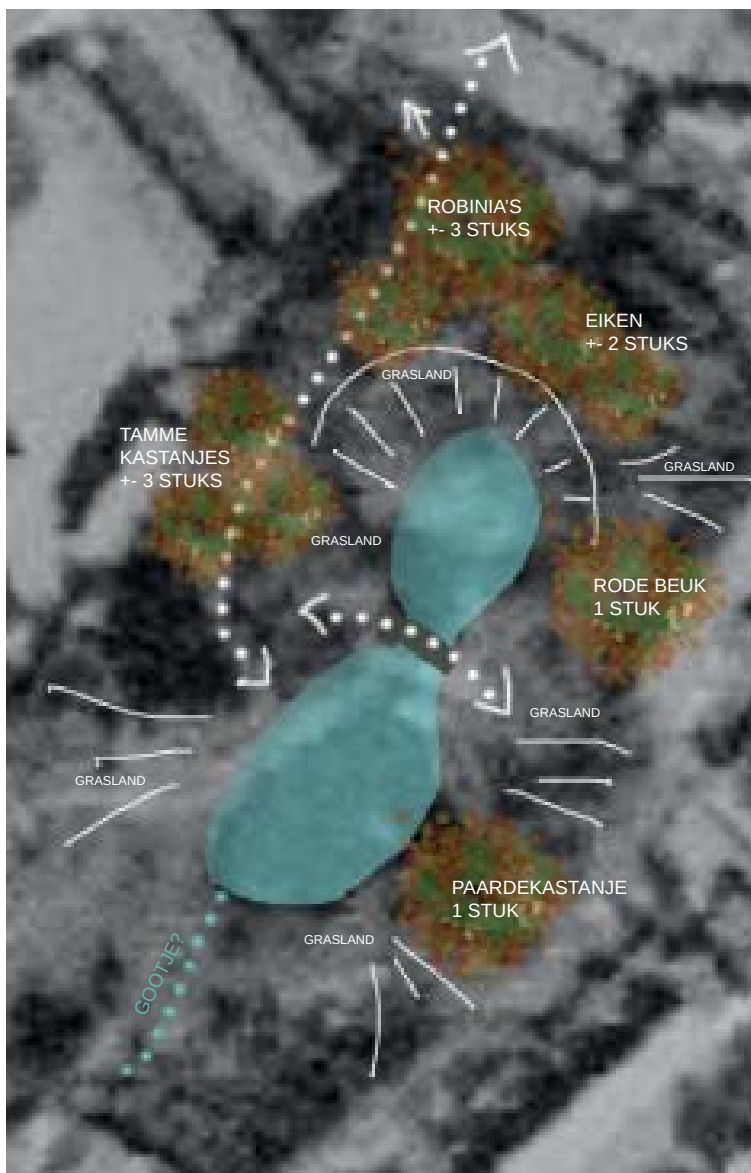
5.3.2. Nevendoelstellingen

Momenteel maakt de restauratie van de brug nog geen deel uit van de lopende architectenopdracht. Wel werd de brug met vijver reeds opgenomen in het algemene masterplan van de schoolsite. Het algemene streefdoel van het plan bestaat er in om de kwaliteit en de logica van de beschikbare buitenruimtes gevoelig op te krikken. Hierbij is het opportuun om de tuin met beschermde vijver en brug te ontsluiten. In het masterplan wordt voorgesteld om een groene 'strip' aan te leggen die een nieuwe verbinding maakt tussen de schoolgebouwen en de tuin met vijver. Deze groenzone omvat tal van zitplekken, een klein amfitheater en kruisende doorsteekpaden en waaiert achter de kleuterschool uit in de tuin met beschermde vijver.

MASTERPLAN VOOR DE SCHOOLSITE

Het perceel van de vijver zal mee worden geïntegreerd in de werking van de school voor onder andere educatieve doeleinden zoals leren over waterplanten en insecten, testjes van de waterkwaliteit, etc. . Naast een educatieve werking heeft de scholengroep ook plannen om de tuin in te zetten als groene speelplaats met bijvoorbeeld wilgenhutten en parcours met houten stammetjes. Hierbij dient het de bedoeling te zijn om zo veel mogelijk van het originele concept van de lusttuin te behouden. Het glooiende terrein met kronkelig pad omheen de vijver wordt hierbij maximaal bewaard. Ook de contouren van de vijver dienen zo goed mogelijk te worden bestendigd. Verder dienen nieuw aan te leggen graszones te zorgen voor meer openheid zodat er terug zichtassen en doorkijkjes ontstaan. De talrijke oude boomgroepjes zoals eiken, paarde- en tamme kastanjes, robinia, rode beuk en waardevolle struiken zoals onder andere lijsterbes, hulst en gele kornoelje maken deel uit van het originele concept. De wildgroei van netels, bramen en Japanse duizendpoot dient te worden ingeperkt. Het bekomen opschot kan bijvoorbeeld worden herbruikt bij de inrichting van de tuin. Verder dient er te worden nagedacht over de afsluiting de vijver. Deze afsluiting dient een zekere afstand tot aan de vijver te respecteren zodat de belevingswaarde van de waterpartij niet wordt verstoord.

SCHETS TUINPERCEEL MET AANDUIDING RELICTEN ORIGINEEL TUINCONCEPT

REFERENTIEPROJECT 'GROENE SPEELPLAATS' MET O.A. WILGENHUT - KLEUTER- EN LAGERE SCHOOL DE EVENAAR, ANTWERPEN.

Gezien bijna alle 19de eeuwse constructiedelen van de brug nog aanwezig zijn dient er te worden gerestaureerd met minimale interventies en maximaal behoud van het oorspronkelijk materiaal. Belangrijk is dat het originele structurele principe wordt teruggebracht. Hiertoe dient het betonnen dek te worden verwijderd en dienen de pylonen terug te worden verankerd in de grond door middel van kabels. Bepaalde constructieve details dienen te worden herbekeken in functie van eenvoudig onderhoud. Behalve het zichtbare aspect van de brug is ook de staat van onderhoud belangrijk in verband met de begaanbaarheid. Bij renovatie zal moeten worden nagegaan of het bestaande draagvermogen voldoende is om de brug terug te kunnen hergebruiken. Gezien de brug en de tuin privé bezit zijn, zijn de verstrengde normen betreffende mobiele belasting hier niet van toepassing. Maar omwille van de schoolcontext met kinderen dient er maximaal te worden ingezet op veiligheid. De huidige borstwering van de brug voldoet zo bijvoorbeeld niet aan de norm. Ook over de afsluitbaarheid van de brug dient te worden nagedacht. Wanneer één van de aangegeven parameters niet kan worden opgelost met respect voor de bestaande erfgoedwaarden, dient het werkelijke gebruik van de brug in vraag worden gesteld. Naar analogie van 'de follys' in Engelse landschapstuinen, bouwwerken zonder nut die enkel een decoratieve functie vervullen, kan de brug ook blijven bestaan als een romantische toevoeging en zeldzame getuige van de reeds verdwenen lusttuin.

DE VOETGANGERSBRUG IN WISSEKERKE VOOR RESTAURATIE

DE VOETGANGERSBRUG IN WISSEKERKE NA RESTAURATIE

6. OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN DE BEHEERSMAATREGELEN

Dit deel bevat de concrete instandhoudings-, onderhouds- en restauratiewerken die noodzakelijk zijn om de boogde beheersdoelstellingen te bereiken. Dit hoofdstuk vormt dan ook de eindconclusie van het beheersplan. Ze legt het verband tussen de gegevens over het erfgoed en de geformuleerde visie en beheersdoelstellingen.

Daarnaast worden de te nemen beheersmaatregelen verwoordt en verantwoordt. Hierbij wordt rekening gehouden met de fasering, de budgettaire haalbaarheid, de uitvoeringstermijn en de noodzakelijke instandhoudingswerken. Dit wordt gevisualiseerd in de vorm van een tabel. Bijkomend wordt er ook opgenomen welke beheersmaatregelen in aanmerking kunnen komen voor een erfgoedpremie, welke werken terugkerend zijn (op korte, middellange en lange termijn) en welke eenmalig en welke werken door de minister zijn vastgesteld in de lijst met forfaitaire werkzaamheden. Ten slotte zal er ook worden vermeld welke handelingen vrijgesteld zullen worden van toelating.

6.1. NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW

De concrete instandhoudings-, onderhouds- en restauratiewerken, opgesomd in de tabel op de volgende pagina's, zijn te verantwoorden vanuit de erfgoedwaarde en de bouwfysische toestand van het van het onroerend goed. De bouwfysische maatregelen werden reeds een eerste keer aangehaald in de diagnosesnota uit Hoofdstuk 3.1.4. Naast werken in functie van de restauratie zullen ook de werken in functie van instandhouding en onderhoud worden opgenomen in de tabel.

6.1.1. Instandhoudingswerken

De bouwfysische toestand en veiligheid (afsluiting) van het beschermd monument dient tot het starten van de restauratiewerken nauw te worden opgevolgd. Het gebouw staat leeg en zal daarom goed te moeten worden afgesloten zodat verdere vervuiling door duiven uitgesloten blijft. De raam- en deuropeningen dienen hierbij wind- en waterdicht te worden gemaakt. Grote lekken in daken etc. dienen op een correcte manier voorlopig te worden gedicht. Het betreft hier de enorme schade aan de dakbedekking in het linker okselportaal van het monument. Verder dienen de dakgoten en regenwaterafvoeren blijvend te worden gecontroleerd zodat het regenwater via de normale weg kan worden afgevoerd. Opstoppingen dienen te worden vrijgemaakt. Bijkomend lijkt het aangewezen dat er een specialist in zwambestijding het gebouw komt inspecteren zodat er indien nodig dringende actiepunten kunnen worden opgenomen. Al deze instandhoudingswerken zijn nodig om verdere schade aan de erfgoedwaarden tegen te gaan tot de algemene restauratie start. Het gebouw zal minstens 1 maal per maand worden gecontroleerd.

6.1.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen

De erfgoedwaarden van het geheel worden versterkt door het herstel van de neoclassicistische uitstraling. Bij de voorgevel zal opnieuw wit geschilderd pleisterwerk naar 19de-eeuws model worden aangebracht in drie lagen (aanbrandlaag, raaplaag en toplaag). De schijnvoegen op het gelijkvloers zullen worden teruggebracht gezien dit een veelvoorkomende uitvoering is in de neoclassicistische architectuur. Het fraai ijzeren art-deco-hekwerk met médaillonmotief op een geprofileerde arduinen voet zal worden gerestaureerd. Bovenaan zal de latere toegevoegde en esthetisch niet wenselijke kunststof gevelbelettering met opschrift 'Koninklijk Atheneum' worden gedemonteerd. Het opschrift 'Rijksmidschool' in verguld metaal is niet meer relevant aangezien het gebouw zal worden herbestemd naar basisschool. Voor de restauratie wordt het nieuwe gevelopschrift 'Basisschool' voorzien op identieke wijze en plaats als de bestaande gevelbelettering. Achteraan zullen de littekens die de overdekte luifel veroorzaakte aan de achtergevel worden hersteld. De later toegevoegde deur

wordt opnieuw dichtgemetst en het bestaande baksteenverband wordt er doorgetrokken. De sterk verweerde gecementeerde plint wordt gerestaureerd en de gecementeerde lijsten boven de vensters worden gerenoveerd. De gevel van de zijvleugel zal terug worden ingepakt met een rotsbepleistering naar 19de-eeuws model. Nieuwe rondboogvensters, naar oud model, dienen de beeldverstorende raamopeningen op de gelijkvloerse verdieping te vervangen. Rondom de vensters wordt opnieuw een gecementeerde band voorzien. Bij de zijgevel van de middenvleugel zal het baksteenparament terug zichtbaar worden gemaakt en hersteld waar nodig. Een nieuwe gecementeerde plint dient de overgang naar de speelplaats te maken. De noordoost gevel zal naar analogie van de zuidwestgevel worden gereconstrueerd met muurpilasters, rondboogvensters, blauwe hardstenen plint en kordonlijsten.

De bestaande zinken daken van de zijvleugels worden volledig vernieuwd naar bestaande vormgeving waarbij aan de binnenzijde voldoende thermische isolatie wordt aangebracht. De asbesthoudende dakbedekking van de middenvleugel wordt vervangen door een zinken dak met staande naad conform de zijvleugels en de historische toestand. Ook hier wordt het dak aan de binnenzijde voldoende geïsoleerd. De sterk verweerde platte daken van de okselportalen worden gerestaureerd en voorzien van een groendak. De bestaande bakgoten worden gerestaureerd; de zinken gootbekleding wordt vervangen en het houtwerk wordt opnieuw geschilderd. Ook de zinken regenwaterafvoeren met gietijzeren voetstuk worden vervangen naar bestaand model. Ten slotte zullen ook de tandlijsten worden opgefrist.

Het huidige buitenschrijnwerk bleek zeer heterogeen van aard en sterk onderhevig aan de verschillende vastgestelde verbouwingscampagnes. Vermoedelijk kunnen we slechts enkele raamtipes toeschrijven als 'origineel' uit 1877. Gezien de slecht toestand van het schrijnwerk als ook de historisch en esthetische verwarrende uitzicht van het schrijnwerk lijkt het aangewezen om in functie van de herwaardering van de 19de-eeuwse uitstraling terug te gaan naar een fictieve toestand van het buitenschrijnwerk anno 1877. Al het bestaande buitenschrijnwerk zal worden vervangen door houten buitenschrijnwerk (FSC-label) met superisolerende beglazing maar wel volgens de originele onderverdeling en profilering. De afwerking van het schrijnwerk zal net zoals het concept van de buitengevels worden voorzien volgens dezelfde tweedelige logica. Het schrijnwerk dat zich bevindt ter hoogte van de wit gepleisterde gevels zal, zoals historisch het geval was, met een contrastrijke donkere verflaag worden afgewerkt. Het schrijnwerk in de gevels met het baksteenparament in het zicht zullen daarentegen wit worden geschilderd.

Alle restauratiewerken in de zijvleugels dienen te gebeuren in de geest van de eenvoud en soberheid van 19de-eeuwse interieurafwerking. De bestaande waardevolle vloerafwerking wordt zoveel mogelijk behouden. In de linkerzijvleugel zullen de bestaande tegelvloeren op het gelijkvloers worden gerestaureerd en indien nodig worden aangevuld met nieuwe tegels naar bestaand model. In de rechterzijvleugel zal de bestaande waardevolle terrazzo vloerafwerking worden behouden en indien nodig verder worden aangevuld in nieuwe geconcipeerde ruimtes. De plankenvloeren op de verdiepingen van de zijvleugels worden opgeschuurd en plaatselijk hersteld. Alle verlaagde plafonds worden weggenomen. Gezien de slechte toestand van de plafonds op houten draagstructuur en de vermoedelijke aanwezigheid van zwammen in het gebouw zal de aanwezige plafondafwerking overal worden verwijderd en vervangen door een nieuwe tweelaagse bepleistering op stucanet. De bepleisterde wanden zullen worden nagezien naar loshangende bepleistering, en worden waar nodig plaatselijk hersteld. De houten bordestrappen worden opgeschuurd en voorzien van een behandeling aangepast aan de stijlperiode. In deze delen wordt er gekozen voor binnenschrijnwerk dat past binnen de 19de-eeuwse logica. De bestaande paneeldeuren met bijhorende origineel deurbeslag zullen zoveel mogelijk worden gerecupereerd en indien nodig worden aangevuld in dezelfde stijl. De schouwen die blijven behouden worden gereinigd en gerestaureerd waar nodig.

De restauratie van de middenvleugel gebeurt met respect voor de wijzigingen van het interieur aan het begin van de twintigste eeuw. De terrazzovloeren, -plinten, -lambriseringen en trappen van hoge kwaliteit zullen terug in ere worden hersteld en de asbesthoudende verlijmd vinyltegels worden overal verwijderd. Nieuwe vloerafwerkingen zullen ofwel een duidelijk hedendaags karakter dragen ofwel worden voorzien van een identieke terrazzo afwerking als de bestaande. De bepleisterde wanden en plafonds zullen worden nagezien naar loshangende bepleistering, en worden waar nodig plaatselijk hersteld. Voor het bestaande binnenschrijnwerk wordt er terug gezocht naar eenheid. De originele deuren van omstreeks 1926 of 1933 worden zoveel mogelijk

gerecupereerd. Nieuwe deuren zullen qua typologie aansluiten of verwijzen naar de bestaande.

Bij het monument moet de thermische optimalisatie vanuit bouwfysisch oogpunt zeer omzichtig worden benaderd. Het buitenschrijnwerk zal voorzien worden van verdunde dubbele beglazing. De dakvlakken worden langs de binnenzijde geïsoleerd en indien er vloerdelen worden weggebroken zullen deze eveneens worden geïsoleerd. Bij de nieuwe technische installaties (elektriciteit, verwarming en brandbeveiliging en -detectie) wordt er gekozen voor energie-efficiënte systemen voor productie, verdeling en afgifte. De complexiteit wordt evenwel begrensd, zodat onderhoud en interventies door de normaal-opgeleide vakman kan worden uitgevoerd.

6.1.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen

Na de restauratie dient het gebouw goed te worden onderhouden in functie van het behoud van de herstellende erfgoedwaarden. De school dient iemand binnen de scholengroep verantwoordelijk te stellen voor het blijvend onderhoud van het gebouw. De volgende zaken opgesomd in onderstaande tabel bij 'onderhoudswerken' dienen op wederkerende basis te worden opgevolgd. In hoofdstuk 7 zal dieper worden ingegaan op welke wijze het onderhoud zal gebeuren.

NEOCLASSICISTISCH HOOFDGEBOUW - BESCHERMD MONUMENT (Beschermingsbesluit nr. 4387)						
	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
INSTANDHOUDINGSWERKEN						
ALGEMENE WERKEN	controle wind- en waterdichtheid raam en deuropeningen		maandelijks			
	controle afsluiting gebouw en deursloten		maandelijks			
	controle en herstel van de lekkages aan de daken		maandelijks			
	duiven weren uit gebouw		maandelijks			
VOORONDEROEKEN	proefsonderingen ifv opbouw vloer	x				
	onderzoek naar zoutbelasting	x				
	zwaminspectie	x		x		
RESTAURATIEDOSSIER						
VOORONDERZOEKEN	kleuronderzoek buitenschrijnwerk	x			x	
	kleuronderzoek houten binnentrappen	x			x	
ONTMANTELINGSWERKEN	afbraak volledige gebouwwolume naast linker zijvleugel in functie van het herstel van het originele uitzicht	x			x	
	ontmantelen van gebouwelementen in diverse materialen in functie uitzuivering monument	x			x	
	verwijderen asbesthoudende materialen	x			x	
	demontage niet origineel buiten- en binnenschrijnwerk ifv herstel originele uitzicht	x			x	
	afkappen gevelcementerij ifv herstel originele uitzicht	x			x	
	afkappen pleisterwerk	x			x	
	verwijderen oud niet waardevol behang	x			x	
REINIGINGSWERKEN	reinigingswerken ifv duiven	x		x	x	
	zwambestrijding	x			x	
METSSELWERK	waterdichting ondergrondse wanden	x			x	
	opmetsen en dichtmetsen metselwerk muren	x			x	
	herstellen metselwerk scheuren	x			x	
	reinigen gevelmetselwerk in het zicht		lange termijn		x	
	plaatselijk herstellen gevelmetselwerk met recuperatiesteen	x			x	x

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
	herstellen platvol voegwerk		middellange termijn		x	x
	reconstructie rondbogige openingen gevel	x			x	
	reconstructie muurpilasters	x			x	
	decaperen oude verflaag	x			x	
DORPELS, PLINTEN EN LIJSTEN	reinigen blauwe hardstenen delen		middellange termijn		x	
	moswerende behandeling blauwe hardstenen delen		lange termijn		x	
	herstellen bartsen blauwe hardstenen delen	x			x	
	controle druipneuzen blauwe hardstenen delen		korte termijn	x	x	
	lijmen blauwe hardstenen delen	x			x	
	reconstructie onderdelen blauwe hardsteen	x			x	
	restauratie onderdelen in witte steen	x			x	
	reinigen onderdelen in witte steen		middellange termijn		x	
	moswerende behandeling onderdelen in witte steen		lange termijn		x	
STRUCTUURELEMENTEN IN HOUT	vernieuwen houten roostering vloeren	x			x	
DAKEN	verstevigen houten dakstructuur - gordingen	x			x	
	restauratie bakgootconstructie (plaatselijk herstellen)	x			x	x
	vernieuwen zinken dakbedekking inclusief bebording en onderdak	x			x	x
	vernieuwen houten roostering, beplating en dakbedekking plat dak	x			x	
	plaatsen nieuwe valbeveiliging	x			x	
	vernieuwen slabben en loketten	x		x	x	
	vernieuwen dakrandprofielen zink	x		x	x	
	vernieuwen zinken bekleding op houten muurlijsten	x		x	x	
	vervangen bekleding bakgoot zink	x		x	x	
	vervangen regenwaterafvoeren in zink met gietijzeren voetstuk	x		x	x	x
BUITENSCHRIJNWERK	vervangen houten buitenschrijnwerk naar oud model met verdunde dubbele beglazing	x			x	
AFWERKING BUITENMUREN	vervangen gevelbelettering naar origineel model	x				

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
	volledig aanbrengen nieuw mineraal pleisterwerk gevel	x			x	
	volledig aanbrengen minerale pleisterwerk met schijnvoegen (reconstructie) gevel	x			x	
	plaatselijk herstellen gevelpleisterwerk		lange termijn		x	x
	volledig aanbrengen rotsbepleistering (reconstructie)	x			x	
	renovatie stucwerk lijsten	x			x	
	reconstructie gecementeerde plinten en banden	x		x	x	
	plaatselijk bijwerken gecementeerde plinten en banden		lange termijn	x	x	
BINNENPLEISTERWERKEN	nieuwe pleisterwerken op bestaande metselwerk wanden	x			x	
	nieuwe plafondbepleistering op pleisterdrager	x			x	
	renovatie pleisterwerk		lange termijn		x	
BINNENVLOERAFWERKING	reinen tegelvloeren		korte termijn	x	x	
	restauratie tegelvloeren	x			x	
	restaureren terrazzovloeren	x			x	
	polijsten terrazzovloeren		lange termijn	x	x	
	opschuren houten vloerbekleding	x			x	
	reconstructie houten plankenvloeren	x			x	
	houten vloeren plaatselijk herstel	x			x	
	restaureren terrazzoplinten	x			x	
	nieuwe terrazzoplinten	x			x	
	vernieuwen houten plinten	x			x	
	restauratie trapbekleding terrazzo	x			x	
	reinen en zandstralen metalen trapneuzen	x			x	
BINNENSCHRIJNWERK	restaureren bestaand binnenschrijnwerk	x			x	
	recupereren en hermonteren binnendeuren					
	hermonteren deurbeslag	x			x	
	nieuwe binnendeuren naar origineel model indien hier oorspronkelijk ook een binnendeur zat	x			x	
TRAPPEN EN LEUNINGEN	opschuren houten trappen	x			x	
	plaatselijk herstellen houten trappen	x			x	
	restaureren trappen blauwe hardsteen	x			x	
	vernieuwen kunststof trapleuningsprofiel	x		x	x	
	restaureren trapleuningen	x			x	
TABLET- EN WANDBEKLEDING	vernieuwen natuurstenen venstertabletten	x			x	
	vernieuwen houten venstertabletten	x			x	

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
	restauratie steentapijt lambriserings (ongeschuurde terrazzo)	x			x	
	nieuwe steentapijt lambriserings (ongeschuurde terrazzo) naar origineel model	x			x	
	restaureren bestaande schouwmantels	x			x	
	reinigen schouwmantels in natuursteen		lange termijn		x	
BINNENSCHILDERWERKEN	schilderwerken pleisterwerk wanden en plafonds	x			x	
	schilderen troggewelven kelder	x			x	
	schilderen houten trappen	x			x	
	aanbrengen van een beschermingslaag houten trappen		middellange termijn	x	x	
	aanbrengen van een beschermingslaag plankenvloer		middellange termijn		x	
	roestwerend verfsysteem metalen liggers troggewelven	x		x	x	
	roestwerend verfsysteem metalen liggers zolder	x		x	x	
BUITENSCHILDERWERKEN	roestwerend verfsysteem metalen gevelornamenten	x			x	
	volledig vernieuwen van schilderwerk op buitenbepleisterwerk	x			x	x
	schilderen houtwerk bakgoten en tandlijsten	x			x	
	bijwerken en onderhouden van houtwerk bakgoten en tandlijsten		middellange termijn		x	x
BUITENCONSTRUCTIES EN AFLUITINGEN	restauratie smeedijzeren hekwerk	x			x	
	bijwerken en onderhouden smeedijzeren hekwerk		middellange termijn	x	x	
GROENAANLEG- EN ONDERHOUD	aanplanten heesters en planten in plantsoentje	x			x	x
WERKEN IN FUNCTIE VAN DUURZAAMHEID	vernieuwen elektrische installatie	x				
	vernieuwen verwarmingsinstallatie	x				
	vernieuwen brandbeveiliging en - detectie	x				
	maatregelen betreffende ventilatie systeem C	x				
	thermische optimalisatie - isoleren daken en uitgebroken vloerdelen	x				
ONDERHOUDSWERKEN						
METSELWERK						
	behandeling opstijgend vocht/injecteren		middellange termijn		x	x
	reinigen gevelmetselwerk in het zicht		lange termijn		x	
	herstellen platvol voegwerk		middellange termijn		x	x
DORPELS, PLINTEN EN LIJSTEN						
	reinigen blauwe hardstenen delen		middellange termijn		x	
	moswerende behandeling blauwe hardstenen delen		lange termijn		x	
	controle druipneuzen blauwe hardstenen delen		korte termijn	x	x	
	reinigen onderdelen in witte steen		middellange termijn		x	
	moswerende behandeling onderdelen in witte hardsteen		lange termijn		x	
DAKEN						
	onderhouden en reinigen daken en dakgoten		korte termijn	x		
BUITENSCHRIJNWERK						
	controle sluiting en tocht- en winddichtheid buitenschrijnwerk		middellange termijn	x	x	

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
AFWERKING BUITENMUREN	reinigen gevelbelettering		lange termijn	x		
	plaatselijk herstellen gevelpleisterwerk		lange termijn		x	x
	onderhoud en herstel rotsbepleistering		lange termijn		x	
	plaatselijk bijwerken gecementeerde plinten en banden		lange termijn	x	x	
BINNENPLEISTERWERKEN	renovatie pleisterwerk		lange termijn		x	
BINNENVLOERAFWERKING	reinigen tegelvloeren		korte termijn	x	x	
	polijsten terrazzovloeren		lange termijn	x	x	
TABLET- EN WANDBEKLEDING	reingen schouwmantels in natuursteen		lange termijn		x	
BINNENSCHILDERWERKEN	bijwerken schilderwerken pleisterwerk wanden en plafonds		lange termijn	x	x	
	bijwerken schilderwerk troggewelven		lange termijn	x	x	
	bijwerken en onderhouden van schilderwerk op buitenbepleisterwerk		middellange termijn	x	x	x
	bijwerken en onderhouden van houtwerk bakgoten en tandlijsten		middellange termijn		x	x
	bijwerken en onderhouden houten buitschrijnwerk		middellange termijn	x	x	x

6.2. KLASSENBALK MET TURNZAAL

De concrete instandhoudings-, onderhouds- en restauratiewerken, opgesomd in de tabel op de volgende pagina's, zijn te verantwoorden vanuit de erfgoedwaarde en de bouwfysische toestand van het van het onroerend goed. De bouwfysische maatregelen werden reeds een eerste keer aangehaald in de diagnosesnota uit Hoofdstuk 3.2.4. Naast werken in functie van de restauratie zullen ook de werken in functie van onderhoud worden opgenomen in de tabel. De opgesomde maatregelen dienen de erfgoedwaarden van het geheel te herstellen en versterken.

6.2.1. Instandhoudingswerken

De bouwfysische toestand en veiligheid (afsluiting) van klassenbalk en turnzaal dient tot het starten van de restauratiewerken nauw te worden opgevolgd. De raam- en deuropeningen dienen hierbij wind- en waterdicht te worden gemaakt. Grote lekken in daken etc. dienen op een correcte manier voorlopig te worden gedicht. Verder dienen de dakgoten en regenwaterafvoeren blijvend te worden gecontroleerd zodat het regenwater via de normale weg kan worden afgevoerd. Opstoppingen dienen te worden vrijgemaakt. Al deze instandhoudingswerken zijn nodig om verdere schade aan de erfgoedwaarden tegen te gaan tot de algemene restauratie start. Het gebouw dient maandelijks te worden gecontroleerd.

6.2.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen

De gevel van de klassenbalk aan de speelplaats en de gevels van de turnzaal zullen worden gerestaureerd met behoud van de sobere en ritmische uitstraling. Het zichtbaar gevelmetselwerk zal zacht worden gereinigd met stoom. Op een aantal plaatsen dient het metselwerk plaatselijk te worden hersteld en hervoeegd. De gecementeerde gevelvlakken en -banden zullen worden gereinigd en plaatselijk worden hersteld. De dorpels, plinten en lijsten in blauwe hardsteen zullen worden gereinigd met stoom. Preventief zal er eventueel een moswerende behandeling worden aangebracht. De voegen zullen dan waar nodig worden hersteld met een aangepaste voegmortel. Verschillende barsten kunnen worden verankerd en hersteld met een natuursteen restauratiemortel. Het bestaande buitenschrijnwerk wordt vervangen door houten buitenschrijnwerk (FSC-label) met superisolerende beglazing. Deze verdeling is geïnspireerd op de originele vormgeving van het schrijnwerk, zowel qua verdeling als qua profielbreedte. De in de gevel geïntegreerde stalen verluchtingsroosters en geornamenteerde gevelankers zullen dan ook worden ontroest en roestwerend te worden behandeld.

De huidige aanbouw van de turnzaal aan de zuidoostelijke kopgevel wordt gesloopt. Deze gevel wordt met een gigantisch rondboogvenster volledig opengetrokken en dit volgens de aanwezige profilering in de gevel. Op die manier geeft het raam uit op de tribune die in toekomstige de groene strip werd geïncorporeerd en kunnen de geplande activiteiten bij mooi weer hun verlengde vinden in de buitenomgeving.

Om een blijvende waterdichting te kunnen garanderen, zullen de pannendaken van de klassenbalk en turnzaal worden vernieuwd. Verder dienen er ook maatregelen betreffende de toegankelijkheid en valbeveiliging van de daken te worden genomen. Per dakvlak worden er enkele dakvlakvensters voorzien die bereikt kunnen worden vanuit de zolder. Verder zullen er ook leeflijnen worden geplaatst die kunnen worden verankerd in de dakstructuur. De gootbekleding in zink zal volledig nagekeken worden, alle lasnaden worden gecontroleerd en indien nodig wordt de volledige bekleding vervangen en opnieuw ingewerkt. De houten bakgootelementen worden tijdens de restauratie in detail opgemeten en gefotografeerd, zodat reconstructie van de beschadigde elementen, zo exact mogelijk kan uitgevoerd worden. Het hout dat behouden kan blijven, wordt behandeld en opnieuw geschilderd. De slechte stukken worden vervangen door nieuw hout, FSC-gelabeld, naar voorbeeld van de bestaande. De zinken en kunststof regenwaterafvoeren zijn algemeen in goede staat, slechts plaatselijk dringt er zich vervanging op. De druipneuzen dienen te worden gecontroleerd en indien nodig terug te worden opengewerkt. Bij heel grote barsten kunnen er terug stukken worden ingelijmd. De daken platte daken

van de bijgebouwen van de klassenbalk zullen in het nieuwe ontwerp omgevormd worden tot semi-intensieve groendaken met een wortelwerende EPDM folie als basis.

De restauratie van de klassenbalk gebeurt met respect voor de wijzigingen van het interieur aan het begin van de twintigste eeuw. De terrazzovloeren, -plinten, -lambriseringen en trappen van hoge kwaliteit zullen terug in ere worden hersteld en de asbesthoudende verlijmde vinyltegels worden overal verwijderd. De licht roestige metalen trapneuzen zullen worden gereinigd door middel van zandstralen. De smeedijzeren borstwering met houten handgrepen dienen plaatselijk te worden hersteld in functie van de schade. De bepleisterde wanden en plafonds zullen worden nagezien naar loshangende bepleistering, en worden waar nodig plaatselijk hersteld. De originele deuren van omstreeks 1926 of 1933 worden zoveel mogelijk gerecupereerd. Nieuwe deuren zullen qua typologie aansluiten of verwijzen naar de bestaande. De aangetaste houtstructuur van de zoldervloer zal waar nodig worden verwijderd en vernieuwd.

Er wordt getracht zo energiezuinig en duurzaam mogelijk te renoveren. Het regenwater zal zo worden hergebruikt en er zullen waterzuinige toestellen en kranen worden aangewend. Bij de nieuwe de technische installaties (elektriciteit, verwarming en brandbeveiliging en -detectie) wordt er gekozen voor energieefficiënte systemen voor productie, verdeling en afgifte. De complexiteit wordt evenwel begrensd, zodat onderhoud en interventies door de normaal-opgeleide vakman kan worden uitgevoerd. Bij de renovatie van de linkervleugel zal ook de nodige aandacht worden geschonken om het geheel thermisch te optimaliseren. Zo wordt het bestaande buitenschrijnwerk vervangen door houten buitenschrijnwerk (FSC-label) met superisolerende beglazing. Deze verdeling is geïnspireerd op de originele vormgeving van het schrijnwerk, zowel qua verdeling als qua profielbreedte. De buitenmuren aan de zijde van de speelplaats worden langs de binnenzijde geïsoleerd terwijl de langs gevel aan de andere zijde (scheimuur) langs buiten wordt geïsoleerd en wordt afgewerkt met vezelcementleien. Ook het zadeldak wordt aan de binnenzijde van voldoende thermische isolatie voorzien.

6.2.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen

Na de restauratie dient het gebouw goed te worden onderhouden in functie van het behoud van de herstellende en geherwaardeerde erfgoedwaarden. De school dient iemand binnen de scholengroep verantwoordelijk te stellen voor het blijvend onderhoud van het gebouw. De volgende zaken opgesomd in onderstaande tabel bij 'onderhoudswerken' dienen op wederkerende basis te worden opgevolgd. In hoofdstuk 7 zal dieper worden ingegaan op welke wijze het onderhoud zal gebeuren.

KLASSENBAK MET TURNZAAL - VASTGESTELD OP DE INVENTARIS						
	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie-gerechtigd	forfaitair verrekend
INSTANDHOUDINGSWERKEN						
ALGEMENE WERKEN	wind- en waterdicht maken van de raam- en deuropeningen		maandelijks	x		
	controle afsluiting gebouw en deursloten		maandelijks	x		
	controle en herstel van lekkages aan daken		maandelijks	x		
	duiven weren uit gebouw		maandelijks	x		
VOORONDEROEKEN	proefsonderingen ivf opbouw vloer	x		x		
	onderzoek naar zoutbelasting	x		x		
RESTAURATIEDOSSIER						
ONTMANTELINGSWERKEN	ontmantelen van gebouwelementen in diverse materialen in functie uitzuivering onroerend goed	x		x		
	afbraak gebouwwolumes in functie van het herstel van het originele uitzicht van de gebouwer	x		x		
	verwijderen asbesthoudende materialen	x		x		
	demontage buiten- en binnenschrijnwerk	x		x		
REINIGINGSWERKEN	reinigingswerken ivf duiven	x		x		
METSELWERK	reinigen gevelmetselwerk in het zicht		lange termijn	x		
	plaatselijk herstellen gevelmetselwerk met recuperatiesteen		lange termijn	x		
	herstellen platvol voegwerk		middellange termijn	x		
	decaperen oude verflagen	x		x		
DORPELS, PLINTEN EN LIJSTEN	reinigen blauwe hardstenen delen		middellange termijn	x		
	moswerende behandeling blauwe hardstenen delen		lange termijn	x		
	herstellen barsten blauwe hardstenen delen	x		x		
	controle druipneuzen blauwe hardstenen delen		korte termijn	x		
	lijmen blauwe hardstenen delen	x		x		
	reconstructie onderdelen blauwe hardsteen	x		x		
STRUCTUURELEMENTEN IN HOUT	vernieuwen houten roostering zoldervloeren	x		x		
DAKEN	restauratie bakgootconstructie (plaatselijk herstellen)	x		x		
	vernieuwen pannendak	x		x		

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
	herleggen en deels vervangen van pannendak, met identieke pan		lange termijn	x		
	ontmossen en reinigen pannendak		middellange termijn	x		
	plaatsen nieuwe valbeveiliging	x		x		
	nieuwe dakvlakramen in functie toegankelijkheid daken	x		x		
	vernieuwen slabben en loketten	x		x		
	vervangen bekleding bakgoot zink	x		x		
	vervangen regenwaterafvoeren in zink met gietijzeren voetstuk	x		x		
BUITENSCHRIJNWERK	vervangen houten buitenschrijnwerk naar oud model	x		x		
AFWERKING BUITENMUREN	vernieuwen delen in cementpleister	x		x		
	plaatselijk bijwerken gecementeerde plinten en banden		lange termijn	x		
BINNENPLEISERWERKEN	renovatie pleisterwerk		lange termijn	x		
BINNENVLOERAFWERKING	restaureren terrazzovloeren	x		x		
	polijsten terrazzovloeren		lange termijn	x		
	restaureren terrazzoplinten	x		x		
	restauratie trapbekleding terrazzo	x		x		
	reinen en zandstralen metalen trapneuzen	x		x		
BINNENSCHRIJNWERK	restaureren bestaand binnenschrijnwerk	x		x		
	recupereren en hermonteren binnendeuren	x		x		
	hermonteren deurbeslag	x		x		
	nieuwe binnendeuren naar origineel model indien hier oorspronkelijk ook een binnendeur zat	x		x		
TRAPPEN EN LEUNINGEN	herstellen stalen borstwering met houten handgrepen	x		x		
TABLET- EN WANDBEKLEDING	vernieuwen houten venstertabletten	x		x		
	restauratie steentapijt lambriserings (ongeschuurde terrazzo)	x		x		
BINNENSCHILDERWERKEN	schilderwerken pleisterwerk wanden en plafonds	x		x		
	bijwerken schilderwerken pleisterwerk wanden en plafonds			x		
BUITENSCHILDERWERKEN	schilderen houtwerk baggoten en tandlijsten	x		x		
	vernieuwen schilderwerk geornamenteerde gevelankers		lange termijn	x		
WERKEN IN FUNCTIE VAN DUURZAAMHEID	vernieuwen elektrische installatie	x		x		
	vernieuwen verwarmingsinstallatie	x		x		
	vernieuwen brandbeveiliging en -detectie	x		x		
	maatregelen betreffende ventilatie systeem C	x		x		
	thermische optimalisatie - isoleren daken en uitgebroken vloerdelen	x		x		

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
ONDERHOUDSWERKEN						
METSELWERK	reinigen gevelmetselwerk in het zicht		lange termijn	x		
	herstellen platvol voegwerk		middellange termijn	x		
DORPELS, PLINTEN EN LIJSTEN	reinigen blauwe hardstenen delen		middellange termijn	x		
	moswerende behandeling blauwe hardstenen delen		lange termijn	x		
	controle druipneuzen blauwe hardstenen delen		korte termijn	x		
STRUCTUURELEMENTEN IN HOUT	vernieuwen houten roostering zoldervloeren	x		x		
DAKEN	herleggen en deels vervangen van pannendak, met identieke pan		lange termijn	x		
	ontmossen en reinigen pannendak		middellange termijn	x		
	onderhouden en reinigen daken en dakgoten		korte termijn	x		
BUITENSCHRIJNWERK	controle sluiting en tocht- en winddichtheid buitenschrijnwerk		middellange termijn	x		
AFWERKING BUITENMUREN	plaatselijk bijwerken gecementeerde plinten en banden		lange termijn	x		
BINNENPLEISERWERKEN	renovatie pleisterwerk		lange termijn	x		
BINNENVLOERAFWERKING	polijsten terrazzovloeren		lange termijn	x		
BUITENSCHILDERWERKEN	bijwerken en onderhouden van houtwerk bakgoten en tandlijsten		middellange termijn	x		
	bijwerken en onderhouden houten buitenschrijnwerk		middellange termijn	x		
	vernieuwen schilderwerk geornamenteerde gevelankers		lange termijn	x		

6.3. IJZEREN HANGBRUG MET VIJVER EN TUIN

De concrete instandhoudings-, onderhouds- en restauratiewerken, opgesomd in de tabel op de volgende pagina's, zijn te verantwoorden vanuit de erfgoedwaarde en de bouwfysische toestand van het van het onroerend goed. De bouwfysische maatregelen werden reeds een eerste keer aangehaald in de diagnosesnota zie hoofdstuk 3.3.3. Naast werken in functie van de restauratie zullen ook de werken in functie van instandhouding en onderhoud worden opgenomen in de tabel.

6.3.1. Instandhoudingswerken

IJZEREN HANGBRUG

Uit de diagnosesnota blijkt dat er dringend nood is aan restauratie van de hangbrug. De bouwfysische toestand en veiligheid (afsluiting) van brug dient tot het starten van de restauratiewerken nauw te worden opgevolgd. Bijkomende corrosie dient te worden vermeden door er voor te zorgen dat het water niet op de constructie kan blijven staan. Inspecties, minstens 2 maal per jaar, zijn nodig om verdere schade aan de erfgoedwaarden tegen te gaan tot de algemene restauratie start.

De onderdelen aan de bovenzijde van de brug met oppervlakkige roestvorming (kabels, hangers en pylonen) kunnen tijdelijk worden geconsolideerd door deze te reinigen en te ontroesten in situ. Dit kan echter pas gebeuren nadat er onderzoek werd uitgevoerd naar de originele kleurzetting gezien de bestaande verfresten mee zullen worden verwijderd. Voor het reinigen is het belangrijk dat loszittende oude verfresten worden verwijderd om te verhinderen dat roestvorming zich onder een beschadigde verflaag kan voortzetten en om een goede hechting aan de nieuwe verflagen te verzekeren. Hiervoor kunnen verschillende methodes worden aangewend; manuele, mechanisch of chemisch reinigingstechnieken of technieken met vlam of hete lucht of met een zandstraaltechniek. De voorkeur voor één van bovenstaande reinigingsmethode dient ter plaats worden onderzocht. De methode waarbij zo weinig mogelijk materiaal verloren gaat en die niet schadelijk is voor het milieu verdient de voorkeur. Daarna kan het geroeste materiaal weggeschrapt worden en het vrijgekomen materiaaloppervlak gereinigd en ontvet met aangepaste ontvetters of detergents. Na het ontroesten kunnen de verschillende onderdelen worden voorzien van een beschermende afwerklaag. Het gekozen verfsysteem moet een film vormen die het ijzer volledig afsluit van water. Het meest doeltreffend is een verfsysteem dat uit verschillende verflagen bestaat. De afwerkkleur wordt bepaald in functie van het stratigrafisch onderzoek. Gezien de corrosie aan de onderzijde van de brug (smeedijzeren profielen en banden) reeds vergaand is voldoet herschilderen hier niet. In de restauratiefase zal over het lot van deze onderdelen dienen te worden beslist.

6.3.2. Restauratiedossier: eenmalige maatregelen

TUIN

Samen met vijver wordt er aangeraden om ook de tuin onder handen te nemen, op deze manier zullen de vijver en brug terug maximaal tot hun recht komen. In functie van de ontsluiting van het groene perceel dienen de nodige veiligheidsmaatregelen te worden genomen. Een afsluiting te dicht bij de contouren van de waterpartij is uitgesloten. De vormgeving van het hekwerk wordt afgestemd op de stijl van de tuin.

Om het originele landschapsconcept van de tuin terug voelbaar te maken dienen een aantal maatregelen te worden genomen. Niet waardevolle, zieke of instabiele bomen mogen op een gepaste manier worden geveld. Voor het kappen is het belangrijk na te gaan of er een kapvergunning nodig is. Bomen worden best buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) en in de winterperiode verwijderd. De talrijke oude bomengroepen zoals eiken, wilde en tamme kastanjes, robinia en rode beuk dienen maximaal te worden bewaard. Hun kroonlaag

mag wel selectief worden uitgedund. Er wordt hierbij gestreefd naar het behoud en de versterking van de instandhouding van de meest rijke boomlaag. Het aanplanten van nieuwe bomen of boomgroepjes gebeurt bij voorkeur volgens de algemene beeldkwaliteit van de tuin en met respect voor de reeds aanwezige waardevolle soorten. Het planten van bomen gebeurt bij voorkeur in de periode van half oktober tot december afhankelijk van de soort boom.

Waardevolle struiken zoals onder andere lijsterbes, hulst en gele kornoelje maken deel uit van het originele concept en dienen dan ook maximaal te worden bewaard. Ook de aanwezige stinzenbeplanting dient bij voorkeur te worden behouden. De aanplanting van nieuwe struiken gebeurt volgens de algemene beeldkwaliteit van de tuin en met respect voor de reeds aanwezige waardevolle soorten. Het planten van struiken geschiedt best in de maanden november en december. Struiken die te hoog zijn geworden en beeldverstoring werken mogen worden afgezet. Het bekomen opschot kan bijvoorbeeld worden herbruikt bij de inrichting van de tuin. Er wordt aangeraden om de wildgroei van netels, bramen en Japanse duizenpoot in te perken en weg te halen. Nieuwe bodembedekkers kunnen worden ingezet om een mooie overgang te maken van gazon naar opgaande beplanting.

Op bepaalde plaatsen in de tuin kan er ook nieuwe gazon worden aangelegd die zorgt voor een open gebruiksruimte voor de schoolkinderen. Ook esthetisch kan het aanleggen van nieuwe gazondelen bijdragen tot het creëren van nieuwe zichtassen en doorkijkjes zoals gebruikelijk bij Engelse landschapstuinen. De aanleg van het gazon moet geschikt zijn voor intensief gebruik en van goede kwaliteit. Voor gazon die voor sportieve of avontuurlijke doeleinden zal worden gebruikt, wordt best gekozen voor een zaadmengsel van Engels raai-gras en veldbeemgras. Op schaduwrijke locaties kunnen meer schaduwverdragende soorten zoals bosbeemgras worden gebruikt. Na het inzaaien mag het ingezaaide terrein minstens 6 weken niet worden betreden. Het zaaien kan van augustus tot oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden. Er dient te worden voorkomen dat het hemelwater op het maaiveld blijft staan.

Het glooiende terrein met kronkelig pad omheen de vijver wordt best maximaal bewaard. Onregelmatigheden dienen zo snel mogelijk worden verholpen. Lokaal kunnen er ook nieuwe paden worden aangelegd in functie van de reeds aanwezige parcours en met respect voor de bestaande vormgeving en dimensionering.

VIJVER

De huidige waterlijn van de vijver dient zo goed mogelijk te worden bewaard. Om verdere afkaveling van de oevers te voorkomen kan de vijverrand worden beschoeid. Het aanbrengen van verschillende vormen van oeverbeschoeiing komt in aanmerking voor een erfgoedpremie op forfaitaire basis. Ook het aanplanten van allerhande oeverplanten, het inzaaien van de grond met een grasmengsel of inheemse moeras- en waterplanten kunnen bijdragen tot het behoud van de waterlijn. Ter hoogte van de brug dient het slib te worden geruimd. Zowel het manueel als het machinaal ruimen van slib komt in aanmerking voor een erfgoedpremie.

IJZEREN HANGBRUG

De exacte maatregelen voor het behoud van de hangbrug kunnen pas worden geconcretiseerd na verder onderzoek. Metallografisch onderzoek, een studie naar het draagvermogen van de brug en onderzoek naar de originele kleurzetting zullen een doorslaggevende invloed hebben op het toekomstige restauratiedossier. Wanneer de juiste informatie betreffende de materiaaleigenschappen met bijhorende mechanische waarden van het historisch smeed- en gietijzer is gekend kan de draagkracht van de brug in functie van het gebruik worden berekend. Op basis van deze resultaten kunnen de juiste beheersmaatregelen worden geformuleerd. Zo zal er kunnen worden nagegaan of de brug kan worden gerestaureerd met minimale interventies en maximaal behoud van het oorspronkelijk materiaal.

Indien het draagvermogen, en dus de veiligheid, van de brug niet kan worden gegarandeerd dienen er constructieve maatregelen te worden genomen. Een vaak gebruikte methode om het draagvermogen te verhogen is het vervangen van de oorspronkelijke bouten door sterkere bouten. Bij de restauratie van de hangbrug

in het kasteelpark in Wissekerke, waar de veiligheid niet kon worden gegarandeerd, werd bijvoorbeeld een nieuwe (voor het publiek bijna onzichtbare) stalen kokerbrug gemaakt die het houten brugdek moest vervangen en alle lasten op zich neemt. Het houten brugdek was er niet meer origineel en moest vervangen worden, vandaar dat deze ingreep mogelijk was. Indien blijkt dat het toegankelijk maken van de brug niet mogelijk is binnen de budgettaire mogelijkheden van de school blijft het gebruik ervan uitgesloten. Dan kan er worden nagedacht over een gepaste afsluiting voor de brug met een poortje dat aansluit bij de bestaande vormgeving.

Een eerste maatregel die wel al kan worden geformuleerd is dat het originele structurele principe moet worden teruggebracht. Hiertoe dient het betonnen dek te worden verwijderd en dienen de pylonen terug te worden verankerd in de grond door middel van kabels. Het lijkt hierbij opportuun om na te gaan of het betonnen brugdek kan worden verwijderd zonder al te veel schade aan de omliggende brucelementen. De kabels naar het funderingsmassief mogen niet onbeschermd en rechtstreeks in contact met de grond worden geplaatst. Het constructiedetail van de verankering met de grond van de kabels dient best bovengronds te worden uitgevoerd in functie van een betere onderhoudscontrole.

Vervolgens dienen ook de sterk verweerde bruggenhoofden te worden gerestaureerd. Het metselwerk zal deels hersteld, deels vernieuwd moeten te worden. De bestaande lintvoegen dienen te worden uitgeslepen en hervogd met aangepaste voegmortel. De stootvoegen dien handmatig te worden uitgekapt. De te recupereren bakstenen dienen zacht te worden gereinigd, net zoals de blauwe hardstenen delen. De gebarsten voegen kunnen worden hersteld met een aangepaste restauratiemortel en de losse delen moeten opnieuw worden verankerd.

De gietijzeren kolommen dienen in de eerste plaats te worden ontroest en opnieuw te worden voorzien van een afwerklaag. Dit dient te gebeuren volgens de methodes van reinigen, ontroesten en afwerken zoals beschreven bij de instandhoudingswerken van onderdelen aan de bovenzijde van de brug. De ontbrekende elementen moeten worden gereconstrueerd naar origineel model. Structurele elementen die dienen te worden vervangen mogen niet worden uitgevoerd in roestvrij staal omdat dit kan zorgen voor corrosie wanneer het in contact komt met oud ijzer. Het is daarom aangewezen om te werken met ijzer met een laag koolstofgehalte, gelijkaardig aan dat van historisch smeedijzer.

Het hout is op verschillende plaatsen weggerot en zal het verwijderen van het betonnen dek niet overleven. Het dek dient dus integraal te worden vervangen naar origineel voorbeeld maar met een duurzame houtsoort. Verder dient er een beschermlaag over het dek te worden gezet.

De verschillende originele metalen onderdelen van de hangbrug (pijlers, ketting, hangers, profielen) worden zo veel mogelijk bewaard en ter plaatste gerestaureerd. Gezien de corrosie aan de onderzijde van de brug (smeedijzeren profielen en banden) reeds vergaand is, zal restaureren niet evident zijn. Eventuele nieuwe structurele elementen die dienen te worden vervangen door ijzer met een laag koolstofgehalte, gelijkaardig aan dat van historisch smeedijzer.

6.3.3. Onderhoud erfgoedwaarden: wederkerende maatregelen

TUIN

Dode en instabiele takken, met valgevaar, dienen op periodieke basis uit de boomkronen te worden verwijderd. Op regelmatige basis moet er een onderhoudssnoei gebeuren. De snoei is er op gericht om de kroonlaag selectief uit te dunnen om zo de oudste en meest beeldbepalende bomen te bevoordelen. Er wordt hierbij gestreefd naar het behoud en de versterking van de instandhouding van de meest rijke boomlaag. Ook de populatie van ongewenste soorten, die niet passen binnen het originele tuinconcept, dienen te worden geweerd. Een ander maatregel is het selectief beheer van de struiklaag. Dit omvat het periodiek afzetten van de vegeta-

tie in de struiklaag van de plantvlakken. Deze maatregel is gericht op het behoud van de diversiteit in de struiklaag. Waardevolle struiksoorten worden bevoordeeld door omliggende struiken te verwijderen. Struiksoorten die een te groot aandeel van de oppervlakte innemen en niet door natuurlijke successies kunnen worden beperkt, worden best weggehaald. Ook struiken die te hoog zijn geworden en beeldverstorend werken mogen worden afgezet. Het afzetten van struiken gebeurt best groepsgewijs.

Verder dient er ook aandacht te worden besteed aan het reguliere beheer van gazon. Het maaibeheer moet er op gericht zijn om de esthetische functie van de gazondelen als open ruimte tussen de beplanting met zichtassen en doorkijkjes te behouden. Het gras dient matig intensief te worden gemaaid, de frequentie hiervan hangt af van de groeisnelheid en het seizoen. Tijdens het groeiseizoen (april tot oktober) komt dit ongeveer neer op eens per 2 weken. Verder dient de gazon ook plaatselijk te worden hersteld door delen opnieuw in te zaaien.

Ook de aanwezige stinzenbeplanting dient te worden onderhouden. Op gazondelen waarop bloembollen staan wordt pas gemaaid vanaf deze volledig zijn uitgebloeid. Dit varieert per soort per jaar. Algemeen kunnen we stellen dat de bloei definitief eindigt de tweede helft van mei.

Ook de algemene staat van de paden dienen te worden onderhouden. Het onderscheid tussen pad en gazon of omliggende vegetatie dient zo scherp mogelijk te zijn. Overmatig bladmateriaal en ander organisch materiaal dienen van de paden te worden verwijderd. Verzakte of uitgespoelde delen van de paden worden terug aangevuld.

VIJVER

Na restauratie zal de beschoeiing van de vijverrand verdere afkalving voorkomen. Deze beschoeiing dient periodiek, minstens eenmaal per jaar, te worden geïnspecteerd en waar nodig hersteld. Ook het ruimen van slib van de vijver is een terugkerende maatregel op langere termijn.

HANGBRUG

De hangbrug dient ook na restauratie periodiek te worden geïnspecteerd op visuele kwaliteit en schade. De volgende zaken dienen hierbij in het oog te worden gehouden; afbladderen van verf en de staat van het houten dek. Deze inspectie gebeurt best jaarlijks. Het herschilderen en ontroesten van de verschillende onderdelen blijft ook na restauratie noodzakelijk. Het brugdek zal op regelmatige tijdstippen moeten worden voorzien van een beschermende afwerklaag.

IJZEREN HANGBRUG EN VIJVER - BESCHERMD MONUMENT (Beschermingsbesluit nr. 4387)						
	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
INSTANDHOUDINGSWERKEN						
ALGEMENE WERKEN HANGBRUG	inspectie brug ifv goede afwatering		x	x		
	reinigen en ontroesten van oppervlakkige roestvorming van de ijzeren onderdelen aan de bovenzijde van de brug (manueel, mechanisch, chemisch, vlam- of hete lucht techniek, zandstraaltechniek,...)		x		x	
	aanbrengen van een beschermende afwerklaag op de ijzeren onderdelen aan de bovenzijde van de brug (na resultaten stratigrafisch onderzoek gekend)		x		x	
RESTAURATIEDOSSIER						
VOORONDERZOEKEN HANGBRUG	metallografisch- en stratigrafisch onderzoek	x			x	
	studie stabiliteit en draagvermogen van de brug	x			x	
MAATREGELEN VOOR DE VIJVER	aanplanten van oeverplanten (riet, gele lis, scherpe zegge,...)		lange termijn		x	x
	inzaaien van grond met grasmengsel		lange termijn	x		
	inzaaien van inheemse grond met inheemse moeras- en waterplanten		lange termijn	x	x	x
	Aanbrengen van vormen van oeverbeschoeiing (geotextiel, georollen, geowallen, kokosrollen, takkenbossen, gevlochten wilgetenen)	x			x	x
	manueel ruimen van slib		middellange termijn		x	x
	machinaal ruimen van slib		middellange termijn		x	x
	ter plaatse uitspreiden van slib		middellange termijn	x	x	x
	afvoer van gebaggerde slib naar een stortplaats of reinigingsbedrijf		middellange termijn	x	x	x
MAATREGELEN VOOR DE HANGBRUG	maatregelen in functie van versterking van het draagvermogen van het brugdek (zonder afbreuk aan erfgoedwaarden)	x			x	
	herstel originele structurele principe van de hangbrug	x			x	
	verwijderen van het niet originele betonnen brugdek	x			x	
	terugbrengen van de originele kabelverankering	x			x	

	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie- gerechtigd	forfaitair verrekend
	reinigen metselwerk bruggenhoofd		lange termijn		x	
	herstellen metselwerk bruggenhoofd		lange termijn		x	
	herstel voegwerk bruggenhoofd		middellange termijn		x	
	voorzichtig reinigen blauwe hardstenen onderdelen bruggenhoofd		lange termijn		x	
	restaureren blauwe hardstenen bruggenhoofd	x			x	
	reinigen en ontroesten van ijzeren onderdelen (methode afhankelijk resultaten vooronderzoek)		lange termijn		x	
	aanbrengen van een beschermende afwerklaag op de ijzeren onderdelen (na resultaten stratigrafisch onderzoek gekend)		middellange termijn		x	
	vervangen of reconstrueren van ijzeren onderdelen met ijzer gelijkaardig aan historisch ijzer	x			x	
	vernieuwen van houten brugdek met verduurzaamd hout	x			x	
	aanbrengen van een beschermlaag op het houten brugdek		middellange termijn		x	
ONDERHOUDSWERKEN						
MAATREGELEN VOOR DE VIJVER	onderhoud beschoeiing		eenmaal per jaar	x		
MAATREGELEN VOOR DE HANGBRUG	reinigen metselwerk bruggenhoofd		lange termijn		x	
	herstellen metselwerk bruggenhoofd		lange termijn		x	
	herstel voegwerk bruggenhoofd		middellange termijn		x	
	reinigen blauwe hardstenen onderdelen bruggenhoofd		lange termijn		x	
	reinigen en ontroesten van ijzeren onderdelen (methode afhankelijk resultaten vooronderzoek)		lange termijn		x	
	aanbrengen van een beschermende afwerklaag op de ijzeren onderdelen met dezelfde verf en kleur als gebruikt tijdens restauratie		middellange termijn	x	x	
	aanbrengen van een beschermlaag op het houten brugdek		middellange termijn		x	

TUINPERCEEL - VASTGESTELD OP DE INVENTARIS						
	aard der werken	eenmalig	terugkerend	vrijstelling toelating	premie-gerechtigd	forfaitair verrekend
RESTAURATIEDOSSIER						
	vellen niet waardevolle, zieke of instabiele bomen		winterperiode	x		
	selectief dunnen en snoeien van de meest rijke boomlaag (eik, robinia, rode beuk, tamme- en wilde kastanjes,...)		afhankelijk van het doel voor- of najaar	x		
	aanplanten nieuwe bomen die bijdragen aan beeldkwaliteit van de tuin		in maanden november tot december	x		
	verwijderen van beeldverstorende struiken en woekeraars (bramen, netels, japanse duizenpoot,...)		afhankelijk van het doel voor- of najaar	x		
	selectief beheer van de meest rijke struiklaag (lijsterbes, hulst, gele kornoelje, stinzenbeplanting, ...)		afhankelijk van het doel voor- of najaar	x		
	planten nieuwe struiken en bodembedekkers die bijdragen aan beeldkwaliteit van de tuin		in maanden november tot december	x		
	zaaien nieuwe gazon (raaigras, veldbeemgras, bosbeemgras, ...)		van augustus tot oktober	x		
	aanleg van nieuwe paden met respect voor bestaande parcours, vormgeving en dimensionering	x		x		
	herstellen van bestaande paden		op middellange termijn	x		
ONDERHOUDSWERKEN						
	visuele boomcontrole		frequentie van twee jaar	x		
	onderhoudssnoei		frequentie van twee jaar	x		
	vellen van risicobomen		indien noodzakelijk	x		
	selectief dunnen kroonlaag		1 maal per 6 jaar	x		
	selectief beheer struiklaag		1 maal per 6 jaar	x		
	regulier maaibeheer van gazon		eens per 2 weken in groeiseizoen	x		
	beheer van gazon met stinzenbeplanting		eens per 2 weken in groeiseizoen na bloeiperiode	x		
	regulier beheer paden		maandelijks	x		
	beheer populatie ongewenste soorten		jaarlijks	x		

7. VOORSTEL VAN OPVOLGING EN EVALUATIE

Dit deel geeft een voorstel voor de manier en het tijdstip waarop de beoogde beheersdoelstellingen opgevolgd en geëvalueerd zullen worden. Het tijdstip van de geplande werken en de staat van het goed zijn bepalend voor het verdere verloop. De zakelijkrechthouder, de gebruiker of zijn gevolmachtigde volgt de uitvoering van het beheersplan op en zal hiervan een verslag bezorgen aan het agentschap.

Alhoewel het beheersplan dus effectief dienst doet als leidend instrument vinden wij het wel essentieel dat dit document niet als een onwrikbaar, statisch gegeven wordt gezien maar eerder als werkinstrument. Op basis van tussentijdse evaluaties, bijvoorbeeld om de vijf jaar, dient nagekeken te worden of het beheersplan dient geactualiseerd te worden in functie van mogelijke gewijzigde omstandigheden.

De school zal op regelmatige basis periodieke controles uitvoeren. Binnen de scholengroep is een conciërge/werkman aangesteld, die ook op lange termijn aanwezig zal zijn, en die de algemene staat en het onderhoud van de gebouwen mee opvolgt. Naast controles in eigen beheer is de school ook aangesloten bij Monumentenwacht vzw die voornamelijk instaan voor periodieke inspecties aan minder makkelijk bereikbare delen.

7.1. INSTANDHOUDINGSWERKEN

De bouwfysische toestand en veiligheid (afsluiting) van de onroerende goederen zal tot het starten van de restauratiewerken maandelijks worden gecontroleerd. De instandhoudingswerken zoals opgenomen in de tabel met opsomming van de beheersmaatregelen bieden een houvast bij de maandelijkse controles.

Indien nodig worden de nodige instandhoudingswerken uitgevoerd. Deze werken zijn nodig om verdere schade aan de erfgoedwaarden tegen te gaan en worden uitgevoerd tot de algemene restauratie (zie punt 7.2.) start. Deze werken dienen niet te worden gerapporteerd aan het agentschap Onroerend Erfgoed, indien niet bepalende voor de erfgoedwaarden van het onroerend/landschappelijk goed of tenzij anders werd opgenomen in de tabel van de opgesomde beheersmaatregelen.

7.2. RESTAURATIEDOSSIER: EENMALIGE MAATREGELEN

Voor het erfgoed opgenomen in dit beheersplan geldt dat, na de goedkeuring van het beheersplan, het restauratiedossier, waarin de eenmalige werken zijn opgenomen, kan worden ingediend. Voor deze werken wordt een erfgoedpremie aangevraagd. Na de goedkeuring van de erfgoedpremie worden de werken aanbesteed en uitgevoerd.

De richtlijnen van het agentschap Onroerend Erfgoed worden verwerkt in het restauratiedossier. Tijdens de werken wordt de erfgoedconsulent wekelijks uitgenodigd op het werfoverleg.

Na het beëindigen van de werken, tijdens de voorlopige oplevering, wordt het as-built dossier en het onderhoudshandboek door de opdrachtgever overhandigd aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

In het as-built dossier zijn volgende elementen opgenomen:

- Fotoreportage (voor, tijdens en na de werken)
- Werfverslagen, pv van oplevering en nota over verloop van de werken
- Coördinaten van de uitvoerders en ontwerpers
- Verslagen met de resultaten van de (voor)onderzoeken

- Technische fiches van de gebruikte materialen
- Onderhoudsrichtlijnen m.b.t. de gebruikte materialen
- As-built plannen en attesten

In het onderhoudshandboek wordt dieper ingegaan op de richtlijnen voor het verder beheer en onderhoud.

7.3. ONDERHOUD ERFGOEDWAARDEN: WEDERKERENDE MAATREGELEN

Binnen de scholengroep is het de conciërge die de algemene staat en het onderhoud van het erfgoed opgenomen in het beheersplan maandelijks opvolgt. De onderhoudsmaatregelen zoals opgenomen in de tabel met opsomming van de beheersmaatregelen kan dan worden gebruikt als checklist.

De scholengroep zal op regelmatige basis een verslag of voortgangsrapport op stellen over de uitgevoerde werkzaamheden. Na afronding van de werken uit het restauratiedossier zal er een rapportering ten laatste zes maanden na beëindigen van de werkzaamheden worden opgesteld. Hierna volstaat een vijfjaarlijkse rapportering. Het agentschap Onroerend Erfgoed wordt per schrijven voor deze evaluatie uitgenodigd.

Volgende evaluatiemomenten worden voorzien:

- Evaluatie na restauratiewerkzaamheden (max. 6 maanden na werken)
- Eerste evaluatie beheer (5 jaar na restauratie)
- Tweede evaluatie beheer (10 jaar restauratie)
- Derde evaluatie beheer (15 jaar na restauratie)
- Vierde evaluatie beheer (20 jaar na restauratie)

De eigenaar maakt het verslag van het plaatsbezoek op. Er zal telkens worden vermeld wat de aard van de werken zijn met verwijzing naar het beheersplan, de plaats waar ze werden uitgevoerd, de datum en het resultaat. Bij voorkeur wordt het voortgangsrapport ondersteund door foto's die de evolutie van het onroerend erfgoed in beeld brengen.

8. BIJLAGEN

Hieronder worden de bijlagen aangekruist die bij het beheersplan horen. De bijlagen worden ook als aparte digitale bestanden aangeleverd.

Bijlagen	Niet van toepassing (en dus niet bijgevoegd)	Bijgevoegd (nummering)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		Bijlage 1
Lijst van premiegerechtigde werken		Bijlage 2
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		Bijlage 2
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		Bijlage 3
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	x	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	x	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	x	
Lijst van cultuurobjecten die in aanmerking komen voor een premie	x	
Lijst van permiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	x	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezelijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	x	
Plannen bestaande toestand - voormalige gemeentelijke jongensschool		Bijlage 4
Plannen nieuwe toestand - voormalige gemeentelijke jongensschool		Bijlage 5
Detailplannen schrijnwerk- voormalige gemeentelijke jongensschool		Bijlage 6
Opmetingsplannen hangbrug		Bijlage 7
Het beschermingsbesluit		Bijlage 8